נעים למוד שפת עבר

לתועלת נערי בני ישראל

ולכל החפצים בשפה העבריה

עם מאמרים מוכנים להעתיק

VERAANGENAAMDE HEBREEUWSCHE SPRAAKKUNST,

MET TOEPASSELIJKE OPSTELLEN.

Vervaardigd, ten dienste der Nederlandsche Jsraëlitische Jeugd, alsmede voor alle beminnaars der gewijde taal.

door

D. A. LISSAUR,

Onderwijzer in de Hebreeuwsche taal, en werkend lid van het Hebreeuwsch letteroefenend genootschap תועלת te Amsterdam.

בְּעוֹלֵל אַחַר הַבּוֹצֵר קָמְתִּי, וּבְחֶסֶד
אֱלֹהַי בְּבוֹצֵר יִקְבִּי מָלֵאתִי. בן סירא ל״ג ט״ז

Te Amsterdam, ter Boekdrukkerij van DAVID PROOPS Jacobszoon, in de Rapenburgstraat No. 157.

5585, 1825.

VERKLARING VAN EENIGE IN DIT WERK VOORKOMENDE TEEKENEN.

☞ Dit teeken geeft te kennen, dat aldaar opstellen met fouten zijn

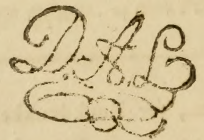
† Dit teeken wijst, dat eene soortgelijke zinsnede in de voorgaande oorspronkelijke opstellen te vinden zijn.

* Dit teeken in de oorspronkelijke opstellen toont, dat de verzwegene werkwoorden, מצא ، היה enz. door *Hebben*, *Zijn*, *Vinden*, enz. in 't nederduitsch moeten vertaald worden.

Woorden tusschen twee ( ) worden niet vertaald.

De ongepunctueerde letters בכלם in de aanteeken kolommen moeten door den leerling bij 't voorwerp gevoegd, en gepunctueerd worden.

Geene Exemplaren zullen voor echt erkend worden, dan die door ons aldus onderteekend zijn:

VOORBERIGT.

De behoefte van een Hebreeuwsch Vertaalboek, in 't Nederduitsch geschreven, loopt thans te veel in 't oog, dat men nog zoude aarzelen om in een' tijd waar men alle hoop tot den bloei en de welvaart der Heilige taal koestert, in deze behoefte te voorzien. Zie daar 't doelpunt, wat wij met de uitgave van dit werkje beöogden. En opdat men met den inhoud van hetzelve eenigermate bekend worde, achten wij 't niet ongepast eenige toelichting te laten volgen.

Na eene beknopte beschrijving der taaldeelen, volgt eene schets over de ה הידיעה. Derzelver eenvoudigheid, maar ook derzelver belangrijkheid voor eerstbeginnenden, vordert geen betoog. Eene verzameling van driederlei opstellen, namelijk: oorspronkelijke, nederduitsche, als mede oorspronkelijke met fouten, zullen na ieder behandelden regel den ijverigen leerling in staat stellen, om zijne krachten te beproeven omtrent 't geleerde, en daarenboven een' diepen indruk op zijn geheugen overlaten. Voorts beschouwden wij 't als een gemak voor den beginnaar, om de behandeling der naamwoorden op den voorgrond te plaatsen. Hier hebben wij, zoo wij vertrouwen, de zaken naar haren wezenlijken aard behandeld, en in plaats van den leerling een verkeerd leerstelsel van naamvallen op te dringen, maakten wij hem liever vroegtijdig met de voorzetsels en dienstbare letters ב' כ' ל' מ' bekend, deels om derzelver onontbeerlijke noodwendigheid, als ook om door middel van deze de nederduitsche naamvallen te vervangen.

De staat van 't סמיכות met de כנויי הקנין, eigenaardige kunstgewrochten, van eene uitgebreide behoefte zijnde, eischten natuurlijk eene bijzondere afdeeling van meerdere uitgebreidheid. Ook hierbij wenschen wij doel getroffen te

hebben, door de נטיה niet meer naar 't moeite barende משקל, maar aan de uitgangen der naamwoorden te leeren kenschetsen. Gevoegelijke splitsing en noodige aanmerkingen volmaakten de bewerking dermate, dat de beoefening derzelve des te gemakkelijker werd; terwijl wij nu en dan ook herhalings oefeningen lieten invloeijen.

Om verder geregeld voort te gaan, vingen wij aan met de beschrijving van 't werkwoord, en de daarmede verbondene persoonlijke voornaamwoorden, en zochten alles, door kleine tafeltjes, van toepasselijke opstellen gevolgd, te vereenvoudigen. De bijvoegelijke naamwoorden, hun oorsprong aan 't werkwoord verschuldigd zijnde, moesten natuurlijk volgen.

Eindelijk rangschikten wij nu de nog onbehandelde voornaamwoorden, onder de kleinere taaldeelen; terwijl 't slotstuk een door ons ontworpen oostersch verhaal met *Sijntaxische* aanmerkingen bevat, om 't zelve in 't oorspronkelijke over te zetten. Wij kunnen niet ontveinzen, dat wij in de geachtste werkjes: תורת לשון עברית, כפר עמודי הלשון מודע לבני בינה, en bijzonder in het יסודי שפת עברית door den Heer M. Lemans, veel afdoenende gidsen vonden.

Voor 't Nederduitsch zijn wij geenszins van *Siegenbeek* en *Weiland* afgeweken, eenige zinsneden uitgezonderd, die wij gevoegelijk naar de oostersche leest moesten schoeijen.

Zie daar eenen en anderen wenk, over den inhoud van dit werkje. Mogten wij nu eenigermate de goedkeuring van deskundigen wegdragen, en wij daardoor den onderwijzer tot 't grootste gemak, en den leerling bij 't beoefenen der Heilige taal, tot 't uitgestrektste nut kunnen wezen; als dan zullen wij ons rijkelijk beloond zien.

de SCHRIJVER.

BEKNOPTE VOORBEREIDING.

Waarde Leerlingen! In het vertrouwen, dat gij tamelijk wel Hebreeuwsch kunt lezen, en dat gij ook een' onderwijzer hebt, die U bij 't leeren dezer taal te gemoet komt; zoo gaan wij terstond over, U te verhalen, dat men de woorden van dezelve, in negen soorten van rededeelen heeft te onderscheiden, die men noemt:

1	שֵׁם עֶצֶם,	Zelfstandig Naamwoord.
2	שֵׁם הַתֹּאַר,	Bijvoegelijk Naamwoord.
3	כִּנּוּי הַשֵּׁם,	Voornaamwoord.
4	פֹּעַל,	Werkwoord.
5	תֹּאַר הַפֹּעַל,	Bijwoord.
6	מִלַּת הַיַּחַס,	Voorzetsel.
7	מִלַּת הַקִּשּׁוּר,	Zamenvoegsel.
8	מִלַּת הַקְּרִיאָה,	Tusschenwerpsel.
9	מִלַּת הַמִּסְפָּר,	Telwoord.

Het שֵׁם עֶצֶם *Zelfstandig naamwoord*, is een woord, dat, op zich zelf alléén staande, zonder behulp van een ander woord, werkelijk eenen persoon of eene zaak uitdrukt: b. v. אֱנוֹשׁ *Mensch*, עֵץ *Boom*, מִלְחָמָה *Oorlog*, enz. Zij onderscheiden zich in שֵׁם עֶצֶם כְּלָלִי *Gemeene*, in שֵׁם עֶצֶם פְּרָטִי *Eigene*, en in שֵׁם הַמִּקְרֶה *Afgetrokkene naamwoorden.*

Een *gemeen* naamwoord is een woord, 't welk eenen naam uitdrukt, dewelke aan alle zaken van dezelfde soort eigen is: b. v. כִּסֵּא *Stoel*, יֶלֶד *Kind*, enz. Immers alle stoelen heeten *stoelen*, en alle kinderen noemt men *Kinderen*?

Een *eigen* naamwoord is een woord, 't welk eenen naam uitdrukt, die niet aan alle zaken van dezelfde soort eigen is: b. v. מֹשֶׁה *Mozes*, יְרוּשָׁלַיִם *Jeruzalem*, enz, zijn eigen-

namen

samen, omdat de woorden יְרוּשָׁלַיִם, מֹשֶׁה, niet op alle menschen of steden toepasselijk zijn. Immers wij weten dat alle menschen geen מֹשֶׁה, en alle steden geen יְרוּשָׁלַיִם heeten? Een שֵׁם הַמִּקְרֶה *Afgetrokken naamwoord*, hetwelk, eene zelfstandigheid, die niet onder 't bereik der zinnen valt, uitdrukt, gelijk תּוֹחֶלֶת *Hoop*, עַצְלוּת *Traagheid*, enz.

Het תֹּאַר הַשֵּׁם *Bijv. n. w.* is een woord hetwelk, niet op zich zelf staande, de hoedanigheid van een zelfstandig naamwoord beschrijft, b. v. גָּדוֹל *Groot*, als בַּיִת גָּדוֹל *een groot huis*; hier geeft גָּדוֹל *Groot*, eene beschrijving van 't huis, namelijk, dat het Groot is, te kennen. Men kan dit taaldeel zeer gemakkelijk kennen, door er de woorden דָּבָר *Zaak* en אִישׁ of אִשָּׁה *Persoon* bij te voegen, b. v. יָפֶה is een bijvoegelijk namwoord, wijl men zeggen kan דָּבָר יָפֶה *Eene schoone zaak*, אִשָּׁה יָפָה *Eene schoone vrouw*, enz.

Het כִּנּוּי הַשֵּׁם *Voornaamwoord*, dient om de lastige herhaling, van een in de rede reeds bekend שֵׁם עֶצֶם te besparen, bij v. b. הָאָב אוֹהֵב אֶת הַבֵּן וְגַם הוּא מְיַסֵּר אוֹתוֹ *De vader bemint den Zoon, en hij kastijdt hem ook.* Immers in dezen volzin dient הוּא alléén om 't naamwoord אָב niet nog eens te bezigen, terwijl het anderzins moest heeten הָאָב אוֹהֵב אֶת הַבֵּן וְגַם הָאָב מְיַסֵּר אוֹתוֹ. Men onderscheidt dezelve in 6 soorten, als: 1 כִּנּוּיֵי הַגּוּף *Persoonlijke*, 2 כִּנּוּיֵי הַפָּעוּל *Lijdende*, 3 כִּנּוּיֵי הַקִּנְיָן *Bezittelijke*, 4 כִּנּוּיֵי הָרוֹמֵז *Aanwijzende*, 5 כִּנּוּיֵי הַמִּצְטָרֵף *Betrekkelijke*, 6 כִּנּוּיֵי הַשְּׁאֵלָה *Vragende voornaamwoorden.*

Het מִלַּת הַיַּחַס *Voorzetsel*, is een taaldeel, 't welk de betrekkingen, in dewelke een Zelfstandig naamwoord staat, te kennen geeft, als אֶל הַגָּן *Naar den tuin*, מִן הָעֵץ *Van den boom.* Zij worden daarom met regt מִלַּת הַיַּחַס *Verwantschapswoorden* genoemd, omdat alléén door *deze* de verwantschap of de gevallen der naamwoorden uitgedrukt worden. (4°. *Les*)

(*De beschrijving der overige rededeelen vindt men ter plaatse waar wij opzettelijk over dezelve handelen.*)

EERSTE LES

Over de ה׳ הַיְדִיעָה, bepalende ה׳.

Behalve de boven genoemde taaldeelen, kent de Hebreër nog een' ה׳ הַיְדִיעָה die eigenlijk de plaats van het Nederduitsche lidwoord *de* of *het* bekleedt. Deze bepalende ה, wordt voor een zelfstandig naamwoord geplaatst, om dit nader te bepalen, en toe te passen op 't voorwerp waarvan men spreekt b. v. הַשֶּׁמֶשׁ *de zon*, הַיָּרֵחַ *de maan*, terwijl שֶׁמֶשׁ alléén *zon*, en יָרֵחַ alléén *maan* heet.

Hier bij zijn de volgende regels in acht te nemen.

1. Dat deze doorgaans met eene פתח gepunctueerd wordt, gevolgd van een' דָּגֵשׁ חָזָק in de eerste letter des woords, gelijk boven bij יָרֵחַ en שֶׁמֶשׁ te zien is.
2. Wanner de eerste letter des woords, voor 't welk eene bepalende ה komt, eene keelletter is, bekomt de ה eene קמץ in plaats van de פתח, als הָאָרֶץ *de aarde*, הָהָר *de berg*, הָעוֹף *de vogel* enz.
3. Edoch voor de keelleter ח blijft de פתח gewoonlijk, zonder dat de דגש aangevuld wordt, als הַחֶרֶב *'t zwaard*, הַחוֹמָה *de muur*.
4. Indien de ה eene lange קמץ heeft, dan verandert de פתח in eene סגול, als הֶחָכָם *de wijze*, הֶחָלָב *de melk*, Dit geldt ook bij de ע en ה wanneer 't woord meervoudig is, als הֶעָרִים *De steden*, הֶהָרִים *De bergen.*
5. Indien nog eene der dienstbare letters ב׳ כ׳ ל׳, dewelke *aan, in, tot, als, met, door, voor* enz. beteekenen, voor 't woord komt, dan wordt zij altijd vóór de ה geplaatst.
6. Dat echter meestal de ה wegvalt, en de פתח, סגול of קמץ, die er onder behoorden komt onder de dienstbare letter, als בַּיּוֹם *op den dag*, כַּכֹּהֵן *als de priester*, לָאוֹר *aan 't licht*, בֶּעָבִים *in de wolken* enz.

Opstellen over de vereeniging van 't שֵׁם עֶצֶם met de ה הַיְדִיעָה.

1

הַשָּׁמַיִם וְכָל צְבָאָם, הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ, הַיַּמִּים וְכָל אֲשֶׁר בָּהֶם, הַשֶּׁמֶשׁ, הַיָּרֵחַ, הַכּוֹכָבִים, וְהַמַּזָּלוֹת, הַבְּהֵמָה, הַחַיָּה, הָעוֹף, הַדָּגִים, וְהָאָדָם הֶחָשׁוּב בְּכָל הַחַיּוֹת, יְצוּרֵי אֱלֹהִים הֵמָּה.

שָׁמַיִם	Hemelen.	יָרֵחַ	Maan.	אָדָם	Mensch.
וְכָל צְבָאָם,	en al hun heer.	יַמִּים	Zeeën.	חָשׁוּב	Geachtste.
אָרֶץ	Aarde.	כּוֹכָבִים,	Sterren.	דָּגִים	Visschen.
וְכָל אֲשֶׁר	Met al wat	מַזָּלוֹת	Planeten.	בְּכָל,	Onder alle.
בָּהּ	er op is.	בְּהֵמָה	Vee.	הֵמָּה	Zijn.
שֶׁמֶשׁ	Zon.	חַיָּה	Gedierte.	יְצוּרֵי,	Schepselen.
		עוֹף	Gevogelte.	אֱלֹהִים,	van God.

2

מִן הֶעָבִים יֵרֵד הַטַּל, וְהַמָּטָר, הַבָּרָד, וְהַכְּפוֹר. הַנָּחָשׁ וְהָרִמָּה זוֹחֲלִים עַל הַגָּחוֹן. הַכֶּלֶב, הֶחָתוּל, הַשּׁוֹר, הַסּוּס, וְהַגָּמָל, הַחֲמוֹר, וְהָאַרְיֵה, הַשֶּׁנְהַב, וְהַדּוֹב, הוֹלְכִים עַל אַרְבַּע רַגְלַיִם. הַדָּגָן יִצְמַח מִן הָאֲדָמָה, הָאָרֶץ מִשְׁכַּן הַחַיִּים.

עָב	Wolk.	גָּחוֹן	Buik.	דּוֹב	Beer.
יֵרֵד	Valt.	כֶּלֶב	Hond.	הוֹלְכִים,	Gaan.
טַל	Dauw.	חָתוּל	Kat.	אַרְבַּע	Vier.
מָטָר	Regen.	שׁוֹר	Os.	רַגְלַיִם	Voeten.
בָּרָד	Hagel.	סוּס	Paard.	דָּגָן	Koorn.
כְּפוֹר	IJs.	גָּמָל	Kameel.	יִצְמַח	Spruit.
נָחָשׁ	Slang.	חֲמוֹר	Ezel.	מִן	Uit.
רִמָּה	Worm.	אַרְיֵה	Leeuw.	מִשְׁכַּן	Woning.
זוֹחֲלִים	Kruipen.	שֶׁנְהַב	Olifant.	חַיִּים	Levenden.

3

בַּיָּם יִמָּצְאוּ הַפְּנִינִים, בַּלַּיְלָה יָנוּחַ הָאָדָם, בַּקַּיִץ יִפְרְחוּ הָעֵצִים, ובחרף

וּבַחֹרֶף יֵרֵד הַשֶּׁלֶג וְיִקְפְּאוּ הַנְּחָלִים. לָעוֹף יֵשׁ שְׁתֵּי רַגְלַיִם. כָּל חַי בָּאָרֶץ יָמוּת: כַּבְּהֵמָה כְּחַיָּה כָּעוֹף כֶּעָנִי כֶּעָשִׁיר. הָעֶלְיוֹן עַל כָּל הַחַי אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. הוּא הָאָדָם.

יָם,	Zee.	חֹרֶף,	Winter.	יָמוּת	Moet sterven
יִמָּצְאוּ,	Wordt gevonden.	שֶׁלֶג,	Sneeuw.	חַיָּה,	Dier.
פְּנִינִים,	Paarlen.	וְיִקְפְּאוּ,	Bevriezen.	עָנִי,	Arme.
לַיְלָה,	Nacht.	נַחַל,	Rivier.	עָשִׁיר,	Rijke.
יָנוּחַ,	Rust.	עוֹף,	Vogel.	עֶלְיוֹן,	Hoogste.
קַיִץ,	Zomer.	שְׁתֵּי,	Twee.	אֲשֶׁר,	Die.
יִפְרְחוּ,	Bloeijen.	חַי,	Levende.	עַל פְּנֵי,	Op de oppervlakte.

1

Het kind huilt. De meid bakt. De tuinman maait. Het gewormte kruipt. De wind waait. De vogel vliegt. De berg brandt. Het vuur verwarmt. De roos bloeit. De mensch spreekt. De boom spreekt niet. De luiaard verspilt den tijd. Het zwaard vernielt het levende.

Huilt,	בּוֹכֶה.	Vliegt,	מְעוֹפֵף.	Boom,	עֵץ.
Meid,	שִׁפְחָה.	Berg,	הַר.	Luiaard,	עָצֵל.
Bakt,	אוֹפֶה.	Brandt,	בּוֹעֵר.	Tijd,	עֵת זְמַן.
Tuinman,	כּוֹרֵם.	Verwarmt,	מְחַמֵּם.	Verspilt,	מְכַלֶּה.
Maait,	קוֹצֵר.	Vloeit,	פּוֹרַחַת.	Roos,	שׁוֹשַׁנָּה.
Wind,	רוּחַ.	Spreekt,	מְדַבֵּר.	Zwaard,	חֶרֶב.
Waait,	מְנַשֶּׁבֶת.	Niet,	אֵינֶנּוּ.	Vernielt,	מְכַלֶּה.

2

Aan den neus, (zijn) de neusgaten; aan de ooren, de oorlappen; aan den mond, de lippen. Aan den hals, de nek; Aan 't hoofd, de schedel, 't voorhoofd, de oogen, de neus, de ooren, de mond, de hals. In 't ligchaam vindt men het hart, de lever, de darmen en de nieren.

Aan,	ב.	Neus,	אַף.	Neusgaten,	נְחִירַיִם.

Oor,	אֹזֶן·	Hals,	צַוָּאר·	Lever,	כָּבֵד·
Oorlappen,	תְּנוּךְ·	Nek,	עֹרֶף·	Ligchaam,	גְּוִיָּה·
Mond,	פֶּה·	Hoofd,	רֹאשׁ·	Ingewanden,	מֵעַיִם·
Lip,	שָׂפָה·	Voorhoofd,	מֵצַח·	Nieren,	כְּלָיוֹת·

3.

De wijze weet het goede te kiezen, en het kwade te versmaden. De slaap verkwikt den werkman. God verleent den mensch kennis, en leert den aardbewoner verstand. † Het paard, de os, de ezel, de leeuw, de kat en de hond, hebben vier voeten.

Wijze,	חָכָם·	En te versmaden,	וְלִמְאוֹס ב·	Kennis,	דַּעַת·
Weet,	יוֹדֵעַ·	Verkwikt,	מְתוּקָה ל·	Verstand,	בִּינָה·
Te kiezen,	לִבְחוֹר ב·	Werkman,	עוֹבֵד·	En leert,	וּמְלַמֵּד ל·
Goede,	טוֹב·	Verleent,	נוֹתֵן ל·	Aardbewoner,	אֱנוֹשׁ·

4.

† Al wat er leeft op de aarde moet sterven, zoo wel de rijke als de arme, zoo de olifant als de mier, zoo de hijsop aan den muur als de ceder, zoo de leeuw als de spin, zoo de grijsaard als het kind.

Mier,	נְמָלָה·	Muur,	קִיר·	Spin,	שְׂמָמִית·
Hijsop,	אֵזוֹב·	Ceder,	אֶרֶז·	Grijsaard,	שָׂב·

1.

☞ כְּפִי הָאָדָם יִמָּצֵא הַשִּׁנַּיִם׳ הַלָּשׁוֹן׳ וְהַחֵךְ· בְּתוֹךְ הַגְּוִיָּה*
הַלֵּב׳ הַכָּבֵד׳ הַקֶּרֶב׳ הַמֵּעַיִם׳ הַכְּלָיוֹת׳ וְהַחֵלֶב· בָּעֵינַיִם
*הַגַּבּוֹת׳ הָעַפְעַפַּיִם׳ הַבָּבוֹת׳ וְהָאִישׁוֹן· מֵעַל לַזְּרוֹעַ *הַשֶּׁכֶם
וְהַכָּתֵף. בַּגְּוִיָּה יִמָּצֵא הֶחָזֶה הַגַּב׳ הַצִּדִּים הַיָּדַיִם׳ הַבֹּטֶן וְהָרַגְלַיִם
בָּרֹאשׁ *הַמּוֹחַ׳ בַּגַּב *הָעָצֶה׳ בַּצַּוָּאר *הַגָּרוֹן וְהַגַּרְגֶּרֶת·

2.

אֶת הַכֹּל עָשָׂה הַיּוֹצֵר לְתוֹעֶלֶת הַיִּשּׁוּב: הַקֹּר בַּחֹרֶף הַחוֹם בַּקַּיִץ׳
הַגֶּשֶׁם

הַגֶּשֶׁם לְהַשְׁקוֹת הָאֲדָמָה׳ הַשֶּׁמֶשׁ לְאוֹר הַיּוֹם׳ וְהַיָּרֵחַ לְאוֹר הַלַּיְלָה׳ הַמַּיִם לִשְׁתּוֹת׳ הָאֵשׁ לְחַמֵּם, הַשּׁוֹר לַעֲבוֹדָה׳ הַבָּשָׂר לֶאֱכֹל׳ הַצֹּאן לְצֶמֶר׳ הַקִּפָּאוֹן לְהָמִית הָרְמָשִׂים׳ הַסּוּס לָשֵׂאת הַמַּשָּׂא הַכֶּלֶב לִשְׁמוֹר הַבַּיִת הֶחָתוּל לִתְפּוֹשׂ הָעַכְבָּרִים׃

II. *LES.*

Over het שֵׁם עֶצֶם, en wat daarbij op te merken is.

Bij het שם עצם heeft men te letten op de volgende drie zaken. 1. מִין *het Geslacht*, dit is of לְשׁוֹן זָכָר *Mannelijk*, of לְשׁוֹן נְקֵבָה *Vrouwelijk.* 2. מִסְפָּר *het Getal*, dit is לְשׁוֹן יָחִיד *Eénvoudig*, לְשׁוֹן רַבִּים *Meervoudig*, en רַבִּים הַזּוּגִי *Tweevoudig.* 3. יַחַס *de Naamval* of de betrekking waarin een woord voorkomt. Het geslacht kent men, over het algemeen, aan den uitgang van het *enkelvoud* der zelfstandige naamwoorden. De voornaamste regelen hieromtrent zijn deze.

Van het mannelijke geslacht zijn:

1. De namen van mannen of van zulke beroepen die aan mannen passen, als: אַבְרָהָם *Abraham*, סוֹפֵר *een Schrijver*, enz.
2. De namen van volken, als: גּוֹי *Volk*, יִשְׂרָאֵל *Israël* enz.
3. De namen van zeeën en rivieren, als: פְּרָת *de Euphraat*, יַרְדֵּן *de Nijl*, enz.
4. Namen van bergen en heuvels, als: כַּרְמֶל *Karmel*, חֶרְמוֹן *Chermon*, enz.
5. De namen der metalen, als: זָהָב *Goud*, כֶּסֶף *Zilver*, enz.

Van 't vrouwelijke geslacht zijn:

1. De namen van vrouwen of van beroepen die aan vrouwen passen, als: חַוָּה *Eva*, מְיַלֶּדֶת *Vroedvrouw.*
2. De namen van landen en steden, als: מִצְרַיִם *Egypte*, חֶבְרוֹן *Hebron*, enz.
3. De namen der tweevoudige leden des menschelijken

 lig-

ligchaams, als: יָד *Hand*, עַיִן *Oog*, enz.

4. de namen die met ה ָ eindigen en den klemtoon op de laatste lettergreep hebben, als ook die uitgaan op ת ֶ, ית ִ en וּת, als: גְבוּרָה *Dapperheid*, תַּכְלִית *Doeleinde*, עַבְדוּת *Dienstbaarheid*, תִּפְאֶרֶת *Schoonheid*, enz.

Sommige namen van dieren zijn altijd van één geslacht, als: גָּמָל *Kameel*, שָׁפָן *Konijn*, enz. deze zijn altijd mannelijk; daarentegen zijn חֲסִידָה *Ooijevaar*, בַּת יַעֲנָה *Struisvogel*, altijd vrouwelijk.

Bij eenige dieren wordt de naam van 't wijfje doorgaans door een ander woord uitgedrukt, dan die van 't mannetje, als: שׁוֹר *Stier*, פָּרָה *Koe*, חֲמוֹר *Ezel*, אָתוֹן *Ezelin*, אֲרִי *Leeuw*, לָבִיא *Leeuwin*.

III. *L E S.*

Over het getal מִסְפָּר.

Het meervoudige getal onderscheidt zich van 't enkelvoudige door bijvoeging van den uitgang ים ִ of וֹת bij v. b. van בֶּגֶד *Kleed*, komt בְּגָדִים *Kleederen*, van מַתָּנָה *Geschenk*, מַתָּנוֹת *Geschenken*. Regelen echter op te geven van naamwoorden welke den uitgang וֹת of ים ִ bij zich verkrijgen, zijn geenszins voldoende. De ervarenheid in de H. Schrift is hiertoe de veiligste vraagbaak. Het tweevoud רִבּוּי הַזּוּגִי, dat namelijk de beteekenis van twee gelijksoortige dingen aanduidt, gaat uit op ים ַ ִ; deze gelijkheid kan nu plaats hebben 1. als een werktuig uit twee gelijke stukken bestaat, zoo als: מֹאזְנַיִם *Weegschalen*, מֶלְקָחַיִם *eene Tang*, 2. als tweeledige ligchamelijke gesteldheid, als: עֵינַיִם *Oogen*, רַגְלַיִם *Voeten*, שְׂפָתַיִם *Lippen*, en eindelijk 3. wanneer slechts van een paar de rede is; als שְׁנָתַיִם *Twee jaren*, אַמָּתַיִם *Twee ellen*, enz.

Sommige naamwoorden, worden alleen in 't enkelvoud, ge-

gebezigd, als חוֹל *Zand*, חָלָב *Melk*, חוֹמֶץ *Azijn*, enz. Andere wederom, komen altoos in 't meervoud voor, als: פָּנִים *Aangezigt*, חַיִּים *Leven*, enz.

IV. *L E S.*

Over den naamval יחס.

Door naamval verstaat men in andere talen, doorgaans de aanduiding van al de toevallige veranderingen, waarvoor de naamwoorden, lidwoorden of voornaamwoorden, naar hunne bijzondere betrekking, vatbaar zijn. Zoodanige veranderingen echter hebben wij in 't Hebreeuwsch niet.

Al deze betrekkingen, weet de Hebreër gevoegelijk door voorzetsels aan te duiden, zonder dat het lid - of naamwoord in alle geslachten en getallen eenige verandering behoeft te ondergaan. Wil hij b. v. den zoogenoemden 3den naamval, of de manier van aan eene zaak iets toe te brengen, aanduiden, zoo bedient hij zich eenvoudig van 't voorzetsel אֶל naast den naam dezer zaak te plaatsen, b. v. אֶל הָאִישׁ *Aan den man*; dermate wordt dan ook de 4de naamval of het voorwerp 't welk bewerkt wordt, (פָּעוּל genaamd,) door 't voorzetsel אֶת aangewezen, zoo als: הָאִישׁ מַכֶּה אֶת הַכֶּלֶב *De man slaat den hond*; terwijl ook de 2de naamval of de wijze van toeeigenen soms door de dienstbare ל als voorzetsel gebezigd wordt, b. v. מִזְמוֹר לְדָוִד, *Lied van David*, תְּפִלָּה לְמֹשֶׁה *Gebed van Mozes*, הַמָּוְתָה לַחֲסִידָיו *De dood zijner vromen*, waar bij somtijds nog de dienstbare ש gevoegd wordt, als: מִטָּה שֶׁלִּשְׁלֹמֹה *Salomo's bed.*

Voorzetsels om dezelve naar den gegevenen grondslag in de volgende opstellen te bezigen.

אֶת 't teeken van den 4den naamval, of 't voorwerp 't

welk

welk bewerkt wordt, wordt doorgaans niet vertaald; het heeft ook nog de beteekenis van עִם *Met*; מִן *Van, Uit*; מֵאֵת מֵעִם *Van*; עַל *Op*; מֵעַל *Van boven*; בְּעַד *Door*; תַּחַת *Onder, In plaats, Omdat*; בְּיַד, עַל פִּי, עַל יַד *Door middel*; לִפְנֵי *Voor*; עַל פְּנֵי *Op, Voor, In tegenwoordigheid*; מִפְּנֵי *Van wege*; בַּעֲבוּר *Om .... wille*; בִּגְלַל *Wegens*; מוּל *Tegenover*; אֵצֶל *Bij*; אַחֲרֵי *Na*; בְּתוֹךְ *In*; לִקְרַאת *Te gemoet*; אֶל *Tot*; *Aan*; בֵּין *Tusschen*; סָבִיב *Rondom*; בְּיַרְכְּתֵי *Bezijden*; enz.

Veeltijds worden deze woorden door de dienstbare letters ב׳ ל׳ מ׳ vervangen, die voor de naamwoorden geplaatst, denzelfden dienst als de voorzetsels doen. Zoo wil בַּבַּיִת zeggen *In 't huis*, even als בְּתוֹךְ הַבַּיִת.

Men merke hier op:

1. Dat deze letters * בל oorspronkelijk met een שוא gestippeld zijn, als: בְּרֵאשִׁית *In den beginne*, כְּלֶחֶם *Als brood.*
2. Dat deze שוא, wanneer de bepalende ה achter moet komen, door de פתח of de קמץ der ה afgewisseld wordt, (1. *Les*) als: לָעוֹף, בַּשָּׁמַיִם enz.
3. Wanneer op eene dezer drie letters, zijnde ב׳ ל׳ (en כ׳) eene שוא volgt, dan bekomt de dienstbare letter de korte חירק als: כִּלְבוּשׁ, בִּבְגָדִים enz. doch indien de letter die op de dienstbare volgt een י is, welke eene שוא moest hebben, dan bekomt de dienstbare eene lange הירק, en de י rust onmerkbaar, als: לִיתוֹמָה, enz. Indien op de dienstbare letter eene gemengde שוא volgt, dan bekomt dezelve den klank welke tot zamenstelling der volgende שוא dient, als: כַּהֲמוֹן, כַּעֲבוֹתוֹת enz. alleen voor de חטף קמץ bekomt zij de lange קמץ.
4. de מ heeft altijd de korte חירק, gevolgd van een דגש חזק, als: מִבָּשָׂר, ten zij wanneer eene der letters אהחער er

---

* Hierbij telt men nog de dienstbare כּ ofschoon dezelve niet onder de voorzetsels behoort.

er op volgt, als dan wordt zij met eene צירי gestippeld als: מֵעוֹף enz.

Opstellen over het gebruik der voorzetsels die uit woorden bestaan.

1.

הָאָב אוֹהֵב אֶת הַבֵּן׃ הַמַּיִם הוֹלְכִים מִן הַיָּם מִתַּחַת לָאָרֶץ, וַיֵּקִירוּ מִבֵּין הָרִים וְצוּרִים, וְהָיוּ לְמַעֲיָנוֹת׃ הַחֲבַצֶּלֶת בְּתוֹךְ הַגָּן. וְהַצְּמָחִים סָבִיב לַתַּפּוּחַ הֵחִילוּ לִפְרוֹחַ׃ כַּשּׁוֹשַׁנָּה בֵּין הַחוֹחִים *יֶלֶד חָכָם בֵּין הַמּוֹרִים׃ הָאָדָם עוֹבֵד בַּעֲבוּר הַלֶּחֶם׃ הָאִכָּר יוֹשֵׁב מִחוּץ לָעִיר, מוּל הַנָּהָר׃ הָאֵל אֲשֶׁר בָּרָא אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ מֵטִיב עִם יְצוּרָיו׃

אָב,	Vader.	מַעְיָן,	Wel.	מוֹרֶה,	Weder-spannig.
אוֹהֵב,	Bemint.	חֲבַצֶּלֶת,	Lelie.	עוֹבֵד,	Arbeidt.
בֵּן,	Zoon.	צֶמַח,	Plant.	לֶחֶם,	Brood.
מַיִם,	Wateren.	גַּן,	Tuin.	אִכָּר,	Landman.
הוֹלְכִים,	Gaan.	תַּפּוּחַ,	Appel-boom.	יוֹשֵׁב,	Woont.
וַיֵּקִירוּ,	Kwellen.	הֵחִילוּ,	Begonnen.	עִיר,	Stad.
הַר,	Berg.	לִפְרוֹחַ,	Te bloeijen.	אֲשֶׁר,	Die.
צוּר,	Rots.	שׁוֹשַׁנָּה,	Roos.	בָּרָא,	Schiep.
וְהָיוּ ל,	En worden.	חוֹחַ,	Doorn.	מֵטִיב,	Is genadig.

2.

הַיֶּלֶד רָץ לִקְרַאת אִמּוֹ׃ נַעַר יָשָׁר שׁוֹמֵעַ אֶל מוּסַר מוֹרוֹ, הַמּוֹרֶה מְשַׁבֵּחַ אֶת הַתַּלְמִיד לִפְנֵי הַיְלָדִים, בְּתוֹךְ הַחֶדֶר, בְּעַד הַשְׁגָּחָתוֹ׃ וּמִתְהַלֵּךְ עִם הַתַּלְמִידִים בְּתוֹךְ הַגָּן, בְּיַרְכְּתֵי הַבְּרֵכָה אֵצֶל הַפְּרָחִים, לְשׁוֹבֵב נַפְשׁוֹ אַחֲרֵי עֲבוֹדָתוֹ, וּלְדַבֵּר אִתָּם עַל אוֹדוֹת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר לָמְדוּ בְּתוֹךְ הַסְּפָרִים׃

רָץ,	Loopt.	יָשָׁר,	Braaf.	מוֹרוֹ,	Zijns meesters.
אִמּוֹ,	Zijne moeder.	שׁוֹמֵעַ,	Luistert.	מְשַׁבֵּחַ,	Prijst.
נַעַר,	Jongen.	מוּסָר,	Vermaning.	חֶדֶר,	School.

הַשְׁגָּחָתוֹ,	Zijne vlijt.	פֶּרַח,	Bloem.	וּלְדַבֵּר,	En te spreken.
וּמִתְהַלֵּךְ,	En wandelt.	לְשׁוֹבֵב,	Te verkwikken.	אִתָּם,	Met hen.
תַּלְמִיד,	Leerling.	נַפְשׁוֹ,	Zijne ziel.	לִמְּדוּ,	Zij leerden.
בְּרֵכָה,	Vijver.	עֲבוֹדָתוֹ,	Zijnen arbeid.	סֵפֶר,	Boek.

1.

De wind waait op de aarde. † Onder de zeeën vindt men paarlen. De tuinier snoeit den wijnstok. De meid *heeft* het brood *gelegd* in de mand op de tafel. Dit opstel is gegeven van den meester, aan eenen naarstigen leerling, om te vertalen met zijne makkers na den middag.

Wijnstok,	גֶּפֶן.	Opstel,	מַחְבֶּרֶת.	Tweede,	שֵׁנִי.
Heeft gelegd,	הִנִּיחָה.	Is gegeven,	נְתוּנָה.	Te vertalen.	לְהַעְתִּיק.
Mand,	סַל.	Naarstigen	מַקְשִׁיב.	Zijne makkers,	חֲבֵרָיו.
Tafel,	שֻׁלְחָן.	Klasse,	סוּג.	Middag,	צָהֳרַיִם.

2.

Uit den wortel komt de stam, Uit den stam ontstaan takken, en uit de takken spruiten bladen. Wanneer de zon is boven de aarde, dan is het licht, en wanneer de zon onder de aarde is, dan is het donker. De mensch weet te onderscheiden tusschen regt en tusschen onregt. Al de rivieren loopen in de zee.

Wortel,	שֹׁרֶשׁ.	Tak,	עָנָף.	Weet,	יוֹדֵעַ.
Stam,	גֶּזַע.	Wanneer is	בִּהְיוֹת.	Te onderscheiden,	לְהַבְדִּיל.
Bladen,	עֲלִים.	Regt,	צֶדֶק.	Licht,	אוֹר.
Ontstaan,	יֵצֵא.	Onregt,	עָוֶל.	Donker,	חֹשֶׁךְ.

3.

De God die geschapen heeft den hemel en de aarde; de

zon

zon, de maan, de sterren, het vee, het gedierte en den mensch, is genadig en barmhartig jegens al zijne schepselen.

† Het Kind loopt naar zijne moeder. De onderwijzer haat de trage leerlingen, en geeft lof aan den oplettenden jongen, wegens zijne naarstigheid.

Heeft geschapen,	בָּרָא.	Haat,	שׂוֹנֵא.	Lof,	תּוֹדָה.
Alle,	כָּל.	Trage,	עֲצֵלִים.	Zijne naarstigheid,	חֲרִיצוּתוֹ.

4.

† De moeder bemint de dochter. In den herfst vallen de bladen van de boomen. In den zomer gaat de tuinman naar den tuin, en oogst de vruchten die *hij* in de lente *gezaaid heeft*. † De mensch werkt om de spijs en drank. Bij de rivieren buiten de stad wassen boomen.

Bemint,	אוֹהֶבֶת.	Gaat,	הוֹלֵךְ.	Spijs,	מַאֲכָל.
Dochter,	בַּת.	En oogst,	וּמְאַסֵּף.	Drank,	מִשְׁתֶּה.
Herfst,	סְתָיו.	h. gezaaid h.,	זָרַע.	Stad,	עִיר.
Vallen,	נוֹפְלִים.	Lente,	אָבִיב.	Wassen,	יִגְדְּלוּ.

Opstellen over 't gebruik der dienstbare letters ב׳ כ׳ ל׳ מ׳.

1.

מֵעֲנָבִים יֵעָשֶׂה יַיִן, מִזֵּיתִים שֶׁמֶן, מֵהָאֵדִים יִוָּלֵד הַגֶּשֶׁם. לִשְׂמָמִית שְׁמוֹנֶה רַגְלַיִם, לַבְּהֵמָה *אַרְבַּע רַגְלַיִם, וְלַדָּגִים *סְנַפִּיר וְקַשְׂקֶשֶׂת. הַקֶּמַח יָלוּשׁ לְבָצֵק. (*) הַנּוֹתֵן לֶחֶם לָרְעֵבִים, נוֹתֵן לַבְּהֵמָה לַחְמָהּ. הָאָדָם יְגַלֶּה מַחְשַׁבְתּוֹ בְּדִבּוּר וּבְמִכְתָּב. הַדָּגִים יִגְדְּלוּן בַּמַּיִם, וְהָרִמָּה בְּבֶטֶן הָאָרֶץ.

עֲנָבִים,	Druiven.	זַיִת	Olijven.	יִוָּלֵד,	Ontstaat.
יֵעָשֶׂה,	Wordt gemaakt.	שֶׁמֶן,	Olie.	תְּמָרִים,	Dadelen.
יַיִן,	Wijn.	אֵד,	Damp.	שְׂמָמִית,	Spin.

שמונה

(*) De onderwijzer geve hier eene verklaring van de ה הרומז והמצטרף

שְׁמוֹנָה,	Acht.	יָלוּשׁ,	Kneedt men.	מַחְשַׁבְתּוֹ,	Zijne gedachte.
אַרְבַּע,	Vier.	בָּצֵק,	Deeg.	דִּבּוּר,	Gesprek.
סְנַפִּיר,	Vinnen.	נוֹתֵן,	Geeft.	מִכְתָּב,	Schrift.
קַשְׂקֶשֶׂת,	Schubben.	רְעֵבִים,	Hongerigen.	יִגְדְּלוּן,	Groeijen.
קֶמַח,	Meel.	יְגַלֶּה,	Openbaart.	בָּטֶן,	Midden.

2.

הֱיֵה עַז כְּנָמֵר, קַל כַּנֶּשֶׁר, רָץ כַּצְּבִי, וְגִבּוֹר כָּאֲרִי, לַעֲבוֹדַת הַבּוֹרֵא.
הַדָּגָן יִצְמַח בְּקָנֶה, וְיִטָּחֵן בְּרֵחַיִם לְקֶמַח. הַיְצוּרִים הַחַיִּים מִתְנוֹעֲעִים
מִמָּקוֹם לְמָקוֹם בְּרָצוֹן. הַנְּחָשִׁים וְהַתַּנִּינִים יִגְדְּלוּן בִּמְאוּרָה בֶּעָפָר.
לַזְּבוּבִים *שֵׁשׁ רַגְלַיִם, לָאָדָם *שְׁתֵּי יָדַיִם.

הֱיֵה,	Wees.	צְבִי,	Hert.	מִתְנוֹעֲעִים,	Bewegen zich.
עַז,	Moedig.	גִּבּוֹר,	Sterk.	מָקוֹם,	Plaats.
נָמֵר,	Luipaard.	עֲבוֹדַת,	Dienst van.	בְּרָצוֹן,	Willekeurlijk.
קַל,	Vlug.	קָנֶה,	Halm.	מְאוּרָה,	Gat.
נֶשֶׁר,	Arend.	יִטָּחֵן,	Wordt gemalen.	עָפָר,	Aarde.
רָץ,	Snel.	רֵחַיִם,	Molen.	זְבוּב,	Vlieg.

3

Bemin uwen naasten gelijk u zelven, den burger als den vreemdeling, den rijken als den armen; want met liefde, met genade, met barmhartigheid *zijn wij* door den schepper *geschapen*, naar zijne gelijkenis en naar zijn evenbeeld. Aan zijn verstand (is) geen perk, aan zijne grootheid geen einde, hij is goed voor allen.

Bemin,	אֱהוֹב.	Rijke,	עָשִׁיר.	z. Even beeld,	צַלְמוֹ.
Uw' naasten,	רֵעֲךָ.	Liefde,	אַהֲבָה.	z. w. Geschapen,	נִבְרָאִים.
U zelven,	נַפְשְׁךָ.	Genade,	חֶסֶד.	Zijn verstand,	תְּבוּנָתוֹ.
Burger,	תּוֹשָׁב.	Barmhartigheid,	רַחֲמִים.	Is g. perk,	אֵין חֵקֶר.
Vreemdeling,	נָכְרִי.	z. Gelijkenis,	דְּמוּתוֹ.		

z. Groot-

z. Grootheid,	גְּדוּלָתוֹ.	Geen einde,	אֵין קֵץ.	Hij is goed,	טוֹב.
				Allen,	כֹּל.

2.

Uit het hout maakt men balken, van de druiven rozijnen; van de melk boter, uit de olijven olie. De vliegen hebben zes voeten, De vogel heeft twee voeten. De mensch vaart in schepen in het midden der zee, om van verre te halen fijn goud, en kostbaarheden.

Hout,	עֵץ.	Boter,	חֶמְאָה.	Verre,	רָחוֹק.
Balk,	קוֹרָה.	Vaart,	עוֹבֵר.	Te halen,	לְהָבִיא.
Rozijnen,	צִמּוּקִים.	Schepen,	אֳנִיּוֹת.	Fijn goud,	כֶּתֶם פָּז.
Melk,	חָלָב.	Midden,	לֵב.	Kostbaarheden,	מַחֲמַדִּים.

I

☞ אֱהוֹב אֶת אָחִיךָ מִנַּפְשֶׁךָ, לְעֶבֶד, לְשִׁפְחָה, לְנָכְרִי לְתוֹשָׁב, לְקָצִין לְרָשׁ. הַיּוֹגֵב נוֹקֵף הַזֵּיתִים לְהָעֵץ, וְיִתֵּנֵם מִמַּעְצֵר לְהוֹצִיא לָהֶם שֶׁמֶן. לְדִבּוּר וּלְמִכְתָּב יְגַלֶּה אִישׁ אֶת רַעְיוֹנוֹ. בּוֹרֵא כֹּל מְנַהֵג עוֹלָמוֹ מֵחֶסֶד מֵרַחֲמִים וּמֵאַהֲבָה. הַצּוֹרֵף יַעֲשֶׂה מְלַאכְתּוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב הַבְּהֵמוֹת יִגְדְּלוּן בַּיַּבָּשָׁה, וְהַדָּגִים מִמַּיִם.

Herhalings-oefening.

I.

הַסּוֹפֵר יִכְתּוֹב מַחְבֶּרֶת עִם שְׁגִיאוֹת, עַל קֶרֶשׁ שָׁחוֹר, נֶגֶד הַכּוֹתֶל, הַיְלָדִים יִכְתְּבוּהָ עַל לוּחוֹת אֲבָנִים, וִיתַקְּנוּ הַשְּׁגִיאוֹת אֲשֶׁר בָּהּ. אָז יָמִירוּ הַנְּעָרִים אֶת לוּחוֹתֵיהֶם אִשָּׁה בַּאֲחוֹתָהּ, וְכָל אֶחָד יְבַקֵּר חֶסְרוֹן רֵעֵהוּ, אַחֲרֵי כֵן יִגַּשׁ הַמּוֹרֶה אוֹ תַּלְמִיד הָגוּן אֵצֶל הַקֶּרֶשׁ לְתַקֵּן אֶת הַמְּעֻוָּת, וְנוֹתֵן טַעַם לַדָּבָר, הַתַּלְמִידִים יַכִּיטוּ זֹאת עַל הַלּוּחוֹת. וְיִמְנְעוּ גַם אַחֲרֵי כֵן הַשְּׁגִיאוֹת הַנִּשְׁאָרוֹת.

סוֹפֵר Schrijver.	שְׁגִיאוֹת Fouten.	כּוֹתֶל Muur.
יִכְתּוֹב Schrijft.	קֶרֶשׁ Bord.	־הָ Hetzelve.
מַחְבֶּרֶת Opstel.	שָׁחוֹר Zwart.	לוּחַ אֶבֶן, Lei.

יְתַקְּנוּ	Verbeteren.	חֶסְרוֹן	De fout.	טַעַם	Reden.
אָז	Alsdan.	רֵעֵהוּ	Zijns makkers.	דָּבָר	Zaak.
יָמִירוּ	Verwisselen.	אַחֲרֵי כֵן	Naderhand.	יַבִּיטוּ	Zien.
יְהֶם -	Hunne.	יִגַּשׁ	Gaat.	זֹאת	Zulks.
אִשָּׁה בַּאֲחוֹתָהּ	Onderling.	לְתַקֵּן	Te verhelpen.	יְמַנִּיעוּ	Veranderen.
כָּל אֶחָד	Een ieder.	מְעֻוָּת	Gebrekkige.	נִשְׁאָרוֹת	Overgeblevene.
יְבַקֵּר	Ziet na.	וְנוֹתֵן	Geeft.	גַּם	Nog.

2.

הַיְלָדִים בְּתוֹךְ הַחֶדֶר יְחֻלְּקוּ כְּפִי שְׁנוֹתָם וּכְפִי מְזָגָם לְסוּגִים וְלַחֲלָקִים תַּלְמִיד מוֹשִׁיעַ יְדַבֵּר עִם הַקְּטַנִּים עַל חֻקֵּי הַלָּשׁוֹן, כְּאוֹפָן כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּסֵּפֶר; שָׁלֹשׁ אוֹ אַרְבַּע קְרָשִׁים יִמָּצְאוּ כְּפִי מַחְלְקוֹת הַיְלָדִים, אֶל פְּנֵי הַכּוֹתֶל, אֶחָד לִפְנֵי הַשֻּׁלְחָן לַסּוּג הָרִאשׁוֹן. אֶחָד מוּל הַשֻּׁלְחָן הַשֵּׁנִי, וְאֶחָד בַּעֲבוּר הַסּוּג הַשְּׁלִישִׁי, עַל פְּנֵי הַקְּרָשִׁים יִכָּתֵבוּן הַמַּחְבָּרוֹת, וְהַנְּעָרִים יַעְתִּיקוּן אִישׁ אִישׁ כְּפִי עֶרְכּוֹ.

יְחֻלְּקוּ	Worden verdeeld.	ת׳ מוֹשִׁיעַ	Adsistent.	יִכָּתֵבוּן	Zullen zijn geschreven.
שְׁנוֹתָם	Hunne jaren.	יְדַבֵּר	Spreekt.		
חֶדֶר	School.	חֻקֵּי	Regelen.	יַעְתִּיקוּן	Zullen dezelve vertalen.
מְזָגָם	Hunnen aanleg.	לָשׁוֹן	Taal.		
סוּג	Klasse.	בְּאוֹפָן	Zoo.	אִישׁ אִישׁ	Een ieder.
חֵלֶק	Afdeeling.	כְּמוֹ	Als.	עֶרְכּוֹ	Zijnen rang.
		שֶׁכָּתוּב	Beschreven staat.		

1.

Het ligchaam van den mensch is door God geschapen met wonderbare wijsheid. De planten zijn dienstig tot spijs, tot geneesmiddelen en ook tot andere zaken. Van 't vlas wordt linnen gemaakt. Uit een riet dat in verre landen groeit aan den overkant van de zee, verkrijgt men de suiker.

Ligchaam,	גּוּף.	Wonderbare,	נִפְלָאָה.	Zijn dienstig,	יוֹעִילוּ.

genees

Genees-middelen,	סַמֵּי הָרְפוּאָה.	Vlas,	פִּשְׁתָּן.	Land,	מְדִינָה.
Andere,	אֲחֵרִים.	Linnen,	בַּד.	aan (*lees*) van Overkant,	עֵבֶר.
Zaken,	עִנְיָנִים.	Riet,	קָנֶה.	Verkrijgt men	יוֹצִיאוּ
		Verre,	רְחוֹקוֹת.	Suiker,	דְּבַשׁ.

2.

Die den hemel met wolken bedekt, der aarde regen bereidt, regeert de wereld met goedertierenheid en erbarmen. Hij vergeldt den vromen naar zijne regtvaardigheid en den booswicht naar zijne snoodheid, ook aan Noach gedacht hij met liefde.

Bedekt,	מְכַסֶּה.	Goedertierenheid,	חֶסֶד.	Zijne regtvaardigheid,	צִדְקָתוֹ.
Bereidt,	מֵכִין.	Vergeldt,	יְשַׁלֵּם.	Zijne snoodheid,	רִשְׁעָתוֹ.
Regeert,	מְנַהֵג.	Vromen,	צַדִּיק.	Gedacht hij,	זָכַר.

3.

In de dagen van den zondvloed gebood God den vromen Noach te wonen in eene arke, en de arke te bestrijken van binnen en van buiten met pek, om te behoeden al het levende op de oppervlakte der aarde, en aan duizenden genade te verleenen, ter belooning dat hij vroom was onder zijn geslacht, en in de wegen van God wandelde.

Dagen van den,	יְמֵי.	Te bestrijken,	לְכַפּוּר.	Ter belooning	עֵקֶב.
Zondvloed,	מַבּוּל.	Pek,	כּוֹפֶר.	Zijn geslacht,	דוֹרוֹתָיו.
Gebood,	צִוָּה.	O. t. behoeden,	לְהַחֲיוֹת	Wegen van,	דַּרְכֵי.
Te wonen,	לָשֶׁבֶת.	Duizenden,	אֲלָפִים.	Wandelde,	הָלַךְ.
Arke,	תֵּבָה.				

Over

V. *LES.*

Over den staat van zamenvoeging סמיכות, en de bezittelijke aanhangsels, כנויי הקנין.

Behalve de gevallen, in de vorige les verklaard, heeft er echter nog eene betrekking plaats, die meestal de bezitting te kennen geeft, doch waarbij niet het naamwoord dat den bezitter uitdrukt eenige verandering ondergaat, maar dat, hetwelk de bezitting te kennen geeft, als: בֵּית אֲדוֹנִי HET HUIS VAN mijnen heer, גְּלִילֵי כֶסֶף RADEREN VAN zilver, enz. Somwijlen dient het tweede woord ook tot omschrijving van het eerste, als: יַם הַמֶּלַח *De zoutzee*, לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ *De gewijde taal*, enz. Deze betrekking wordt סְמִיכוּת *Staat van zamenvoeging* genaamd, De klanken en ook de letters van zulk een woord ondergaan, gelijk men ziet, eenige verandering. Deze veranderingen nu laten zich gevoegelijk in negen klassen verdeelen, waarbij echter zoo zeer niet de afleiding en 't geslacht als veel meer enkel de twee laatste klanken van 't woord, (vermits deze alleen voor verandering vatbaar zijn), in aanmerking komen.

Tot de eerste verbuiging behooren namelijk zulke naamwoorden, die, (dewijl derzelver beide laatste lettergrepen een נח נראה, of een נח נסתר na zich hebben), zoo wel in סמיכות als ook bij de aanhangsels, onveranderd blijven. b. v. b.

3. v.	3 m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכו׳	נפרד	*afgescheid.*
גְּבוֹרָהּ	גְּבוֹרוֹ	גְּבוֹרֵךְ	גְּבוֹרְךָ	גְּבוֹרִי	גְּבוֹר	גְּבוֹר	Enkelv.
גְּבוֹרָן	גְּבוֹרָם	גְּבוֹרְכֶן	גְּבוֹרְכֶם	גְּבוֹרֵנוּ			
גְּבוֹרֶיהָ	גְּבוֹרָיו	גְּבוֹרַיִךְ	גְּבוֹרֶיךָ	גְּבוֹרַי	גְּבוֹרֵי	גְּבוֹרִים	Meerv.
גְּבוֹרֵיהֶן	גְּבוֹרֵיהֶם	גְּבוֹרֵיכֶן	גְּבוֹרֵיכֶם	גְּבוֹרֵינוּ			
הֲלוֹמָהּ	חֲלוֹמוֹ	חֲלוֹמֵךְ	חֲלוֹמְךָ	חֲלוֹמִי	חֲלוֹם	חֲלוֹם	Enkelv.
חֲלוֹמָן	חֲלוֹמָם	חֲלוֹמְכֶן	חֲלוֹמְכֶם	חֲלוֹמֵנוּ			
חֲלֹמֹתֶיהָ	חֲלֹמֹתָיו	־תַיִךְ	חֲלוֹמוֹתֶיךָ	חֲלוֹמוֹתַי	חֲלוֹמוֹת	חֲלוֹמוֹת	Meerv.
־הֶן	חֲלֹמֹתֵיהֶם	־כֶן	חֲלוֹמוֹתֵיכֶם	חֲלוֹמוֹתֵינוּ			

Naar חֲלוֹם gaan alle eenlettergrepige woorden van de eerste

te verbuiging, als: פְּאֵר *Schoonheid*, הוֹד ***Pracht***, enz. terwijl naar גְּבוֹר, de twee en meer lettergrepige verbogen worden, als: לַפִּיד, *Vlam*, כִּשְׁרוֹן *Bekwaamheid*, enz.

Opstellen over het סמיכות en כנויי הקנין,
eerste verbuiging.

I.

יְסוֹדֵי הַדָּת *רֵאשִׁית דַּעַת· לְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ *פְּאֵר הַלְּשׁוֹנוֹת· הָאֱמֶת יְסוֹד הַשָּׁלוֹם. גְּבִיר הַבַּיִת יַחְפּוֹץ כִּשְׁרוֹן בָּנָיו. כָּל יְצוּרֵי תֵּבֵל מְסַפְּרִים הוֹד יוֹצְרָם. בְּרַעְיוֹנֵי הַיּוֹם יָבוֹאוּ חֲלוֹמוֹת הַלָּיְלָה· מָתוֹק הַנִּגּוּן תַּעֲנוּג הַנֶּפֶשׁ· גּוֹאֵל יִשְׂרָאֵל יִשְׁלַח לְקֵץ הַיָּמִים מְשִׁיחֵנוּ·

, יְסוֹד Grond.	, בָּנָיו Zijne kinderen.	, נִגּוּן Muzijk.
, דָּת Wet,	, תֵּבֵל Wereld.	, תַּעֲנוּג Verkwikking.
, רֵאשִׁית Beginsel.	, מְסַפְּרִים Verkondigen.	, גּוֹאֵל Verlosser.
, דַּעַת Wetenschap.	, רַעְיוֹן Gedachte.	, יִשְׁלַח Zal zenden
, גְּבִיר Heer.	, יָבוֹאוּ Komen.	, קֵץ Einde.
, יַחְפּוֹץ Verlangt.	, מָתוֹק Aangename.	, מָשִׁיחַ Gezalfde.

I.

Het kleed van den jongen. De ezel van den tuinman. De stem van den meester. De schepselen van God. De grens van den berg. De gordel van den priester. De heer van den tuin. Het begin der wijsheid, De hijsop van den muur. Het koninklijke kleed.

Kleed,	לְבוּשׁ.	Grens,	גְּבוּל.	Koninkl. *Lees kl. der*	
Stem,	קוֹל.	Gordel,	אַבְנֵט.	Regering,	מַלְכוּת.

2.

De stemmen der zangers. De eerstgeborenen der Israëliten. De huiden der kameelen. De droomen der rijken.

De

De schepter der koningen. Een verstandige zoon (is) de vreugde des vaders, een onbesuisde (is) de droefheid zijner moeder. De schepper der wereld beschouwt de uitkomst eener zaak bij derzelver aanvang.

Zanger,	מְשׁוֹרֵר.	Verstandige zoon,	בֶּן־חָכָם.	Voorziet,	מַבִּיט ל.
Eerstgeborenen,	בְּכוֹר.	Vreugde,	גִּיל.	Uitkomst,	סוֹף.
Huid,	עוֹר.	Onbesuisde,	בֶּן־סָכָל.	Bij,	ב.
Schepter,	שַׁרְבִיט.	Droefheid,	דַּאֲבוֹן.	Aanvang,	קַדְמוּת.

3.

Bemin uwen schepper. Bemin uwen naasten. Mijne zuster! onze vriend Tobias heeft mij gezonden uwe kleederen en mijne spiets, hij heeft ook verkocht: mijne stieren, uw' ezel en zijn paard, zijne zuster en hare vrienden hebben mij verteld hunne droomen, in den tuin van onzen vader.

Zuster,	אָחוֹת.	h. m. Gezonden,	שָׁלַח לִי.	h. h. Verkocht,	מָכַר.
Vriend,	יְדִיד.	Spiets,	חֲנִית.	h. m. Verteld,	סִפְּרוּ לִי.

VI. *LES.*

Over 't סמיכות tweede verbuiging.

Tot de tweede verbuiging behooren zulke naamwoorden, wier laatste lettergreep, alhoewel veranderd wordende, derzelver voorlaatste echter onveranderd blijft, b. v.

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכו'	נפרד	
כּוֹכָבָהּ	כּוֹכָבוֹ	כּוֹכָבֵךְ	כּוֹכָבְךָ	כּוֹכָבִי	כּוֹכַב	כּוֹכָב	Enklv.
כּוֹכָבָן	כּוֹכָבָם	כּוֹכַבְכֶן	כּוֹכַבְכֶם	כּוֹכָבֵנוּ			
כּוֹכָבֶיהָ	כּוֹכָבָיו	כּוֹכָבַיִךְ	כּוֹכָבֶיךָ	כּוֹכָבַי	כּוֹכְבֵי	כּוֹכָבִים	Meerv.
כּוֹכְבֵיהֶן	כּוֹכְבֵיהֶם	כּוֹכְבֵיכֶן	כּוֹכְבֵיכֶם	כּוֹכָבֵינוּ			

מציה

Enkelv. מִצְוָה מִצְוַת מִצְוָתִי מִצְוָתְךָ מִצְוָתֵךְ מִצְוָתוֹ מִצְוָתָהּ
מִצְוָתֵנוּ מִצְוַתְכֶם מִצְוַתְכֶן מִצְוָתָם מִצְוָתָן
Meerv. מִצְוֹת מִצְוֹת מִצְוֹתַי מִצְוֹתֶיךָ מִצְוֹתַיִךְ מִצְוֹתָיו מִצְוֹתֶיהָ
מִצְוֹתֵינוּ מִצְוֹתֵיכֶם מִצְוֹתֵיכֶן מִצְוֹתֵיהֶם ־הֶן

Naar deze gaan:

מִטָּה *Bed*, עוֹלָם *Wereld*, גּוֹרָל *Lot*, עֻגָב *Viool*, סֻלָּם *Ladder*;
מַלְאָךְ *Bode*, תְּפִלָּה *Gebed*, שְׁבוּעָה *Eed*, תְּבוּאָה *Graan*, enz.

1.

De kennis der aarde en hare bewoners; de kennis van den mensch en zijne gesteldheid; de natuurkunde, de rekenkunde, de maten van den koophandel en deszelfs gewigten, verhoogen het verstand van den mensch en zullen hem bewaren voor het bedrog van zijne makkers.

Kennis,	יְדִיעָה.	Reken,	חֶשְׁבּוֹן. ɦ	Verhoogen,	מַגְבִּיהִים.
Bewoners,	יוֹשְׁבִים.	Maat,	מִדָּה.	Verstand,	תְּבוּנָה.
Gesteldheid,	מַצָּב.	Kunde,	חָכְמָה.	En ... bewaren,	וְיִשְׁמְרֵהוּ.
Natuur,	טֶבַע.	Gewigt,	מִשְׁקָל.	Bedrog,	מִרְמָה.

2

De mensch is het voortreffelijkste der schepselen ten opzigte van zijne ziel en hare uitwerkingen. De man des huizes verrigt zijn werk, door zijnen handel en door zijne eigendommen, en zorgt voor zijne huisgenooten om hen te geleiden op het pad der deugd, en hun te verschaffen hunne spijs en hunne kleederen.

Voortreffelijkste,	מִבְחָר.	Handel,	מִסְחָר.	Pad,	מַעְגָּל.
Opzigt,	בְּחִינָה.	Eigendom,	רְכוּשׁ. ɦ	Deugd,	תּוּשִׁיָּה.
Uitwerking,	פְּעוּלָּה.	En zorgt,	וַיִּדְאַג. ל	En h. t. verschaffen,	וּלְהַטְרִיפֵם.
Verrigt,	יַעֲבוֹר.	z. h. gen.,	בְּנֵי בֵיתוֹ.	Spijs,	מַאֲכָל.
Werk,	עֲבוֹדָה.	Om hen te geleiden,	לְהַדְרִיכֵם.	Kleed,	מַלְבּוּשׁ. ɦ

3.

Waar zijn uwe violen, mijne dochters? Onze dienstmaagd *heeft dezelve* in gevolge onze bevelen, op haar bed, in een linnen laken *bewaard*. De boer heeft verkocht zijne vruchten, die op zijnen akker groeiden, aan den koopman van de stad, voor wollen kleederen en steenen borden.

Viool,	עֻגָב.	Laken,	שִׂמְלָה.	Koopman,	סוֹחֵר.
Dochters,	בָּנוֹת ב׳.	Vrucht,	תְּבוּאָה.	Wol,	צֶמֶר.
h. d. Bewaard,	שָׁמְרֵם.	Groeiden,	צָמְחוּ.	Steen,	אֶבֶן.
Linnen,	בַּד.	Zijnen akker	אַדְמָתוֹ.	Bord,	סֵפֶל׳ סְפָלִי.

VI. *L E S.*

Derde verbuiging.

De derde verbuiging, is het tegenovergestelde geval van de tweede verbuiging; vermits hier slechts de voorlaatste lettergreep verandering ondergaat, de laatste echter onveranderd blijft. b. v.

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכו׳	נפרד	
נְגִידָהּ	נְגִידוֹ	נְגִידֵךְ	נְגִידְךָ	נְגִידִי	נְגִיד	נָגִיד	Enkelv.
נְגִידָן	נְגִידָם	נְגִידְכֶן	נְגִידְכֶם	נְגִידֵנוּ			
נְגִידֶיהָ	נְגִידָיו	נְגִידַיִךְ	נְגִידֶיךָ	נְגִידַי	נְגִידֵי	נְגִידִים	Meerv.
נְגִידֵיהֶן	נְגִידֵיהֶם	נְגִידֵיכֶן	נְגִידֵיכֶם	נְגִידֵינוּ			
מְקוֹמָהּ	מְקוֹמוֹ	מְקוֹמֵךְ	מְקוֹמְךָ	מְקוֹמִי	מְקוֹם	מָקוֹם	Enkelv.
מְקוֹמָן	מְקוֹמָם	מְקוֹמְכֶן	מְקוֹמְכֶם	מְקוֹמֵנוּ			
מְקֹמֹתֶיהָ	מְקוֹמוֹתָיו	מְקֹמֹתַיִךְ	מְקֹמֹתֶיךָ	מְקֹמֹתַי	מְקֹמֹת	מְקֹמֹת	Meerv.
הֶן	מְקֹמֹתֵיהֶם	מְקֹמֹתֵיכֶן	כֶם	מְקֹמֹתֵינוּ			

Even zoo gaan, יָחִיד *Eenige*, יָבֵשׁ *Verdorde*, רָצוֹן *Wil*, enz.

1.

Droefgeestigheid vernielt 's menschen ligchaam. De heer

van

van het huis (is) een door God gezegenden. Aan het uitspansel des hemels is de plaats der sterren. De bewoners der aarde verschillen in hunne taal en in hunne gebruiken. De koning is de bevelhebber des rijks.

Droefheid,	עִצָּבוֹן.	Uitspansel,	רָקִיעַ.	Gebruik,	מִנְהָג. ב
Geest,	נֶפֶשׁ.	Plaats,	מָקוֹם.	Koning,	מֶלֶךְ.
Heer,	אָדוֹן.	Bewoner,	יוֹשֵׁב.	Bevelhebber,	נָגִיד.
Gezegenden,	בָּרוּךְ.	Verschillen,	נִבְדָּלִים.	Rijk,	מַמְלָכָה.

2.

Het water is de woning der visschen. Van houten latten maakt men vensters. In houten kassen bewaart men kleederen. De gewijde taal is de oorsprong aller talen. Geldzuchtigen worden niet verzadigd. De vreeze Gods is het begin aller kennis. Een wederspannige knaap (is) de droefheid zijner moeder.

Woning,	מָעוֹן.	Gewijd,	קֹדֶשׁ.	Droefheid,	יָגוֹן
Lat,	רָהִיט.	Zuchtige,	צָמֵא.	Vreeze,	יִרְאָה. ב
Venster,	חַלּוֹן. א	Taal.	לָשׁוֹן.	Begin,	תְּחִלָּה. ב
Kas,	אַרְמוֹן. א (*)	Oorsprong,	מָקוֹר.	w. Knaap,	בֵּן מוֹרֶה.

3.

Groot (is) onze Heer, geprezen door de tong zijner vromen, en zijner heiligen. Kinderen! *wanneer gij* zijne bevelen *in acht neemt*, met uwe lippen hem looft, en met uwe tong hem aanbidt, dan zal het u wel gaan; want hij is een barmhartig God die niet begeert de straf des zondaars.

Geprezen,	מְשֻׁבָּח.	M. v. lippen,	בְּשִׂפְתֵיכֶם.	Barmhartig,	רַחוּם.
Vrome,	חָסִיד.	Hem aanbidt,	תִּתְהַנְּנוּהוּ.	Straf,	עֹנֶשׁ.
Heilige,	קָדוֹשׁ.	Hemlooft,	תְּשַׁבְּחוּהוּ.	Die niet begeert,	אֲשֶׁר לֹא יַחְפּוֹץ ב.
Kinderen,	בָּנִים.	d. z. 't u. welgaan,	אָז טוֹב לָכֶם.		
w. g. in achtneemt,	אִם תִּשְׁמְרוּ.				

(*) Deze kleine רש״י letters toonen 't getal der verbuigingen aan.

VII. *L E S.*

Vierde verbuiging.

De vierde verbuiging bevat zulke naamwoordea wier beide laatste lettergrepen verandering ondergaan, als:

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכו'	נפרד	
דְבָרָהּ	דְבָרוֹ	דְבָרֵךְ	דְבָרְךָ	דְבָרִי	דְבַר	דָבָר	Enkelv.
דְבָרָן	דְבָרָם	דְבַרְכֶן	דְבַרְכֶם	דְבָרֵנוּ			
דְבָרֶיהָ	דְבָרָיו	דְבָרַיִךְ	דְבָרֶיךָ	דְבָרַי	דִבְרֵי	דְבָרִים	Meerv.
דִבְרֵיהֶן	דִבְרֵיהֶם	דִבְרֵיכֶן	דִבְרֵיכֶם	דְבָרֵינוּ			
זְקֵנָהּ	זְקֵנוֹ	זְקֵנֵךְ	זְקֵנְךָ	זְקֵנִי	זְקַן	זָקֵן	Enkelv.
זְקֵנָן	זְקֵנָם	זְקַנְכֶן	זְקַנְכֶם	זְקֵנֵנוּ			
זְקֵנֶיהָ	זְקֵנָיו	זְקֵנַיִךְ	זְקֵנֶיךָ	זְקֵנַי	זִקְנֵי	זְקֵנִים	Meerv.
זִקְנֵיהֶן	זִקְנֵיהֶם	זִקְנֵיכֶן	זִקְנֵיכֶם	זְקֵנֵינוּ			
צִדְקָתָהּ	צִדְקָתוֹ	צִדְקָתֵךְ	צִדְקָתְךָ	צִדְקָתִי	צִדְקַת	צְדָקָה	Enkelv.
צִדְקָתָן	צִדְקָתָם	צִדְקַתְכֶן	צִדְקַתְכֶם	צִדְקָתֵנוּ			
צִדְקוֹתֶיהָ	צִדְקוֹתָיו	צִדְקוֹתַיִךְ	צִדְקוֹתֶיךָ	צִדְקוֹתַי	צִדְקוֹת	צְדָקוֹת	Meerv.
צִדְקֹתֵיהֶן	צִדְקֹתֵיהֶם	צִדְקֹתֵיכֶן	צִדְקֹתֵיכֶם	צִדְקֹתֵינוּ			
עֲצָתָהּ	עֲצָתוֹ	עֲצָתֵךְ	עֲצָתְךָ	עֲצָתִי	עֲצַת	עֵצָה	Enkelv.
עֲצָתָן	עֲצָתָם	עֲצַתְכֶן	עֲצַתְכֶם	עֲצָתֵנוּ			
עֲצוֹתֶיהָ	עֲצוֹתָיו	עֲצוֹתַיִךְ	עֲצוֹתֶיךָ	עֲצוֹתַי	עֲצוֹת	עֵצוֹת	Meerv.
עֲצוֹתֵיהֶן	עֲצוֹתֵיהֶם	עֲצוֹתֵיכֶן	עֲצוֹתֵיכֶם	עֲצוֹתֵינוּ			

Naar deze gaan: חָכָם (חֲכַם חֲכָמִים חַכְמֵי) נָהָר (נְהָרִים נַהֲרֵי נְהָרוֹת נַהֲרוֹת) קְעָרָה (קַעֲרַת קַעֲרָתִי קְעָרוֹת קַעֲרוֹת קַעֲרוֹתַי) en בְּרָכָה עֲדָה עָנָף לֵבָב עֵנָב שֵׂעָר תּוֹעֵבָה נְבֵלָה enz. N. B. גָּמָל (שָׁפָן קָטָן) heeft גְּמַלִּי גְּמַלְּךָ גְּמַלִּים גְּמַלֵּי גְּמַלַּי.

חָרָשׁ *Smit*, en פָּרָשׁ, *Ruiter*, gaan naar de eerste verbuiging, bij צָרָה *Ellende*, מְעָרָה *Spelonk*, רָעָה, *Kwaad*, קָמָה *Staand-koren*, blijft de voorlaatste קמץ onveranderd; deze gaan dus naar de 2de verbuiging.

I.

Opstellen tot de 4de verbuiging.

De regtvaardigheid van God bestaat altijd, al zijne woor-

den

den (zijn) waarheid. Luistert derhalve niet naar den raad der goddeloozen, plaatst u niet bij de verzameling der onbesuisden, vergezelt u niet met de gemeente der zondaars, bemint Gods woord, verkeert steeds in de gemeente der regtvaardigen, dan zal het u altijd welgaan.

Regtvaardigheid,	צְדָקָה.	Raad,	עֵצָה.	Verkeert,	הִתְחַבֵּר.
Bestaat,	עוֹמֶדֶת.	Plaatst u niet,	אַל תֵּשֵׁב.	Steeds,	תָּמִיד.
Altijd,	לָעַד.	Verzameling,	קָהָל.	Dan,	אָז
Waarheid,	אֱמֶת.	Vergezelt u niet,	אַל תִּתְרוֹעֲעַ.	Het zal u welgaan,	טוֹב לָכֶם.
Luistert niet,	אַל תַּאֲזִין ל.	Gemeente,	עֵדָה.	Altijd,	כָּל הַיָּמִים.

2.

Beter zijn vermaningen eens wijzen dan de zegeningen der vernufteloozen. Verstandige gezegden uit het hart der regtvaardigen, gelijken aan libanon's druiven op zilveren schotels. Koemelk versterkt het vleesch van den mensch. Uit kemels-haar worden kleedingstukken gemaakt. Uit de vleugels der vogels verkrijgt men goede pennen. Afrikaansch goud is de pracht der koningen.

Beter zijn,	טוֹבִים. מ	Libanon,	לְבָנוֹן.	Kameel,	גָּמָל.
Vermaning,	גְּעָרָה.	Schotel,	קְעָרָה.	Vleugel,	כָּנָף.
Zegening,	בְּרָכָה.	Melk,	חָלָב.	Goede,	טובות.
Vernufteloozе,	בַּעַר.	Koe,	פָּרָה.	Pennen,	נוצות.
Hart,	לֵבָב.	Versterkt,	מַחֲזִיק.	Goud,	זָהָב.
Gelijken,	יִדְמוּ.	Vleesch,	בָּשָׂר.	Afrika,	אוֹפִיר.
Druif,	עֵנָב.	Haar,	שֵׂעָר.	Koning,	מֶלֶךְ.

VIII. *LES.*

Vijfde verbuiging.

De naamwoorden der 4 volgende verbuigingen zijn alle מלעיל

מלעיל, namelijk de klemtoon valt op de voorlaatste lettergreep; zij blijven derhalve in סמיכות enkelvoud onveranderlijk.

De 5de verbuiging luidt aldus:

	נפרד	סמיכו׳	1.m.v.	2.m.	2.v.	3.m.	3.v.
Enkelv.	קֹדֶשׁ	קֹדֶשׁ	קָדְשִׁי	קָדְשְׁךָ	קָדְשֵׁךְ	קָדְשׁוֹ	קָדְשָׁהּ
			קָדְשֵׁנוּ	קָדְשְׁכֶם	קָדְשְׁכֶן	קָדְשָׁם	קָדְשָׁן
Meerv.	קֳדָשִׁים	קָדְשֵׁי	קֳדָשַׁי	קֳדָשֶׁיךָ	קֳדָשַׁיִךְ	קֳדָשָׁיו	קֳדָשֶׁיהָ
			קֳדָשֵׁינוּ	קָדְשֵׁיכֶם	קָדְשֵׁיכֶן	קָדְשֵׁיהֶם	קָדְשֵׁיהֶן
Enkelv.	גֹּרֶן	גֹּרֶן	גָּרְנִי	גָּרְנְךָ	גָּרְנֵךְ	גָּרְנוֹ	גָּרְנָהּ
			גָּרְנֵנוּ	גָּרְנְכֶם	גָּרְנְכֶן	גָּרְנָם	גָּרְנָן
Meerv.	גְּרָנוֹת	גָּרְנוֹת	גָּרְנוֹתַי	גָּרְנוֹתֶיךָ	גָּרְנוֹתַיִךְ	גָּרְנוֹתָיו	גָּרְנוֹתֶיהָ
			גָּרְנוֹתֵינוּ	גָּרְנוֹתֵיכֶם	גָּרְנוֹתֵיכֶן	גָּרְנוֹתֵיהֶם	גָּרְנוֹתֵיהֶן

תֹּאַר *Gestalte* en אֹהֶל *Tent*, gaan ook naar de 2de verbuiging, daar het ook heeten kan: תְּאָרוֹ׳ אֹהָלִים לִי.

Opstellen betreffende de 5de verbuiging.

1.

De maanden van 't jaar. De gronden des geloofs. De hoogte van den berg. Het venster der arke. De weg der regtvaardigheid. De tent van den tuinman. De glans der zon. De breedte van de school. Het oor van den hond. De schuur van den boer. Het reukwerk des altaars. De spijs van den grijsaard. Het werk van den kleeremaker. De smaad der dwazen.

Maand,	חֹדֶשׁ.	Weg,	אֹרַח.	Spijs,	אֹכֶל.
Jaar,	שָׁנָה.	Glans,	זֹהַר.	Grijsaard,	שָׂב.
Grond,	שֹׁרֶשׁ.	Breedte,	רֹחַב.	Werk,	פֹּעַל.
Geloof,	אֱמוּנָה. ג	Schuur,	גֹּרֶן.	Kleeremaker,	תֹּפֵר.
Hoogte,	גֹּבַהּ.	Reukwerk,	קְטֹרֶת.	Smaad,	בֹּשֶׁת.
Venster,	צֹהַר.	Altaar,	מִזְבֵּחַ.	Dwaas,	כְּסִיל. ה

De

2.

De breedte van zijne tent is gelijk aan de hoogte van onze schuur, en de lengte van hunne schuur is gelijk aan de breedte van hare tenten. De dagen onzer maanden zijn dertig in getal. De glans van onze gestalte verandert als gras.

Is gelijk aan,	יִדְמֶה.	Dertig,	שְׁלשִׁים.	Verandert,	יַחֲלוֹף.
Zijn,	הֵמָּה.	Gestalte,	תֹּאַר.	Gras,	חָצִיר.

IX. *LES.*

De ZESDE verbuiging geschiedt op de volgende wijze.

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכות	נפרד	
בִּגְדָהּ	בִּגְדוֹ	בִּגְדֵךְ	בִּגְדְךָ	בִּגְדִי	בֶּגֶד	בֶּגֶד	Enkelv.
בִּגְדָן	בִּגְדָם	בִּגְדְכֶן	בִּגְדְכֶם	בִּגְדֵנוּ			
בְּגָדֶיהָ	בְּגָדָיו	בְּגָדַיִךְ	בְּגָדֶיךָ	בְּגָדַי	בִּגְדֵי	בְּגָדִים	Meerv.
בִּגְדֵיהֶן	בִּגְדֵיהֶם	בִּגְדֵיכֶן	בִּגְדֵיכֶם	בְּגָדֵינוּ			

Naar deze gaan ook זֵכֶר *Gedachtenis* en סֵפֶר *Boek*, enz.

Opstellen over deze verbuiging.

1.

De spruit der aarde. De regtvaardigheid van den koning. De asch der kolen. De kroon van het hoofd. De gedachtenis der weldaden. De vrouw van den koopman. De hulp van God. De deuren van het huis. De kleederen des priesters worden gewijde kleederen genoemd. Het lam verschaft ons onze kleederen van zijne wol.

Spruit,	צֶמַח.	Gedachtenis,	זֵכֶר.	Worden genoemd,	יִקָּרְאוּ.
Regtvaardigheid,	צֶדֶק.	Weldaad,	טוֹבָה. 3.	Lam,	שֶׂה.
Asch,	דֶּשֶׁן.	Vrouw,	אֵשֶׁת.	Verschaft,	נוֹתֵן.
Kolen,	גֶּחָלִים.	Hulp,	יֶשַׁע.	Ons,	לָנוּ.
Kroon,	נֵזֶר.	Deur,	פֶּתַח.	Wol,	צֶמֶר.

De

2.

De bloemen des velds geven eenen aangenamen reuk. Onze bloemen zijn verwelkt in hunnen korf. Uwe vrouw, hare vrouw, en mijne vrouw hebben verkocht hare boeken en hare kleederen aan den koopman, die aan de deuren der rijken gaat om hunne gesletene kleederen te koopen.

Geven,	נוֹתְנִים.	Zijn verwelkt,	אֻמְלְלִים.	Die gaat,	הַמְּחַזִּיר.
Reuk,	רֵיחַ. ה	Korf,	טֶנֶא.	Gesletene,	בְּלוּיִם.
Aangenamen,	טוֹב.	h. Verkocht,	מָכְרוּ.	Om te koopen,	לִקְנוֹת.

Onder deze les kunnen nu nog gerangschikt worden de woorden die aldus verbogen worden:

3. v.	3 m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכות	נפרד	
חֶלְקָהּ	חֶלְקוֹ	חֶלְקֵךְ	חֶלְקְךָ	חֶלְקִי	חֵלֶק	חֵלֶק	Enkelv.
חֶלְקָן	חֶלְקָם	חֶלְקְכֶן	חֶלְקְכֶם	חֶלְקֵנוּ			
חֲלָקֶיהָ	חֲלָקָיו	חֲלָקַיִךְ	חֲלָקֶיךָ	חֲלָקַי	חֶלְקֵי	חֲלָקִים	Meerv.
חֶלְקֵיהֶן	חֶלְקֵיהֶם	חֶלְקֵיכֶן	חֶלְקֵיכֶם	חֲלָקֵינוּ			

X. *LES.*

De zevende verbuiging luidt aldus:

3. v.	3. m.	2. v.	2. m.	1. m. v.	סמיכו'	נפרד	
מַלְכָּהּ	מַלְכּוֹ	מַלְכֵּךְ	מַלְכְּךָ	מַלְכִּי	מֶלֶךְ	מֶלֶךְ	Enkelv.
מַלְכָּן	מַלְכָּם	מַלְכְּכֶן	מַלְכְּכֶם	מַלְכֵּנוּ			
מְלָכֶיהָ	מְלָכָיו	מְלָכַיִךְ	מְלָכֶיךָ	מְלָכַי	מַלְכֵי	מְלָכִים	Meerv.
מַלְכֵיהֶן	מַלְכֵיהֶם	מַלְכֵיכֶן	מַלְכֵיכֶם	מְלָכֵינוּ			
אַרְצָהּ	אַרְצוֹ	אַרְצֵךְ	אַרְצְךָ	אַרְצִי	אֶרֶץ	אֶרֶץ	Enkelv.
אַרְצָן	אַרְצָם	אַרְצְכֶן	אַרְצְכֶם	אַרְצֵנוּ	(הָאָרֶץ)		
אַרְצוֹתֶיהָ	אַרְצוֹתָיו	אַרְצוֹתַיִךְ	אַרְצוֹתֶיךָ	אַרְצוֹתַי	אַרְצוֹת	אֲרָצוֹת	Meerv.
אַרְצֹתֵיהֶן	אַרְצֹתֵיהֶם	אַרְצֹתֵיכֶן	אַרְצֹתֵיכֶם	אַרְצֹתֵינוּ			

1.

De koning reed door zijn rijk, gehuld in zijnen mantel, met

met zijn zwaard in de hand. De knechten van den tuinman gaan naar hunnen wijnberg om aldaar te snoeijen de wijnstokken van hunnen meester. De moeder bemint hare kinderen, en door hare groote genegenheid gebruikt zij al haar geld, om hunne voeten voor struikel-steenen te bewaren.

Reed,	רכב.	Knecht,	עבד.	Gebruikt zij,	מפזרה.
Rijk,	ממלכת.	Wijnberg,	כרם.	Te bewaren,	לשמור.
Gehuld,	הולט.	Om te snoeijen,	לקצור.	Geld,	כסף.
Mantel,	אדרת.				
In de hand,	בידו.	Wijnstok,	גפן.	St. steen,	אבן נגף.

XI. *LES.*

De achtste verbuiging behelst deze naamwoorden die מלעיל zijn, welker voorlaatste letter ן of י is, en die ook in סמיכות enkelvoud voor verandering vatbaar zijn. b. v.

3.v.	3.m.	2.v.	2.m.	1.m.v.	סמיכות	נפרד	
אילה	אילו	אילך	אילך	אילי	איל	איל	Enkelv.
אילן	אילם	אילכן	אילכם	אילנו			
איליה	איליו	אילי‍ך	איליך	אילי	אילי	אילים	Meerv.
אליהן	איליהם	איליכן	איליכם	אילינו			
	enz.	לילך	לילי	ליל	(לילה)	ליל	Enkelv.
enz.	לילותיך	לילותיך	לילותי	לילות		לילות	

אונה	אונו	אונך	אונך	אוני	און	און	Enkelv.
	enz.	אונכן	אונכם	אוננו			
	enz.	אוניך	אוניך	אוני	אוני	אונים	Meerv.

Opstellen.

1.

De oorlogs-troepen vreezen niet voor hunnen dood; in het midden des gevaars steunen zij op hunne magt,

 in

in de nachten slapen zij niet in hunne huizen, en vestigen hun oog op den vijand. De wijn van mijn' vriend en de olijven van mijne zuster hebben mijn hart verheugd; mijne moei heeft verkocht hare huizen, hare rammen, en hare jonge ezels.

Troep,	חַיִל חֲיָלִי.	Magt,	אוֹן. ה	Olijf,	זַיִת.
Vreezen,	יִפְחֲדוּב.	Rusten,	יִשְׁכְּנוּ.	h. Verheugd,	שִׂמְּחוּ.
Midden,	תָּוֶךְ.	Vestigen,	וְיָשִׂימוּ.	Moei,	דּוֹדָה. ג
Gevaar,	צָרָה. ג	Vijand,	שׂוֹנֵא.	Ram,	אַיִל.
Steunen,	יִשָּׁעֲנוּ.	Vriend,	דּוֹד. ה	Jonge ezel,	עַיִר עֲיָרִ׳.

XII. *LES.*

De negende verbuiging, eindelijk, bevat zulke naamwoorden, wier derde letter (een ה zijnde) of ontbreekt, of als נח נסתר voorkomt.

3.v.	3.m.	2 v.	2.m.	1.m.v.	סמיכות	נפרד	
קָנָהּ	קָנֵהוּ (קָנוֹ)	קָנֵךְ	קָנְךָ	קָנִי	קְנֵה	קָנֶה	Enkelv.
קָנָן	קָנָם	קָנְכֶן	קָנְכֶם	קָנֵנוּ			
קָנֶיהָ	קָנָיו	קָנַיִךְ	קָנֶיךָ	קָנַי	קְנֵי	קָנִים	Meerv.
קְנֵיהֶן	קְנֵיהֶם	קְנֵיכֶן	קְנֵיכֶם	קָנֵינוּ			
אָבִיהָ	אָבִיו	אָבִיךְ	אָבִיךָ	אָבִי	אֲבִי	אָב (אַב)	Enkelv.
אֲחִיהֶן	אֲחִיהֶם	אֲחִיכֶן	אֲחִיכֶם	אָחִינוּ	(אָח אֲחִי)		
אֲבוֹתֶיהָ	אֲבוֹתָיו	אֲבוֹתַיִךְ	אֲבוֹתֶיךָ	אֲבוֹתַי	אֲבוֹת	אָבוֹת	Meerv.
אֲבוֹתֵיהֶן	אֲבוֹתֵיהֶם	אֲבוֹתֵיכֶן	אֲבוֹתֵיכֶם	אֲבוֹתֵינוּ			
אַחֶיהָ	אֶחָיו	אַחַיִךְ	אַחֶיךָ	אַחַי	אֲחֵי	אַחִים	
אֲחֵיהֶן	אֲחֵיהֶם	אֲחֵיכֶן	אֲחֵיכֶם	אַחֵינוּ			
בְּנָהּ	בְּנוֹ	בְּנֵךְ	בִּנְךָ	בְּנִי	בֶּן (בָּן בִּן)	בֵּן	Enkelv.
בְּנָן	בְּנָם	בִּנְכֶן	בִּנְכֶם	בְּנֵנוּ	שֵׁם (שֶׁם)	שֵׁם	
בָּנֶיהָ	בָּנָיו	בָּנַיִךְ	בָּנֶיךָ	בָּנַי	בְּנֵי	בָּנִים	Meerv.
בְּנֵיהֶן	בְּנֵיהֶם	בְּנֵיכֶן	בְּנֵיכֶם	בָּנֵינוּ			
שְׁמוֹתֶיהָ	שְׁמוֹתָיו	שְׁמוֹתַיִךְ	שְׁמוֹתֶיךָ	שְׁמוֹתַי	שְׁמוֹת	שֵׁמוֹת	

שמות

שְׁמוֹתֵינוּ שְׁמוֹתֵיכֶם שְׁמוֹתֵיכֶן שְׁמוֹתֵיהֶם שְׁמוֹתֵיהֶן

Enkelv. לֵב לֵב (לֶב) לִבִּי לִבְּךָ לִבֵּךְ לִבּוֹ לִבָּהּ

לִבֵּנוּ לִבְּכֶם לִבְּכֶן לִבָּם לִבָּן

Meerv. לִבּוֹת לִבּוֹת לִבּוֹתַי enz.

Enkelv. חֹק חֹק (חָק) חֻקִּי חֻקְּךָ (חֻקְּךָ) חֻקֵּךְ חֻקּוֹ חֻקָּהּ

Meerv. חֻקֵּינוּ חֻקֵּיכֶם חֻקֵּיכֶן חֻקֵּיהֶם חֻקֵּיהֶן

Enkelv. כְּלִי כְּלִי כֶּלְיִי כֶּלְיְךָ כֶּלְיֵךְ כֶּלְיוֹ כֶּלְיָהּ enz.

Meerv. כֵּלִים כְּלֵי כֵּלַי כֵּלֶיךָ כֵּלַיִךְ כֵּלָיו כֵּלֶיהָ

כֵּלֵינוּ כְּלֵיכֶם כְּלֵיכֶן כְּלֵיהֶם כְּלֵיהֶן

Opstellen over deze les.

1.

De naam van Abrahams vrouw (was) Sara. De broeder van Jakob heette Esau. Laban had twee dochters. Luister, mijn zoon, naar de vermaning uwes vaders. De broeders van Jozef bemerkten dat hun vader hem beminde. Adam noemde den naam van zijne vrouw Eva; dewijl zij was de moeder van al de levenden. Verrigt uw werk met een tevreden hart.

Naam,	שֵׁם.	Bemerkte,	רָאוּ.	Zij,	הִיא.
Broeder.	אָח.	Hem,	אוֹתוֹ.	Was,	הָיְתָה.
Heette.	קָרָא.	Beminde,	אָהַב.	Tevreden,	שָׁלֵם.
Dochter,	בַּת בָּנוֹת.	Noemde,	קָרָא.	Verrigt,	תַּעֲשֶׂה.
Luister,	שְׁמַע.	Dewijl,	כִּי.	Werk,	מַעֲשֶׂה.

2.

Bewaar uwen goeden naam. Verrigt al uwe bezigheden op haren tijd; ook uwe belooning zal komen te haren tijde. Stel vertrouwen in uwen evennaasten, wanneer zijn hart met u (is). Goede instellingen heeft God aan zijne kinderen gegeven.

Bewaar,	נְצוֹר.	Verrigt,	עֲשֵׂה.	Bezigheid,	מַעֲשֶׂה.

Belooning,	שָׂכָר. ז	Wanneer,	אִם.	Instelling,	חֹק ० הָקּ.
Stel vert.,	בָּטַח.	Met,	אֵת.	h. Gegeven,	נָתַן.

3.

Brave ouders *zullen* hunnen zonen en hunner dochters eene goede opvoeding *geven*. Moeder! geef uwen gemaal uwen zonen en uwer dochters hunne spijs en hunne drank op hunnen tijd. Sluit (ook) uwe hand *niet* voor de armen uwes lands, dan *zult gij* gunst *vinden* in de oogen uwer aanschouwers, *en gij zult* de vruchten van uwen arbeid dubbelvoud *inoogsten*.

Brave,	יְשָׁרִים.	Sluit niet,	אַל תִּקְפּוֹץ.	Aanschouwer,	רֹאֶה.
Ouders,	אָבוֹת.	Dan,	אָז.	e. g. z Inoogsten,	וְתִקְצְרִי.
Zullen geven,	יִתְּנוּ.	z. g. Vinden,	תִּמְצָא.	Vruchten,	פְּרִי.
Gemaal,	בַּעַל. ו	Gunst,	חֵן.	Dubbelvoud.	כִּפְלַיִם.

4.

De wijsheid is het sieraad van haren bezitter. De dapperheid het sieraad der krijgslieden; hun aanzien verkondigt hunne dapperheid. De goeddoeners gelijken aan een' boom, geplant bij waterbeken, die zijne vrucht geeft op zijnen tijd en wiens blad niet verwelkt. De boosdoeners verbergen zich in de schaduw der ondeugd, in de helft van hunne dagen komen zij om.

Sieraad,	עֲדִי עֶדְיִ.	Dapperheid,	גְּבוּרָה. נ	Doener,	פּוֹעֵל.
Bezitter,	בַּעַל. ו	Gelijken,	יִדְמוּ.	Boos,	אָוֶן.
Dapperheid,	עֹז.	Geplant,	שָׁתוּל.	Verbergen z.	יִתְחַבְּאוּ.
Lieden,	אֲנָשִׁים. נ	Beek.	פֶּלֶג. ו	Schaduw,	צֵל.
Krijgs,	מִלְחָמָה.	Geeft,	יִתֵּן.	Ondeugd,	רֶשַׁע. ו
Aanzien,	מַרְאֶה.	Blad,	עָלֶה.	Komen zij om,	יֹאבֵדוּ.
Verkondigt,	מַגִּיד.	Verwelkt,	יִבּוֹל.	Doener,	עוֹשֶׂה.

Her-

Herhalings-oefening.

I.

יְרָא אֶת מוֹרְךָ בְּנִי, הַקְשִׁיבָה לִדְבָרָיו, שְׁמוֹר מִצְוֹתָיו וְתוֹרֹתָיו כְּאִישׁוֹן עֵינֶיךָ, כִּי הוּא הַמַּדְרִיכְךָ בְּאוֹרַח חַיִּים בְּמַעְגְּלֵי צֶדֶק, וּמְלַמֵּד אוֹתְךָ דַּרְכֵי חָכְמָה לְמַעַן תַּצְלִיחַ כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, לָכֵן הַבִיאָה לְמוּסָרוֹ לִבְּךָ וְאַל תָּקוּץ בְּתוֹכַחְתּוֹ. שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע בְּקוֹלוֹ וְיִרְאָתוֹ תִּהְיֶה עַל פָּנֶיךָ תָּמִיד.

יְרָא אֶת	Eerbiedig	הַמַּדְרִיכְךָ	Geleid u.	הָבִיאָה	Verleen.
הַקְשִׁיבָה	Luister.	וּמְלַמֵּד	En leert.	וְאַל תָּקוּץ	En versmaad niet
דָּבָר	Woord.	אוֹתְךָ	U.	תּוֹכָחָה	Vermaning
תּוֹרָה	Leering.	לְמַעַן	Opdat.	שָׁמוֹעַ תִּשְׁמַע	Luister
אִישׁוֹן	Appel.	תַּצְלִיחַ	Moge gelukkig zijn	קוֹל	Stem.
כִּי הוּא	Dan hij.	לָכֵן	Derhalve.	תִּהְיֶה	Zij.

2.

חָכָם אֶחָד צִוָּה אֶת בִּתּוֹ לִפְנֵי מוֹתוֹ לֵאמֹר: בִּתִּי! אֱהוֹב אֶת אִמֵּךְ הַטִּי אָזְנֵךְ לְמִצְוֹתֶיהָ וְאַל תַּמְרֶה אֶת פִּיהָ כִּי הִיא נוֹתְנָה לָךְ מַאֲכָלֵךְ וּמִשְׁתֵּךְ וּבְגָדַיִךְ, וּבְצָרָתֵךְ לָהּ צַר, עַל כֵּן בִּתִּי גַּם אִם תִּגְדְּלִי שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעִי בְּקוֹלָהּ וְיִרְאָתָהּ תִּהְיֶה עַל פָּנַיִךְ תָּמִיד, כִּי לֹא יְנַקֶּה אֱלֹהִים אֶת אֲשֶׁר לֹא תִּשְׁמַע בְּקוֹל אָבִיהָ וּבְקוֹל אִמָּהּ.

אֶחָד	Een.	לֵאמֹר	Als volgt.	צָרָה	Nood.
צִוָּה	Gebood.	כִּי הִיא	Dan zij.	אִם תִּגְדַּל	Indien gij groot zijt.
הַט	Neig.	נוֹתְנָה	Geeft.	לֹא יְנַקֶּה	Laat niet ongestraft.
מָוֶת	Dood.	לָךְ	U.		

I.

De kleuren van den regenboog (zijn) schoon. De reuk der bloemen (is) aangenaam. De opvoeding der kinderen is het werk der ouders. De zeeën bedekken een gedeelte der aarde. † De mensch is 't volmaaktste der schepselen die God geschapen heeft, hij is de beheerscher der aarde.

Abra-

Abraham is de vader des Joodschen volks.

Schoon,	יָפוֹת.	Bedekken,	מְכַסִּים.	Beheerscher,	מוֹשֵׁל. ʃ
Aangenaam,	נָעִים.	Gedeelte,	חֵלֶק. י	Volk,	עָם. ט
Opvoeding,	חִנּוּךְ. ʃ	Volmaaktste,	מִבְחָר.	Joodschen,	יִשְׂרָאֵל.

2.

De herfst is de tijd der inzameling. De aardappelen zijn een geschenk Gods voor alle menschen-kinderen; in vroegere dagen waren zij alleen het voedsel der dieren. De werktuigen zijn de noodwendigheden der menschen. Door den spijker van eene tent, die de vrouw van Geber stak in den slaap van Sisera, werd het volk Israëls gered.

Herfst,	בָּצִיר. ʃ	Vroegere,	קֶדֶם.	Noodwendigheid,	צֹרֶךְ.
Inzameling,	אָסִיף. ʃ	Waren zij,	הָיוּ.	Spijker,	יָתֵד. ו
Geschenk,	מַתָּנָה. ד	Alleen,	לְבַד.	Stak,	תָּקְעָה.
Kinderen, }	בָּנִים. ט	Tuig, }	כְּלִי. ט	Slaap,	רַקָּה. נ
Menschen, }	אָדָם.	Werk, }	מְלָאכָה.	Werd gered,	יִנָּצֵל.

3.

Eene deugdzame huisvrouw *gaf* hare twee dochters de volgende *les*: laat de eer uws naasten u *zoo* waard zijn in uwe oogen *als* de uwe, zijt uitermate demoedig, want de verwachting des stervelings zijn de wormen. *Neemt* Gods bevelen en zijne leer *in acht*, want jaren van gelukzaligheid zullen zij u vermeerderen.

Huisvrouw,	אִשָּׁה אֵשֶׁת.	Waard,	יָקָר. ד	Verwachting,	תִּקְוָה. נ
Deugdzame,	חַיִל. ח	Zijt,	הֱיוּ.	n. i. Acht,	שִׁמְרוּ.
Gaf les,	הוֹכִיחָה.	Uitermate,	מְאוֹד מְאוֹד.	Gelukzalig,	חַיִּים.
De volgende	לֵאמֹר.				
Laat zijn,	יְהִי.	Demoedig, }	שְׁפַל	z. z. U vermeerderen	יוֹסִיפוּ לָךְ.
Eer,	כָּבוֹד. ג	}	רוּחַ		

Nog

4.

Nog (was zij) gewoon te zeggen: op uwe eigendommen en op uwe schatten laat uw hart en uwe gedachten nimmer steunen. Op den God des hemels (*zij*) u vertronwen; uwe wegen en uwe schreden zal hij regtvaardigen; door uwe regtvaardigheid, door uw verstand en door uw doorzigt moeten zich uwe denkbeelden niet verheffen tot aan uw einde.

Nog gewoon,	וַתּוֹסֶף.	Moeten nim. st.,	בַּל תִּשָּׁעֵנָה.	Verstand,	מְזִמָּה. ז
Te zeggen,	לֵאמֹר.	Vertrouwen,	מִבְטָח. ז	Denkbeeld,	רַעְיוֹן. נ
Eigendommen,	נְכָסִים.	Schrede,	מִצְעָר. ז	m. z. n. verh.,	בַּל תִּתְנַשֵּׂאנָה.
Schat,	אוֹצָר. ז	z. h. regtv.,	יְיַשֵּׁר.	Einde.,	אַחֲרִית. נ

XIII. *L E S.*

OVER HET WERKWOORD.

Onderscheiding der werkwoorden naar de beteekenis.

Een werkwoord is een woord 't welk het doen, het lijden, of wel den toestand van eene zaak te kennen geeft, als: אָמֹר *Zeggen*, הֵאָמֵר *Gezegd worden*, הַצְלֵחַ *Gelukkig zijn*, enz.

Zij worden onderscheiden in vier soorten, als: 1. פֹּעַל יוֹצֵא *Overgaand*, of *bedrijvend werkwoord*, b. v. אָכֹל *Eten*, כָּתֹב *Schrijven*, רְאֹה *Zien*, שָׁמֹר *Bewaren*, enz. 2. פֹּעַל מְקַבֵּל *Lijdend werkwoord*, als: הֵרָאוֹת *Gezien worden* הִשָּׁמֵר *Bewaard worden*, enz. 3. פֹּעַל עוֹמֵד, *Onzijdig* of *blijvend*, als: הָלֹךְ *Gaan*, יָשֹׁן *Slapen*, enz. 4. פֹּעַל חוֹזֵר *Wederkeerig werkwoord*, wanneer 't namelijk eene zaak als werkend en lijdend te gelijk voorstelt b. v. הִתְרַחֵץ *Zich wasschen*, הִתְגַּלֵּחַ *Zich scheren*, הִתְפָּאֵר *Zich beroemen*, enz.

De wijze hoe men ieder werkwoord in deszelfs tijden, personen, en getallen, enz. kan gebruiken, noemt men *Ver-*

voegen

voegen. Er zijn in 't Hebreeuwsch zeven vormen van vervoeging, בִּנְיָנִים genaamd; waarvan 3 gewoonlijk de bedrijvende, drie de lijdende en één de wederkeerige werkwoorden bevatten.

Men noemt deze vormen 1. קַל of פָּעַל, behelzende zoo wel bedrijvende als onzijdige werkwoorden. 2. נִפְעַל of בִּנְיָן שֶׁלֹּא נִזְכַּר שֵׁם פּוֹעֲלוֹ bevattende de lijdende werkwoorden die in den קַל bedrijvend zijn. 3. פִּעֵל of בִּנְיָן הַכָּבֵד, behelzende die werkwoorden, welke door middel van nog eenen bij komenden persoon de werking doen uitoefenen, of die eenige werking met buitengewonen nadruk te kennen geven, of ook bedrijvende die in den קַל onzijdig zijn, en hier bedrijvend worden, eindelijk die, welke eene tegenovergestelde werking te kennen geven aan die, welke in 't grondwoord opgesloten ligt. 4. פֻּעַל of בִּנְיָן שֶׁלֹּא נִזְכַּר שֵׁם פּוֹעֲלוֹ מֵהַכָּבֵד, Deze behelst de lijdende werkwoorden van die welke in den voorgaanden vorm bedrijvend zijn. 5. הִפְעִיל of בִּנְיָן הַכָּבֵד הַנּוֹסָף, bevattende werkwoorden, die meestal de verrigting door eenen tusschenkomenden persoon te kennen geven, of ook die de werkwoorden, welke in den קַל onzijdig zijn, bedrijvend maken. 6. הָפְעַל of בִּנְיָן שֶׁלֹּא נִזְכַּר שֵׁם פּוֹעֲלוֹ מֵהַנּוֹסָף, bevattende de lijdende werkwoorden die in den laatstgenoemden vorm bedrijvend zijn en 7. בִּנְיָן הִתְפַּעֵל den wederkeerigen vorm.

XIV. *LES.*

Vervolg.

De קַל onderscheidt zich van den נִפְעַל, dat deze laatste eene נ voorop de שרש heeft, welke door de geheele vervoeging heen, of geschreven of door een' דגש חזק in de volgende letter vervangen wordt. De vorm פִּעֵל neemt eenen דגש חזק in de tweede letter aan. De פֻּעַל heeft ook de דגש חזק tot kenteeken, en is alleen door de klanken van

van deszelfs bedrijvenden vorm onderscheiden. De הִפְעִיל neemt eene ה voor, en eene י tusschen de 2de en derde letter aan. De הָפְעַל neemt eene ה vooraan en onderscheidt zich door deszelfs klanken van zijn' bedrijvenden vorm. De הִתְפַּעֵל neemt ת ה vooraan en een' דגש חזק in de 2de letter.

XV. *LES.*

Over de *Wortelwoorden*, *Wijzen*, *Tijden*, *Personen*, enz.

De Hebreër kent doorgaans aan ieder werkwoord drie wortel-letters אוֹתִיּוֹת הַשֹּׁרֶשׁ genaamd, welke altijd met het woord פָּעַל vergeleken worden; dienvolgens noemt hij de eerste wortelletter eens woords פ׳ הַפֹּעַל, de tweede ע׳ הַפֹּעַל, en de derde ל׳ הַפֹּעַל: in het woord כָּתַב bij v.b. is de כ de פ׳ הַפֹּעַל de ת de ע׳ הַפֹּעַל, en de ב de ל׳ הַפֹּעַל.

Eene werking kan in het Hebreeuwsch maar op driederlei wijzen דְּרָכִים, voorgesteld worden, als, 1. דֶּרֶךְ הַמַּגְבִּיל *Aantoonende wijs*, 2 דֶּרֶךְ הַמָּקוֹר *Onbepaalde wijs*, en 3. דֶּרֶךְ הַצִּוּוּי *Gebiedende wijs*. (*Zie Bladz.* 46 *aanm.* 1.)

Even zoo kent de Hebreër slechts 2 tijden זְמַנִּים, als: עָבַר *Verledenen*, en עָתִיד *Toekomenden tijd*, terwijl *de Tegenwoordige tijd* הֹוֶה, door 't בֵּינוֹנִי *Deelwoord* uitgedrukt wordt.

De eerste of de sprekende persoon heet מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ, de tweede, of die tot wien men spreekt, נֹכַח, en de derde of die van wien men spreekt heet נִסְתָּר; eindelijk heeft men nog bij de werkwoorden op geslacht מִין, en getal מִסְפָּר, te letten.

XVI. *LES.*

Bij den verledenen tijd, komen de letters הוי מנת na de grondletters van het woord, om de geslachten en getallen aan te wijzen, als:

Enkelvoud.		*Meervoud.*	
3de persoon M. niets,	V. ָה	3de persoon	M. en V. וּ
2de . . . M. תָּ,	V. תְּ	2de	M. תֶּם, V. תֶּן
1ste . . . M. en	V. תִּי	1ste	M. en V. נוּ.

Bij den toekomenden tijd komen de letters אֵיתָן voor, en יוֹנָה achter de grondletters, als:

Meervoud.		*Meervoud.*	
3de persoon. M יְ, V	תְּ	3de persoon M. יִ־וּ,	V. תְּ־נָה
2de . . . M. תְּ V. ־ִי	תְּ	2de . . . M. תְּ־וּ,	V. תְּ־נָה
1ste . . . M. en V.	אֶ	1ste . . . M. en V.	נְ

Bij de gebiedende wijs komen ook de letters יונה achteraan in dezelfde orde als bij den toekomenden tijd.

Voor de onbepaalde wijs worden de letters בכלם geplaatst, waardoor het woord vermeerderd wordt met de beteekenis van *in*, *als*, *aan*, *met*, *door*, en *van*. Deze woorden heeten alsdan *Gerundia*.

De deelwoorden bekomen, als de naamwoorden, tot het aanwijzen van het vrouwelijk enkelvoud, de ־ָה of ־ֶת van het mannelijk meervoud de ־ִים, en van het vrouwelijk meervoud de וֹת achteraan.

XVII. *L E S.*

Over de onderscheiding der Werkwoorden naar derzelver Zamenstelling.

De werkwoorden kunnen zijn: *a.* שְׁלֵמִים *volkomen*, te weten wanneer alle drie grondletters, door de geheele vervoeging heen geschreven en uitgesproken worden, als: שָׁמֹר *bewaren*, לָמֹד *leeren*, כָּתֹב *schrijven* enz. *b.* חֲסֵרִים *gebrekkig*, wanneer eene der letters somwijlen ontbreekt, en de volgende een' דגש חזק bekomt, als in נָגַשׁ *naderen*, נָדַר *beloven*, יָצַק *gieten*, לָקַח *nemen*

nemen enz. waarin bij de vervoeging, in den toekomenden tijd, gewoonlijk de פ׳ הפעל ontbreekt. *c.* נָחִים *rustend*, wanneer eene der grondletters tot de letters אהוי behoort, en dus veelal weggelaten wordt en gewoonlijk na eenen langen klank rust, als אָכַל *eten*, יָדַע *weten*, waarvan in den toekomenden tijd gezegd wordt יֹאכַל *hij zal eten*, תֵּדַע *gij zult weten*; voorts שׁוּב *wederkeeren*, רָפָא *genezen*, פָּנָה *wenden*, enz. *d* כְּפוּלִים *dubbelaars*, wanneer de tweede en derde grondletters aan elkander gelijk zijn, als wanneer veeltijds de eerste der twee gelijken weggelaten wordt, als סָבַב *omsingelen*, מָדַד *meten* enz. Eindelijk *e.* מֻרְכָּבִים *zamengesteld*, waarin twee dier bovengemelde eigenschappen vereenigd zijn. Deze zamenstelling kan bestaan uit twee klassen, als נָטָה *spannen*, *trekken*, *opslaan*, waarvan de eerste grondletter eene נ is, en dus tot de חסרים behoort, maar waar te gelijker tijd de derde grondletter eene ה is en ook onder de נחים gebragt moet worden; van denzelfden aard zijn ook de woorden נָשָׂא *dragen*, נָדַד *zwerven*, אָפָה *bakken*, יָרֵא *vreezen*, בּוֹא *komen*, enz. die allen tot twee klassen behooren. De zamenstelling kan ook plaats vinden ten aanzien der vormen van vervoeging, als וְנִכַּפֵּר *het zal vergeven worden*, dat tot de vormen נִפְעַל en הִתְפַּעֵל kan gebragt worden, of הָתְפָּקְדוּ hetwelk ook tot twee vormen הָפְעַל en הִתְפַּעֵל behoort. Insgelijks kan de zamenstelling ten opzigte der bijzondere deelen van hetzelfde werkwoord zijn, als: וְיוֹלַדְתְּ waarin de aantoonende wijs van het werkwoord, en het bedrijvend deelwoord beide, door zamenstelling, te vinden zijn.

Hierdoor ontstaan de volgende גְּזָרוֹת *klassen*.

1. שְׁלֵמִים, gelijk boven gezegd is. 2. הַסְּרֵי פ׳, waarin de eerste letter, eene נ of י zijnde, ontbreekt. 3. נְחֵי פ׳ א׳, welker eerste letter eene א is, en veeltijds rust. 4. נְחֵי פ׳ י, welker eerste letter eene י is, en meest rust. 5. נְחֵי ע׳, wier tweede eene rustende ו of י is. 6. נְחֵי ל׳ א׳, wier laatste eene rustende א is. 7. נְחֵי ל׳ ה׳, waar de laatste eene rustende ה is. 8. כְּפוּלִים, zoo als verklaard is. Eindelijk 9. de מֻרְכָּבִים of zamengestelden.

Vervoeging van een Regelmatig werkwoord שְׁלֵמִים

V.	הָפְעַל M.	V.	הִפְעִיל M.	V.	פִּעֵל M.
——	הָשְׁבַּרְתִּי	——	הִשְׁבַּרְתִּי	——	שִׁבַּרְתִּי
הָשְׁבַּרְתְּ	הָשְׁבַּרְתָּ	הִשְׁבַּרְתְּ	הִשְׁבַּרְתָּ	שִׁבַּרְתְּ	שִׁבַּרְתָּ
הָשְׁבְּרָה	הָשְׁבַּר	הִשְׁבִּירָה	הִשְׁבִּיר	שִׁבְּרָה	שִׁבַּר
——	הָשְׁבַּרְנוּ	——	הִשְׁבַּרְנוּ	——	שִׁבַּרְנוּ
הָשְׁבַּרְתֶּן	הָשְׁבַּרְתֶּם	הִשְׁבַּרְתֶּן	הִשְׁבַּרְתֶּם	שִׁבַּרְתֶּן	שִׁבַּרְתֶּם
——	הָשְׁבְּרוּ		הִשְׁבִּירוּ	——	שִׁבְּרוּ
——	אָשְׁבַּר	——	אַשְׁבִּיר	——	אֲשַׁבַּר
תָּשְׁבְּרִי	תָּשְׁבַּר	תַּשְׁבִּירִי	תַּשְׁבִּיר	תְּשַׁבְּרִי	תְּשַׁבַּר
תָּשְׁבַּר	יָשְׁבַּר	תַּשְׁבִּיר	יַשְׁבִּיר	תְּשַׁבַּר	יְשַׁבַּר
——	נָשְׁבַּר	——	נַשְׁבִּיר	——	נְשַׁבַּר
תָּשְׁבַּרְנָה	תָּשְׁבְּרוּ	תַּשְׁבֵּרְנָה	תַּשְׁבִּירוּ	תְּשַׁבַּרְנָה	תְּשַׁבְּרוּ
	יָשְׁבְּרוּ	תַּשְׁבֵּרְנָה	יַשְׁבִּירוּ	תְּשַׁבַּרְנָה	יְשַׁבְּרוּ
הָשְׁבָּרָה	הָשְׁבָּר	מַשְׁבִּירָה מַשְׁבֶּרֶת	מַשְׁבִּיר	שְׁבָּרָה	שְׁבָּר
הָשְׁבָּרוֹת	הָשְׁבָּרִים	בִּירוֹת	מַשְׁבִּירִים	שְׁבָּרוֹה	שְׁבָּרִים
Ontbreekt.		מֻשְׁבָּרָה	מֻשְׁבָּר	Ontbreekt.	
		מֻשְׁבָּרוֹת	מֻשְׁבָּרִים		
Ontbreekt.		הַשְׁבִּירִי	הַשְׁבֵּר	Ontbreekt.	
		הַשְׁבֵּרְנָה	הַשְׁבִּירוּ		
הָשְׁבַּר בְּהָ כְּהָ לְהָ מֵהָשְׁבַּר		הַשְׁבִּיר הַשְׁבֵּר בְּהַ כְּהַ לְהַ מֵהַשְׁבִּיר		שְׁבַּר בְּשְׁ כְּשְׁ לְשְׁ מְשְׁבַּר	

[*] Het *imperf.* wordt doorgaans gemaakt door 't onderwerp bij het בֵּינוֹנִי te voegen, of door de (ַ) וַ die den עָתִיד in den עָבָר verandert, als: וְהוּא יֹשֵׁב *Hij was zittend*, וַתִּשְׁמֹר *Gij bewaardet.*

שָׁבַר *Breken.*

V. פִּעֵל	M.	V. נִפְעַל	M.	V. קַל	M.		Aant. w.
——	שִׁבַּרְתִּי	——	נִשְׁבַּרְתִּי	——	שָׁבַרְתִּי[ן*]	1.	Verl. t.
שִׁבַּרְתְּ	שִׁבַּרְתָּ	נִשְׁבַּרְתְּ	נִשְׁבַּרְתָּ	שָׁבַרְתְּ	שָׁבַרְתָּ	2.	Enkelv.
שִׁבְּרָה	שִׁבֵּר	נִשְׁבְּרָה	נִשְׁבַּר	שָׁבְרָה	שָׁבַר	3.	
——	שִׁבַּרְנוּ	——	נִשְׁבַּרְנוּ	——	שָׁבַרְנוּ	1.	Meerv.
שִׁבַּרְתֶּן	שִׁבַּרְתֶּם	תֶּן	נִשְׁבַּרְתֶּם	רְתֶּן	שְׁבַרְתֶּם	2.	
——	שִׁבְּרוּ	——	נִשְׁבְּרוּ	——	שָׁבְרוּ	3	
——	אֲשַׁבֵּר	——	אֶשָּׁבֵר	——	אֶשְׁבֹּר	1.	Toek. t.
תְּשַׁבְּרִי	תְּשַׁבֵּר	תִּשָּׁבְרִי	תִּשָּׁבֵר	בְּרִי	תִּשְׁבֹּר	2	Enkelv.
תְּשַׁבֵּר	יְשַׁבֵּר	תִּשָּׁבֵר	יִשָּׁבֵר	תִּשְׁבֹּר	יִשְׁבֹּר	3.	
——	נְשַׁבֵּר	——	נִשָּׁבֵר	——	נִשְׁבֹּר	1.	Meerv.
בֵּרְנָה	תְּשַׁבְּרוּ	בַרְנָה	תִּשָּׁבְרוּ	בֹּרְנָה	תִּשְׁבְּרוּ	2.	
תְּשַׁבֵּרְנָה	יְשַׁבְּרוּ	תִּשָּׁבַרְנָה	יִשָּׁבְרוּ	תִּשְׁבֹּרְנָה	יִשְׁבְּרוּ		
מְשַׁבְּרָה מְשַׁבֶּרֶת	מְשַׁבֵּר	נִשְׁבָּרָה נִשְׁבֶּרֶת	נִשְׁבָּר	שֹׁבְרָה (*) שֹׁבֶרֶת	שֹׁבֵר		Bed. d. w. Enkelv.
בְּרוֹת	מְשַׁבְּרִים	בָּרוֹת	נִשְׁבָּרִים	שֹׁבְרוֹת	שֹׁבְרִים		Meerv.
מְשֻׁבָּרָה בָּרוֹת	מְשֻׁבָּר מְשֻׁבָּרִים	Ontbreekt.		שְׁבוּרָה שְׁבוּרוֹת	שָׁבוּר שְׁבוּרִים		lijd. d. w. Enkelv. Meerv.
שַׁבְּרִי שַׁבֵּרְנָה	שַׁבֵּר שַׁבְּרוּ	הִשָּׁבְרִי בַרְנָה	הִשָּׁבֵר הִשָּׁבְרוּ	שִׁבְרִי שְׁבֹרְנָה	שְׁבוֹר שִׁבְרוּ		gebied. w. Enkelv. Meerv.
בְּשַׁ כְּשַׁ לְשַׁ מִשַּׁבֵּר	שַׁבֵּר	בְּהִ כְּהִ לְהִ מֵהִשָּׁבֵר	הִשָּׁבֵר	שְׁבֹר בִּשְׁ כִּשְׁ לִשְׁ מִשְּׁבֹר	שָׁבֹר		Onbep. wijs.

(*) Het deelw. wordt voor den tegen w. tijd gebezigd wanneer men de persoonlijke voornaamwoorden אָנֹכִי *ik*, אַתָּה אַתְּ *gij*, הוּא *hij*, הִיא *zij*, אֲנַחְנוּ *wij*, אַתֶּם אַתֶּן *gijl.*, הֵם הֵן *zij*, daarbijvoegt.

Algemeene aanmerkingen, betreffende de בִּנְיָנִים הַשְּׁלֵמִים.

1. Voor de Bijvoegende wijs heeft men in het Hebreeuwsch geen bijzonderen vorm, en wordt somwijlen door de voegwoorden לוּלֵי לוּ enz. vergoed. — De gebiedende wijs heeft alleen in 't *affirmative* plaats terwijl een *negatif* bevel door de עתיד met 't negative לֹא of אַל gemaakt wordt, zoo als: אַל תִּזְכּוֹר *Bedenk niet*, in plaats van אַל זְכוֹר, enz.

2. Behalve den vorm פָּעַל heeft de קַל in de עבר en בינוני nog den vorm פָּעֵל en פָּעֹל, als: חָפֵץ *hij begeerde*, יָכֹל *hij kan*; welke laatste dus door vervoegd wordt, eerstgenoemde echter vindt alleen plaats bij de derde personen, als: זָקֵן (זָקְנָה, זָקְנוּ).

3. Sommige woorden en bijzonder die wier derde letter eene keelletter is, hebben in de עתיד en צווי de פתח in plaats van de חולם, als: לְמַד *leeren*, בְּטַח *vertrouwen*, enz.

4. Alle lijdende vormen hebben maar één deelwoord, de צווי kan alleen bij *dezen* lijdenden vorm נִפְעַל plaats hebben, eerstelijke omdat dezelve meestal de plaats van de התפעל bekleedt, als: הִשָּׁמֵר *neem u in acht*, en ook omdat velen als *verba deponentia* voorkomen, namelijk: werkwoorden die den lijdenden vorm aannemen, en eigenlijk bedrijvend zijn, van dezen aard zijn הִשָּׁבַע *zweren*, הִלָּחֵם *strijden*, enz.

5. Wanneer bij den נפעל de 1ste grondletter die een דגש moest hebben eene keelletter is, wordt deze דגש in de voorletter vervangen, als: הֵחָלֵק *gedeeld worden* נֶאֱכַל *het is gegeten geworden*

6. Wanneer bij den vorm הפעיל de eerste grondletter eene keelletter is, dan bekomt in den verl. t. de ה een סגול terwijl de eerste grondletter als dan de חטף סגול heeft, als: הֶאֱכִיל *hij gaf te eten*, הֶחֱרִיב *hij verwoestte* enz.

7. Wanneer bij de הפעל de 1ste eene keelletter is dan heeft de ה in de עבר, בינוני en מקור zoo wel als de letters איתן in de עתיד de lange קמץ, terwijl de keelletter een חטף קמץ heeft, als: יָחֳרַם *hij zal verbannen worden*, הָעֳמַד *hij werd gesteld.*

Het blijft den onderwijzer aanbevolen, om al 't hier aangestipte voor den leerling op te helderen en uit te breiden.

XVIII. *LES.*

Opstellen over den קַל en נִפְעַל van de שְׁלֵמִים.

1.

אֲבוֹתֵינוּ שֹׁמְרֵי צֹאן הָיוּ: אַבְרָהָם שָׁמַר אֶת צֹאנוֹ · רָחֵל שָׁמְרָה אֶת צֹאן אָבִיהָ. פַּרְעֹה שָׁאַל אֶת יַעֲקֹב מַה מַּעֲשֵׂיכֶם? וַיַּעַן אֹתוֹ לֵאמֹר אֲבוֹתֵינוּ גַּם אֲנָשִׁים גַּם נָשִׁים שָׁמְרוּ אֶת צֹאנָם, וּמִנְּעוּרַי שָׁמַרְתִּי אֶת צֹאנִי · וַאֲנִי וְנָשַׁי נִשְׁמֹר אֵלֶּה עוֹד, וַיֹּאמֶר פַּרְעֹה אַתֶּם אֲנָשִׁים שְׁמַרְתֶּם אֶת צֹאנְכֶם, וְאַתֶּן נָשִׁים שְׁמַרְתֶּן אֶת צֹאנְכֶן, לֹא תוּכְלוּ לִשְׁמוֹר אוֹתָם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם, כִּי הוֹעֲבַת מִצְרַיִם שֹׁמְרֵי צֹאן · שִׁמְרוּ אוֹתָם בְּאֶרֶץ גֹּשֶׁן.

אָבוֹת	Ouders.	אֹתוֹ	Hem.	עוֹד	Verder.
שָׁמַר	Hoeden.	לֵאמֹר	Namelijk.	אַתֶּם־תֶּן	Gij.
הָיוּ	Waren.	גַּם..גַּם	Zoo..als.	לֹא תוּכְלוּ	Gij kunt niet.
מַה	Wat is.	נְעוּרִים	Jeugd.	תּוֹעֵבָה	Een gruwel.
וַיַּעַן	Hij antwoordde.	אֵלֶּה	Deze.	אֶרֶץ גֹּשֶׁן	Land gosen

2.

בָּנִים מַקְשִׁיבִים לָמְדוּ לוֹמְדִים וְיִלְמְדוּ שָׁמְעוּ שׁוֹמְעִים וְיִשְׁמְעוּ מִזֶּה, כִּי בְּכָל עֵת יִמְשְׁלוּ בְרוּחָם יְגָרְשׁוּ אֶת הָעַצְלוּת וְיֶאֱהָבוּ אֶת הָעֲבוֹדָה. כִּי הָעֲבוֹדָה תִּשְׁמוֹר הָאָדָם מֵחֲטוֹא וּתְגַדֵּל כְּבוֹדוֹ: הֲלֹא מֵאַחֲרֵי הַנָּוֶה בָּחַר אֱלֹהִים אֶת דָּוִד לְמֶלֶךְ.

לָמַד	Leeren.	גֵּרֵשׁ	Verdrijven.	הֲלֹא	Immers.
שָׁמַע	Hooren.	אָהַב	Beminnen.	מֵאַחֲרֵי	Achter.
מָשַׁל	Overheerschen.	מֵחֲטוֹא	Van te zondigen.	נָוֶה	Kudde.
רוּחַ	Gemoed.	גִּדֵּל	Verheffen.	בָּחַר	Kiezen.
				מֶלֶךְ	Koning.

3.

וַיְהִי יוֹסֵף בֶּן שְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אֶחָיו מִי אַתָּה כִּי תִמְלוֹךְ עָלֵינוּ! הֲמָשׁוֹל תִּמְשׁוֹל בָּנוּ? אַךְ אַחֲרֵי יָמִים רַבִּים מַה אָמְרוּ? ——

משול בני גם אשתך תמשול בנו גם בניך ימשלו עלינו. ויען יוסף אני לא אמלוך גם אשתי לא תמלוך וגם בני לא ימלוכו, הלא שמעת אסנת! את לא תמשלי באחי, גם אתם בני! אל תמשלו באחינו ואם אוסיף נשים על אשתי גם הנה לא תמשולנה בכם אלהים ימשול עליכם.

ויהי יוסף,	Toen J. was.	אך אחרי	Doch na verl. van.	ואם אוסיף נשים על אשתי.	Wanneer ik mij nog meer vrouwen neem.
בן ש"ע	17 Jaar	ימים רבים,	vele dagen.		
שנה,	oud.				
מלך,	Regeren.	אסנת,	*Joz. vrouw.*		

1.

Zoolang een kind klein (is), zullen deszelfs ouders voor hetzelve zorgen. Maar wanneer het groot en sterk zijn zal, zal het voor zich zelf zorgen. Alcibiades vraagde aan Sokrates: wat is de belooning der deugd? Toen antwoordde hem Sokrates: wanneer gij onderzocht, nagevorscht en wel doorgrond hebt 't wezenlijke der deugd, dan zal ook haar loon voor u niet zijn verholen.

Zoolang,	בעוד.	Sterk zijn,	גבר.	Doorgronden,	חקר.
Klein,	רך בימים.	v. z. zelf,	הוא בנפשו.	Verholen zijn,	עלם.
v. h. Zelve,	לו.	Vragen,	שאל.	Wezenlijke,	עצם.
Zorgen,	דאג.	Onderzoeken,	למד.	Van u,	ממך.
Groot zijn,	גדל.	Navorschen,	דרש.	Wel,	היטיב.

2.

Onderdruk geen' vreemdeling, want die een' vreemdeling onderdrukt zal niet slagen. God bewaart de vreemdelingen. Veel goeds is verborgen voor de vromen. Het kwaad is verborgen in 't hart van den mensch; (wie) zijne ziel bewaart zal zich er van verwijderen De regtvaardige neemt de regtvaardigheid in acht, en deze bewaart hem. De wijzen nemen de wijsheid in acht, en deze bewaart hare bezitters.

Onder

Onderdrukken.	לָחַץ	Slagen,	צָלַח.	En deze.	וְהִיא.
Geen,	לֹא.	Veel goeds,	רַב טוּב.	En deze,	וְהִנֵּה.
Dan die,	כִּי כָל.	Verbergen,	צָפַן.	Bezitter,	בַּעַל.
Vreemdeling,	גֵּר.	Verwijderen,	רָחַק.		

3.

De deur der wijsheid is voor een' ieder' open, ook zijn de poorten der dwaasheid niet gesloten, dwazen gaan er door en worden gestraft. Laat uw huis open zijn voor de nedergeslagene en onderdrukte armen, laat uwe armen uitgespreid zijn om hen met liefde te ontvangen, uwe hand zij open om hun te geven hunne genoegzame behoeften, wees indachtig dat gij uwe hand niet sluit, maar laat dezelve aanhoudend open, dan zal God met u zijn.

Voor een' ieder',	לְכָל אִישׁ.	Nederslaan,	מְרוּד.	Sluiten,	קָפַץ.
Openen,	פָּתַח.	Onderdrukken.	מֻצָּק.	Laat aanhoudend open,	פָּתֹחַ תִּפְתַּח.
Poort.	שַׁעַר.	Uitspreiden,	פָּרַשׂ.		
Sluiten,	סָגַר.	Ontvangen,	קִבֵּל.	Dan zal zijn,	וִיהִי.
Doorgaan,	עָבַר.	h. g. beh.,	דֵּי מַחְסוֹרָם.	God,	אֱלֹהִים.
Straffen,	עָנַשׁ.	Wees indachtig,	הִשָּׁמֶר פֶּן.	Met u,	עִמָּךְ.

4.

De dieren staan op vier voeten, zij groeijen, werken, worden zeer oud, sommige worden begraven, andere worden versch-urd, en de meeste worden geslagt, gesneden in stukken verdeeld en verkocht om den honger van de menschen te stillen, landen worden door hen bebouwd, huizen worden omvergerukt; de mensch gaat opgerigt, beheerscht, heeft beheerscht, en zal hen beheerschen.

Staan,	עָמַד.	Oud zijn,	זָקֵן.	En de meeste,	וְרַבִּים מֵהֶם.
Groeijen,	גָּדַל.	Begraven,	קָבַר.		
Werken,	עָבַד.	Andere,	וְיֵשׁ אֲשֶׁר.	Slagten,	שָׁחַט.

Snijden,	חָתַךְ.	Stuk,	בֶּתֶר.	Omverrukken,	הָרַס.
Verdeelen,	חָלַק.	Stillen,	שָׁבַר.	Oprigten,	זָקַף.
Verkoopen,	מָכַר.	Bouwen,	עָבַד.	Hen,	בָּם.

5.

Er zijn dieren die niet vergeten het goede dat men hen toebrengt, en het zal niet uitgewischt worden uit hun geheugen, zij zullen niet trouweloos zijn aan hunnen meester; wanneer roovers en moordenaars hem nazetten, kan hij rekenen op hunne hulp, zij zullen hem niet verlaten tot zij hem hebben geholpen uit zijne ellende; laat ons daaruit leeren dat ook wij menschen onze evenmenschen helpen moeten.

Vergeten,	שָׁכַח.	Rooven,	חָמַס.	Nazetten,	רָדַף.
Toebrengen,	גָּמַל.	Roover,	(בינוני).	Rekenen,	בָּטַח.
Trouweloos z.,	בָּגַד.	Moorden,	רָצַח.	Verlaten,	זָנַח.
Meester,	אָדוֹן.	Moordenaar.	(בינוני)	Helpen,	עָזַר.

6.

Mijn zoon! wanneer gij de deugd bewaart zult gij ook voor veel kwaads bewaard worden, doch hij die onbesproken wandelt zal voor alle ellende bewaard worden. Wanneer wij Gods woord in acht nemen, zullen wij ook door hem bewaard worden, want hij sprak: wanneer mijne woorden zullen in acht genomen en mijne bevelen door u gehouden worden, zal ik ook u bewaren en uwe zonden zullen noch gedacht noch bedacht worden. Ik zal derhalve ook steeds de wegen van God in acht nemen, dan zal ik altijd van den goeden God bewaard worden.

Die wandelt,	הוֹלֵךְ.	Noch..noch	לֹא..וְלֹא.	Altijd,	תָּמִיד.
Onbesproken	תָּמִים.	Gedenken,	זָכַר.	Dan,	וְאָז.
Van hem,	מֵאִתּוֹ.	Bedenken,	פָּקַד.	Altijd,	בְּכָל עֵת.
Sprak,	אָמַר.	Derhalve,	לָכֵן.	Van den goeden God,	מֵהָאֵל הַטּוֹב.
Woord,	דָּבָר.	Weg,	דֶּרֶךְ.		

Een

7.

Een pot werd (eens) door eenen armen jongen gebroken die met zijne kameraden speelde; de jonge schreide met een onderdrukt gemoed, en zijn gebrokene pot in de hand. De stem werd gehoord door een' heer, die zeide: waarom schreit gij? De jonge vertelde met een verbroken hart het gebeurde. De heer gaf hem zilveren stukken. De jonge werd verheugd en ging naar huis.

Pot,	כְּלִי.	Die zeide,	וַתֹּאמֶר.	(*hij*) Gaf hem,	וַיִּתֵּן לוֹ.
Kameraad,	רֵעַ.	Waarom,	מַה.	Zilver stuk,	בֶּקַע כֶּסֶף.
Spelen,	צַחֵק.	Schreit gij,	(עתיד).		
Schreijen,	צָעַק.	De jonge vertelde,	וַיְסַפֵּר הַנַּעַר.	En ging,	וַיֵּלֶךְ.
Gemoed,	רוּחַ.	Het gebeurde,	אֶת הַנַּעֲשָׂה.	Naar huis,	לְבֵיתוֹ.
Onderdrukken.	שָׁבַר			Verheugen,	שָׂמַח.
Stem,	קוֹל.				

8.

Een vader beval voor zijnen dood aan zijne vrienden het volgende: Gij, mijn zoon! neem u in acht voor alle onregt, gedenk uwen schepper in uwe jeugdige dagen, dan zult gij in de vreeze Gods groot worden. Gij, mijne vrouw! gedenk uwen man, neem u in acht om mijne kinderen geen kwaad te doen. Gij, mijne broeders! gedenkt de wet van Mozes, helpt mijne kinderen, neemt u in acht dat gijl. niet nalaat om hen tot eene ondersteuning te zijn. Gij, mijne dochters! denkt aan 't geen ik u. l. heb onderwezen alle morgen, neemt u in acht van niet steeds op straat te loopen, zweert mij of gij dit alles zult doen. Zij zwoeren, hij gaf den geest en stierf.

Vriend,	קָרוֹב.	Wet,	תּוֹרָה.	Straat,	חוּצוֹת.
Jeugd,	בַּחֲרוּת.	Helpen,	עָזַר.	Zweert,	שָׁבַע (נפעל)
Groot. w.,	גָּדַל (קל).	Alle morgen.	לַבְּקָרִים	Of gij d. z,	אִם תַּעֲשׂוּ.
van kwaad te doen,	מַעֲשׂוֹת רָע.	Steeds,	תָּמִיד.	Den geest g.	גָּוַע.
		Te loopen,	מָלֶכֶת.	En stierf,	וַיָּמָת.

9.

De poort is open en werd niet gesloten, nu wordt zij gesloten, en zal niet geopend worden. De deur is gesloten en werd niet geopend, thans wordt zij geopend, en zal niet meer gesloten worden. Nu worden de scholen in alle landen geopend, hare deuren zijn voor een' ieder geopend, ga en leer in dezelve.

Sluiten, סָגֹר.	Thans, nu, עַתָּה.	Een' ieder, כָּל אִישׁ.
School, בֵּית הַסֵּפֶר.	Ga, לֵךְ.	In dezelve, בָּהֶן.

XIX. *LES.*

Opstellen over de פָּעַל en פִּעֵל.

1.

שְׁלֹשָׁה נְעָרִים הָלְכוּ בַּדֶּרֶךְ לֶאֱכֹל מֵאָהֳלָם, וַיִּפְגְּעוּ בְּאִישׁ אִכָּר מְפַלֵּחַ וּמְבַקֵּעַ אֶרֶץ, וַיְדַבְּרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ: הָבָה! נְהַתֵּל בְּאִישׁ הָאֲדָמָה הַזֶּה, וַיַּעֲנוּ כֻּלָּם נְצַחֵק! נְצַחֵק! וַיַּעַן אֶחָד וַיֹּאמַר: יְבָרֵךְ אוֹתְךָ אֱלֹהֵי אָבִי אַבְרָהָם. הַשֵּׁנִי אָמַר תְּבוֹרַךְ מֵאַנְשֵׁי בְרִיתְךָ אָבִי יִצְחָק, וַיַּעַן גַּם הַשְּׁלִישִׁי וַיֹּאמַר: יְהִי שִׁמְךָ מְבוֹרָךְ אָבִי יַעֲקֹב, וַיַּעַן הָאִכָּר אוֹתָם: לֹא אַבְרָהָם, לֹא יִצְחָק, גַּם לֹא יַעֲקֹב אֲכֻנֶּה, כִּי אִם שָׁאוּל שְׁמִי אֲשֶׁר הַחֲמוֹרִים בִּקֵּשׁ, וּרְאוּ אֶת אֲשֶׁר בִּקַּשְׁתִּי מָצָאתִי וְהִנָּם לְפָנַי.

הָלַךְ Gaan.	דַּבֵּר Zeggen.	בְּרִית Verbond.
אָכַל Verteren.	הָבָה Welaan.	כַּנֵּה Noemen.
פָּגַע Ontmoeten	הָתֵל Spotten,	בַּקֵּשׁ Zoeken,
פָּלַח Graven.	צַחֵק Schertsen.	רְאוּ Ziet,
בָּקַע Splitten.	בָּרֵךְ Zegenen.	מָצָא Vinden,

2.

קוֹף אֶחָד רָאָה כִּי גִלְּחוּ שְׂעַר זְקַן אֲדוֹנָיו מֵאִישׁ הַמְגַלֵּחַ, לֵב הוּתַל הִטָּהוּ, וַיֹּאמַר: לוּ גִלַּחְתִּי גַּם אֲנִי וְכִתְמֵי פָנַי יְכֻפְּרוּ וִיטֻהָרוּ, כִּי גדלו

גָּדְלוּ שְׂעָרוֹת פָּנַי וְלֹא יְגֻדְּעוּ מֵעֵת הֱיוֹתִי, וַיְמַהֵר וַיִּקַּח שַׂכִּין וַיְגַדַּע גַּם שְׂעָרוֹתָיו גַּם עוֹר פָּנָיו וַיְבַקֵּשׁ הַדָּבָר וַיִּמָּצֵא הַקּוֹף יְדַלֵּג וִיזַנֵּק מִכְּאֵבֵי הַשְּׂרָטִים וַיִּצְחֲקוּ עַל הַמַּרְאֶה.

קוֹף	Aap.	כַּפֵּר	Afwasschen.	בַּקֵּשׁ	Nazoeken.
רָאָה	Zag.	טַהֵר	Reinigen.	וַיִּמָּצֵא,	Werd gevonden.
גַּלֵּחַ	Scheren.	גָּדַל	Groeijen.	דַּלֵּג	Springen.
זָקָן	Baard.	גַּדֵּעַ	Afsnijden.	זַנֵּק	Huppelen.
לֵב	Hart.	מֵעֵת הֱיוֹתִי	Van den tijd mijns bestaans.	כְּאֵב	Smart.
הוּתַל	Bedrogen.			שֶׂרֶט	Krab.
הִטְּהוּ	Misl. hem.	מַהֵר	Spoeden.	צָחֵק	Lagchen.
כֶּתֶם	Vlak.	שַׂכִּין	Mes.		

1.

De wijn verheugt het hart van den mensch. Het spel rukt-los de banden der deugd en verplettert den vrede. De vromen hopen op God, en hij maakt hunne wegen regt. De moeder tuchtigt hare kinderen. De rijken verspreiden en deelen uit geld aan de armen. De beweging des ligchaams verteert de spijs en reinigt het bloed. God zegent zijn volk met vrede.

Verheugen,	שַׂמֵּחַ.	Hopen,	יַחֵל.	Uitdeelen,	חַלֵּק.
Spel,	שְׂחוֹק.	Regt maken	יַשֵּׁר.	Beweging,	תְּנוּעָה.
Losrukken,	נַתֵּק.	Tuchtigen,	יַסֵּר.	Reinigen,	טַהֵר.
Verpletteren,	נַפֵּץ.	Verspreiden,	פַּזֵּר.	Bloed,	דָּם.

2.

Mijn zoon! wanneer gij zult zeggen: ik wil leeren en ik wil mijnen naasten niet onderwijzen, zoo hebt gij niet wel gesproken, want als gij veel geleerd hebt moet gij ook uwen naasten onderwijzen, want te leeren en te onderwijzen heeft God ons bevolen.

Gij z. zeggen,	תֹּאמַר.	Onderwijzen,	לַמֵּד.	Veel,	הַרְבֵּה.
Leeren,	לָמֹד.	Niet wel,	לֹא טוֹב.	Ons,	אִתָּנוּ.

Mozes

3.

Mozes onderwees aan Israël de wet, en ook aan Josua, en hij heeft dezelve den rigteren onderwezen, de rigteren onderwezen haar den profeten, en de profeten onderwezen den mannen der groote vergadering. Salomo overwoog onderzocht en vervaardigde vele spreuken, en onderwees dezelve aan zijn volk. Voor deze onderwezen de onderwijzers mondeling, thans ouderwijzen zij meer in hunne boeken dan bij monde.

Aan Israël,	אֶת יִשְׂרָאֵל.	Profeet,	נָבִיא.	Vervaardigen,	תִּקֵּן.
Wet,	תּוֹרָה.	Groote Ver-	כְּנֶסֶת	Spreuk,	מָשָׁל.
Josua,	יְהוֹשֻׁעַ.	gadering,	הַגְּדוֹלָה.	Voor deze,	לְפָנִים.
Dezelve,	אוֹתָהּ.	Overwegen,	אִזֵּן.	Mondeling,	פֶּה אֶל פֶּה
Rigter,	שׁוֹפֵט.	Onderzoeken	חִקֵּר.	Dan b. m.,	מִבְּפִיהֶם.

4.

De kinderen verbreken en verpletteren wat door hen gevonden wordt. De goddeloozen vergelden kwaad voor goed, de gramschap verbreekt den geest, rukt los de banden der zamenleving, en bederft de schoonheid des aangezigts, zij overijlt onze dagen, ontwortelt ware denkbeelden, en de ziel wordt er door ontedeld, zend derhalve de gramschap weg, ontknoop hare banden, maak hare strikken los wanneer gij uw ziel niet wilt verderven.

Verbreken,	שִׁבֵּר.	Losrukken,	נִתֵּק.	Wegzenden,	שִׁלַּח.
Verpletteren,	נִפֵּץ.	Bederven,	שִׁחֵת.	Ontknoopen	פִּתַּח.
Door hen,	בְּיָדָם.	Schoonheid	הוֹד.	Band,	חַרְצֻב.
Vinden,	מָצָא.	Overijlen,	בִּהֵל.	Losmaken,	הִתֵּר.
Vergelden,	שִׁלֵּם.	Ontwortelen,	שֵׁרֵשׁ.	Strikken,	מֵיתָרִים.
Gramschap.	אַף חֵמָה.	Ontedelen,	תִּעֵב.	Wilt (*lees*) Zult.	

5.

Eene teedere moeder sprak dus hare dochter aan op haren trouw

trouwdag: mijne dochter! verblijd u altijd met uw lot, ontvang met liefde de moeijelijkheden des levens, hoop op God en reinig uw hart, om hem steeds te eerbiedigen, dan zal hij u zegenen; wanneer hij u begunstigt met kinderen, tuchtig hen met liefde en maak hunne wegen regt, verklaar hen Gods woord alle morgen, dan zult gij ook gezegend worden.

Teeder,	עֲדִינָה.	Moeijelijkheid,	תְּלָאָה.	Begunstigen,	זִכָּה.
Dus,	כֹּה.	Hopen,	יִחֵל.	Tuchtigen,	יִסֵּר.
Trouwdag,	יוֹם אַפִּרְיוֹן.	Reinigen,	טִהֵר.	Regt maken,	יִשֵּׁר.
Lot,	חֵלֶק.	Eerbiedigen,	כִּבֵּד.	Verklaren,	בֵּאֵר.
Ontvangen,	קִבֵּל.	Zegenen,	בֵּרֵךְ.	Alle morgen,	לַבְּקָרִים.

XX. *LES.*

Over de הַפֹּעַל en הִפְעִיל.

1.

יֶלֶד חָכָם אָמַר לְאָבִיו הִנֵּה אוּכַל לִבְנוֹת כָּל הַשָּׁרָשִׁים מִגְּזָרוֹת
שְׁלֵמִים׳ וַיַּעַן הָאָב׳ אֲנַסֶּה נָא אוֹתְךָ בְּבִנְיָן הַפֹּעַל: הַגֵּד נָא לִי
מְדַבֵּר בַּעֲדוֹ בְּעָבַר מִשֹּׁרֶשׁ זָכֹר — הִזְכַּרְתִּי. הַמְדַבֶּרֶת בַּעֲדָהּ? הַיֶּלֶד
(כְּשׂחוֹק) שָׁוְתָה לַמְדַבֵּר בַּעֲדוֹ. — בְּנִי! הַגֵּד נָא לִי הַבֵּינוֹנִי׳ הַיֶּלֶד
הִזְכָּר׳ הָזְכָּרָה׳ הָזְכָּרִים׳ הָזְכָּרוֹת, בְּעָבַר הָעַיִן הַפֹּעַל בְּפַתָּח וּבְבֵינוֹנִי
בְּקָמֵץ. הַבֵּינוֹנִי פָּעוּל? — זֶה אֵינֶנּוּ׳ אַחֲרֵי שֶׁכָּל הַבִּנְיָן הוּא פָּעוּל.

לִבְנוֹת׳	Vervoegen.	אֲנַסֶּה׳	Ik wil beproeven.	שְׂחֹק׳	Lagchen.
שָׁרָשִׁים	Wortelwoorden.	הַגֵּד לִי׳	Zeg mij.	זֶה אֵינֶנּוּ׳	Dit bestaat niet.

2.

הָאָב אֲבָל הַצִּוּוּי? — גַּם זֶה חָסֵר׳ כִּי לֹא נוּכַל לְצַוּוֹת אֶת הַנִּפְעָל.
הָאָב חָפַצְתִּי לָדַעַת הַנּוֹכַח מִשֹּׁרֶשׁ פָּקֹד — תָּפְקַד. — הַנִּסְתֶּרֶת?
הַיֶּלֶד׳ שָׁוְתָה לְנוֹכַח זָכָר בְּכָל בִּנְיָנִים בְּעָתִיד. — תְּגַלֶּה נָא הַנִּסְתָּרוֹת
בעתיד

בעתיד משרש גבר — תגברנה. האב, הנוכחות ? — הנוכחות והנסתרות שוות בעתיד בכל הבנינים. האב ארצה לדעת הנסתרים בעבר משרש שבר — השברו. הנסתרות ? — שוו לנסתרים בעבר. ויאמר האב שמחתני בני ידעתי כי בימים מעטים למדת כל אלה.

Sterk zijn.	גבר,	Te weten.	לדעת,	Maar.	אבל,
Zijn gelijk.	שוות,	Is gelijk.	שותה,	Ontbreekt.	חסר,
	שוו,	Verklaar.	תגלה נא,	Begeeren.	חפץ,

1.

De eerste profeten hebben zeer gewerkt op het hart hunner toehoorders; in hunne verbeelding deden zij den hemel stormen, de aarde beven, zon en maan verwden zij zwart, en verduisterden den glans der sterren in hare loopbaan, zij deden de stem van God in kracht hooren voor een vreesselijk heer, om den geest te verschrikken; zij kleedden hunne woorden in eenen dichterlijken vorm, en bezielden afgetrokkene voorwerpen.

Eerste,	ראשונים.	Verduisteren,	החשך.	Verschrikken,	החרד.
Werken,	הפעיל.	Glans,	זהר.	d. Kleeden,	הלבש.
Verbeelding,	דמיון.	Loopbaan,	מסלה.	Vorm,	משבצות.
Doen stormen,	הרעש.	d. Hooren,	השמע.	Dichterlijken,	מליצות.
Doen beven	הרגיז.	Kracht,	כח.	Bezielen,	הגשם.
z. Verwen,	הקדיר.	Vreesselijk,	נורא.	Afgetrokken,	נפרד.

2.

Mijn zoon! wanneer iemand bij u heeft te bewaren gegeven, of ter leen gegeven eene zaak, zoo moet gij in acht nemen het aanvertrouwde dat u ter bewaring of ter leen gegeven is geworden, gelijk het uwe; wanneer 't een kleed is zoo moet gij uw ligchaam daarmede niet kleeden; wanneer 't geld is moet gij daar niets van verminderen, gij moet het aan den eigenaar teruggeven zoo als het geweest is, dan

zult

zult gij gelukken en slagen in uwe wegen.

Te bew. g.,	הַפְקֵד.	Moet gij 't i. a. nemen,	תִּשְׁמְרֵהוּ.	g. m. h. ter. g.,	הָשֵׁב תְּשִׁיבֶנּוּ.
Te leen g.,	הַשְׁאֵל.	w. h. .. is,	אִם־הוּא.	Zoo als enz.	כַּאֲשֶׁר הָיָה.
Bij u,	אִתְּךָ.	Kleeden,	הַלְבֵּשׁ.	Gelukken,	הַשְׂכֵּל.
Aanvertrouwde,	פִּקָּדוֹן.	Verminderen	הַגְרֵעַ.	Slagen,	הַצְלֵחַ.

3.

De meid heeft hare jufvrouw aangekleed, heeft den kandelaar op de tafel gezet, en heeft de kinderen gegeven te eten. De deugd geleidt den mensch tot het toppunt des geluks. De zorg kwelt 's menschen hart. God ziet van de hoogte, geeft de wormen te eten, en verzadigt al 't levende; Hij laat gras groeijen om 't gedierte des velds te spijzigen.

Jufvrouw,	גְּבֶרֶת.	Toppunt,	בָּמוֹתֵי.	Verzadigen,	הַשְׂבִּיעַ.
Zetten,	הַעֲמֵד.	Kwellen,	הַכְאֵב.	l. Groeijen,	הַצְמֵחַ.
Kandelaar,	מְנוֹרָה.	Zien,	הַשְׁקֵף.	Gras,	חָצִיר.
Geleiden,	הַדְרֵךְ.	Hoogte,	מָרוֹם.	Spijzigen,	הַטְרֵף.

4.

Beschaam uwen naasten niet in het openbaar. Scherts en ligtvaardigheid gewennen den mensch aan zonde. Gehoorzamen is beter dan offer brengen. Die naar zijne ouders luistert, zal rijk zijn; de zegen van God zal hem rijk maken. Die de eer zijner ouders verheft, zal ook verheven worden. Verberg uwe oogen niet voor uw' broeder den nooddruftigen, want die zijne oogen verbergt voor de armen, zal niet gelukkig zijn.

Beschamen,	הַלְבֵּן.	Zonde,	עֲבֵרָה.	Luisteren,	הַשְׁמֵעַ.
In h. openb.	בָּרַבִּים.	Gehoorzam.	הַקְשֵׁב.	Rijk zijn, m.	הַעֲשִׁיר.
Scherts,	שְׂחוֹק.	Is beter dan,	טוֹב. מ	Verheffen,	הַגְבֵּהַ.
Ligtvaardigheid,	קַלּוּת רֹאשׁ.	Brengen,	הַקְרֵב.	Ook,	גַּם הוּא.
Gewennen,	הַרְגֵּל.	Offer,	קָרְבָּן.	Verbergen,	הַעֲלֵם.

Vervoeging van een w. w. (אָכַל *Eten*) waar de פ een א is.

הִפְעִיל Verl. tijd.

הֶאֱכַלְתִּי enz.
הֶאֱכַלְנוּ
הֶאֱכַלְתֶּם הֶאֱכַלְתֶּן
הֶאֱכִילוּ

Toek. tijd.

אַאֲכִיל enz.
Meervoud. נַאֲכִיל
תַּאֲכִילוּ enz.

Bedrijv. d. w.

מַאֲכִיל מַאֲכִילָה enz.

Lijdend d. w.

מָאֳכָל מָאֳכָלָה enz.

Gebiedende wijs.

הַאֲכֵל הַאֲכִילִי

Onbepaalde wijs.

הַאֲכֵל enz.

הָפְעַל Verl. tijd.

הָאֳכַלְתִּי ——
הָאֳכַלְתָּ הָאֳכַלְתְּ
הָאֳכַל הָאָכְלָה enz.

Toek. tijd.

אָאֳכַל enz.

Deelwoord.

הָאֳכָל הָאֳכָלָה enz.

Onbep. wijs.

הָאֳכַל

קַל Toek. tijd.

אֹמַר אֶאֱסֹף
תֹּאמַר תֹּאמְרִי
יֹאמַר תֹּאמַר
נֹאמַר enz.

Gebiedende wijs

אֱמוֹר אִמְרִי

Onbepaalde wijs

אָמוֹר בֶּאֱמוֹר
כֶּאֱמוֹר לֵאמֹר
מֵאֱמוֹר

נִפְעַל Verl. tijd

נֶאֱמַרְתִּי ——
נֶאֱמַרְתָּ נֶאֱמַרְתְּ
נֶאֱמַר נֶאֶמְרָה
נֶאֱמַרְנוּ enz.

Toek. tijd

אֵאָמֵר ——
תֵּאָמֵר תֵּאָמְרִי
יֵאָמֵר תֵּאָמֵר
נֵאָמֵר enz.

Deelwood .

נֶאֱמָר נֶאֱמָרָה enz.

Gebiedende wijs

הֵאָמֵר הֵאָמְרִי enz.

Onbepaalde wijs.

הֵאָמֵר

Vervoeging van een onregelma-

הֻפְעַל Verl. tijd.

הֻגַּשְׁתִּי ——
הֻגַּשְׁתָּ הֻגַּשְׁתְּ
הֻגַּשׁ הֻגְּשָׁה
הֻגַּשְׁנוּ enz.

Toek. tijd.

אֻגַּשׁ ——
תֻּגַּשׁ תֻּגְּשִׁי enz.

Deelwoord.

הֻגָּשׁ הֻגָּשָׁה enz.

De woorden יָצַר *vormen*, יָצַק *gieten*, יָצַת *aansteken*, enz. worden op dezelfde wijs als de חסרי פ׳ נ vervoegd. Ook vindt men 2 שרשים wier פ eene ל is, en naar deze גִּזְרָה gaan, namelijk: לָקַח *nemen*, en לָתַע *kiezentrekken*, Toek. tijd תִּקַּח יִקַּח נִתְּעוּ. Het w. w. נָתַן verliest ook zijne laatste נ zoodra eene letter er op volgt, en wordt dus door een דגש vervangen, als: נָתַתָּ in plaats van נָתַנְתָּ, en daarom חֲסַר הַקְּצָוֹת gebrekkig aan de uiteinde genaamd.

גָּבַר *Sterk zijn.*

V. הִתְפַּעֵל M.

Verl. t. Enkelv.

—	הִתְגַּבַּרְתִּי	1.
בַּרְתְּ	הִתְגַּבַּרְתָּ	2.
בְּרָה	הִתְגַּבֵּר	3.

Meervoudig.

—	הִתְגַּבַּרְנוּ	1.
תֶּן	הִתְגַּבַּרְתֶּם	2.
—	הִתְגַּבְּרוּ	3.

Toek. tijd.

אֶתְגַּבֵּר enz.

Wanneer de eerste grondletter eene der letters זסשץ is, dan komt de kenmerkende ת na de eerste grondletter, b. v. b. הִסְתּוֹלֵל *zich verheffen*, הִשְׁתַּמֵּר *zich in stand houden*, enz. Na de צ verandert zij in een ט, als: הִצְטַדֵּק *zich regtvaardigen*, enz.

Bedrijv. d. w.

בְּרָה	מִתְגַּבֵּר	E.
רוֹת	מִתְגַּבְּרִים	M.

Lijdend d. w.
Ontbreekt.

Gebiedende wijs.

הִתְגַּבְּרִי	הִתְגַּבֵּר

Onbepaalde wijs.

הִתְגַּבֵּר enz.

נָגַשׁ *Naderen*

tig w. w. waarbij de נ׳ פ׳ הפעל ontbreekt.

קַל Toek. tijd.

—	אֶגַּשׁ
גְּשִׁי	תִּגַּשׁ
תִּגַּשׁ	יִגַּשׁ
—	נִגַּשׁ
תִּגַּשְׁנָה }	תִּגְּשׁוּ
	יִגְּשׁוּ

Gebiedende wijs.

גְּשִׁי	גַּשׁ
גֵּשְׁנָה	גְּשׁוּ

Onbepaalde wijs.

גֶּשֶׁת	נְגֹשׁ

נִפְעַל Verl. tijd.

—	נִגַּשְׁתִּי
נִגַּשְׁתְּ	נִגַּשְׁתָּ
נִגְּשָׁה	נִגַּשׁ
—	נִגַּשְׁנוּ
נִגַּשְׁתֶּן	נִגַּשְׁתֶּם
—	נִגְּשׁוּ

Deelwoord.

נִגָּשָׁה	נִגָּשׁ
נִגָּשׁוֹת	נִגָּשִׁים

Gebiedende wijs.

הִנָּגְשִׁי	הִנָּגֵשׁ
הִנָּגַשְׁנָה	הִנָּגְשׁוּ

Onbepaalde wijs.

הִנָּגֵשׁ בְּהִ־ לְהִ־ מֵהִ־

הִפְעִיל Verl. tijd.

—	הִגַּשְׁתִּי
הִגַּשְׁתְּ	הִגַּשְׁתָּ
הִגִּישָׁה	הִגִּישׁ
—	הִגַּשְׁנוּ
הִגַּשְׁתֶּן	הִגַּשְׁתֶּם
—	הִגִּישׁוּ

Toek. tijd.

—	אַגִּישׁ
תַּגִּישִׁי	תַּגִּישׁ
תַּגִּישׁ	יַגִּישׁ
	נַגִּישׁ
תַּגֵּשְׁנָה }	תַּגִּישׁוּ
	יַגִּישׁוּ

Bedrijv. d. w.

מַגִּישָׁה	מַגִּישׁ
מַגִּישׁוֹת	מַגִּישִׁים

Lijdend d. w.

מֻגָּשׁ enz.

Gebiedende wijs.

הַגִּישִׁי	הַגֵּשׁ
הַגֵּשְׁנָה	הַגִּישׁוּ

Onbepaalde wijs.

בְּהַגִּישׁ	הַגֵּשׁ

enz.

Aanmerkingen over de בִּנְיָנִים חֲסֵרֵי פ׳ נ׳.

1. Wanneer de derde grondletter eene keelletter is, dan krijgt de עתיד en צווי in den בנין הקל eene פתח in plaats van eene חולם, en in de onbepaalde wijs komt de פתח גנובה, als: לִנְבֹּחַ *om te blaffen*, יִסַּע *hij zal vertrekken*. Somtijds ontbreekt ook de eerste grondletter in de gebiedende en onbepaalde wijzen, als dan heeft de onbepaalde wijs eene ת achter aan, als van נָגַשׁ *naderen*, in de gebiedende wijs גֵּשׁ גְּשִׁי גְּשׁוּ גֵּשְׁנָה en de onbepaalde wijs גֶּשֶׁת בְּגֶשֶׁת לָגֶשֶׁת. Bij נָגַע *aanroeren*, en לָקַח *nemen*, enz. heeft de onbep. w. de dubbelde פתח, als קַחַת גַּעַת. Is de 2de letter eene keelletter dan gaan zij gelijk שלמים, als: נָאַר *verlaten*, enz. Waarbij nog soms de דגש der ע׳ הפעל, door eene lange klank bij de פ׳ הפעל, vervangen wordt; zoo komt: נֵאַרְתָּ voor נִאַרְתָּ מֹרַק v. מְרַק, enz.

2. Bij het w. w. נָתַן ontbreekt in de onbepaalde wijs de eerste en laatste נ, als: תֵּת, בְּתֵת, hetzelfde heeft soms bij de verl. tijd plaats, als: תַּתָּה (Sam. 2. Kap. 22. v. 41.)

3. In de בִּנְיָן פִּעֵל, פֻּעַל, הִתְפַּעֵל volgt de חֲסֵרֵי פ׳ נ׳ de gang der שלמים, om dat in deze בִּנְיָנִים de ע reeds eene kenmerkende דגש moet hebben, zoo kan gevolgelijk de נ׳ פ׳ הפעל niet vervangen worden.

4. Is de ל הפעל eene ת, zoo ontbreekt deze wanneer het aanhangsel ת daar op volgt, als in: כָּרֹת *snijden*, komt כָּרַתָּ in plaats van כָּרַתְתָּ. In de verl. tijd van פִּעֵל, כֵּרֵת כֵּרַתָּה, Toek. tijd אֲכָרֵת, bedr. deelwoord מְכָרֵת, lijd. deel woord מְכֹרָת, פֻּעַל verl. tijd כֹּרַתִּי, Toek. tijd אֲכֹרַת, Deel woord כֹּרָת, הִתְפַּעֵל Verledene tijd הִתְכָּרַת. Sommige schrijvers noemen deze חסרי ל׳ ת׳.

5. Uit dezefde grond ontbreekt in eenige tijden de נ השרש wanneer de ל הפעל een נ is, b. v. b. in שָׁכַן heeft de 1ste persoon meerv. van den verl. tijd שָׁכַנּוּ, 3de en 2de persoon vrouwelijk meerv. תִּשְׁכֹּנָּה, waarmede het vrouwelijk meervoud van de gebiedende wijs overeenkomt. Gelijk ook alle בנינים van dien aard שרשים hier toepasselijk zijn. Zij hehooren derhalve onder eene afzonderlijke klasse חסרי ל׳ נ׳ geheeten.

XXI. *LES.*

Opstellen over den הִתְפַּעֵל.

1.

Adonia de zoon van David verzette zich tegen zijn broeder Salomo, dan hij hield zich voor gezegend met te zeggen: mij past de regering, derhalve wil ik over mijne vijanden zegepralen; (ja) wanneer ook bergen zich splijten en heuvels zich verdeelen, zal het verbond des rijks door mij niet vernietigd worden.

z. Verzetten,	הִתְקַשֵּׁר עַל.	Zegepralen	הִתְגַּבֵּר.	z. verdeelen	הִתְחַלֵּק.
z. v. gez. houden,	הִתְבָּרֵךְ.	Vijand,	אוֹיֵב.	Verbond,	בְּרִית.
Mij past,	לִי תָאוֹת.	Zich splijten,	הִתְבַּקַּע.	Vernietigen,	כָּרֹת.
Regering,	מְלוּכָה.	Heuvel,	גִּבְעָה.	Door mij,	מִמֶּנִּי.

2.

Een koning zijnde, kan ik mij vermaken met de verzadiging van mijn ligchaam, en overvloed van vreugde *zullen* zich van mijne ziel niet onthouden. Hij raadpleegde (alzoo) Jakob den zoon van Tzeruja; met een wolven hart verkleedde hij zich in lamskleederen, maakte zich heilig voor de oogen van de voornamen des rijks, en sprak tegen hen met zijne bedriegelijke tong.

Een koning zijnde,	אִם מֶלֶךְ אֶהְיֶה.	Ligchaam,	בָּשָׂר.	Wolf,	זְאֵב.
Vermaken,	הִתְעַנֵּג.	z. Onthouden,	הִתְעַלֵּם.	Heilig mak.	הִתְקַדֵּשׁ.
Verzadiging,	דֶּשֶׁן.	Raadplegen,	הִתְיָעֵץ.	Voornamen,	שָׂרִים.
Overvloed,	שֹׂבַע.	Verkleeden,	הִתְחַפֵּשׂ.	Met zijne	בַּחֲלַקְלַקּוֹת.
Vreugde,	שְׂמָחוֹת.			bedriegelijke tong,	לְשׁוֹנוֹ.

3.

Tot hoe lang wilt gij u nog verbergen voor mijnen broeder

Salomo

Salomo, *mogt ik* koning *zijn* zoo zoudet gij u onder de veld oversten van Israël kunnen tellen. Daarna gaf hij eenen maaltijd aan alle zijne bedienden, zij vermaakten zich en werden dronken; naderhand scheidden zij zich van elkander, en Salomo regeerde over Israël.

Tot h. lang, wilt (*lees*) zult.	עַד־מָתַי.	oversten,	צְבָאוֹת.	z. Vermaken.	הִתְעַנֵּג.
		z. Tellen,	הִתְפַּקֵּד.	Dr. worden.	הִשְׁתַּכֵּר.
z. Verbergen,	הִתְחַמֵּק.	Daarna,	אַחֲרֵי־כֵן.	Scheiden,	הִפָּרֵד.
m. ik zijn,	לוּ אֶהְיֶה.	Gaf hij,	עָשָׂה.	Van elkander,	אִישׁ מֵעַל אָחִיו.
Veld-	רָאשֵׁי.	Maaltijd,	מִשְׁתֶּה.		

4.

Een zeker gierigaard, die zich vroom hield, zich heiligde, zich reinigde, en een Jood wilde schijnen * voor de oogen van het volk, wanneer hij bad, spreidde hij zijne handen in de hoogte, en zijne oogen verdraaiden zich, doch hij smeekte gelijk een stomme die geen' mond opent.

Gierigaard,	כִּילַי.	Een J. sch.,	הִתְיַהֵד.	Verdraaijen.	הִתְהַפֵּךְ.
Zeker,	אֶחָד.	Bidden,	הִתְפַּלֵּל.	Smeeken,	הִתְחַנֵּן.
Vroom h.	הִתְחַסֵּד.	Wanneer,	כַּאֲשֶׁר.	Stomme,	אִלֵּם.
z. Heiligen,	הִתְקַדֵּשׁ.	Spreiden,	הִתְפָּרֵשׂ.	Die geen,	לֹא(עתיד)
z. Reinigen,	הִתְטַהֵר.	In de hoogte	לְמַעְלָה.	Openen,	פָּתַח.

5.

Wanneer armen voor zijn huis zich vergaderden en verzamelden, en hem smeekten om zijn medelijden op te wekken, gaf hij niets, ook onttrok hij zich van zijne bloedverwanten. Hierop zeide een geleerde: waarom wilt gij met uw' mond geven, en met uwe handen bidden? geef met de handen en bid met de lippen.

Verga-

* Gemelde vier gezegden worden ieder door de בינוני gemaakt met herhaling van de ה הַמִּצְטָרֶת, (*Betrekkelijk voornaamwoord.*)

Vergaderen	הִתְחַבֵּר.	Niets,	לֹא..מְאוּמָה.	Waarom,	מַדּוּעַ;
z. Verzamelen,	הִתְאַסֵּף.	z. Onttrekken,	הִתְעַלֵּם.	wilt (*lees*) zult.	
Hem,	לוֹ.	Bloedverwant	שְׁאֵר.	Geef,	תְּנָה.
Opwekken,	הִכָּמֵר.	Hierop,	עַל זֶה.	Handen,	כַּפַּיִם.
Zijn medel.,	רַחֲמָיו.	Geleerde,	חָכָם.	Lippen,	שְׂפָתַיִם.

XXII. *L E S.*

Over de נִפְעַל ׳חַסְרֵי פ׳ נ׳ en קַל.

1.

In den herfst verwelken de bladen, zij vallen van den boom, de winter komt aan, en de mensch bewaart zijn ligchaam voor de koude. De onderwijzer plant, heeft geplant, en zal planten de kern van waarheid in het hart des leerlings. Mijn zoon! neem geene wraak en voed geenen haat voor uwen naasten, dan wanneer God uwe zonden zoude bewaren, zoo zoudet gij gewroken worden, gij zoudet vervallen als een verwelkt blad. Wanneer gij eene gelofte doet moet gij nakomen wat gij beloofd hebt, want gij werd door uwe tong verstrikt.

Vewelken,	נָבֵל.	Kern,	זֶרַע.	Gelofte,	נֶדֶר.
Vallen,	נָפַל.	w. Nemen,	נָקַם.	Nakomen,	שַׁלֵּם.
Aankomen,	נָגַשׁ.	Haat voeden,	נָטַר.	Wat,	אֵת אֲשֶׁר.
Bewaren,	נָצַר.	zoude (*lees*) zal		Verstrikken,	נָקַשׁ.
Planten,	נָטַע.	Gelofte doen,	נָדַר.	Tong,	לָשׁוֹן.

2.

Er zijn menschen met een boosaardig voorkomen, wier lippen honig druppen, en wier woorden als de dauw vloeijen, nader tot deze menschen, dan zal u geen kwaad be-

bejegenen, want God verlaat geen' edel mensch; edoch er zijn met een goed voorkomen, met hunn' mond zullen zij hunn' naasten kussen, en met hunne ziel zullen zij hem vermoorden. Dezen, zult gij niet naderen, *opdat* gij *niet* verstrikt wordet en niet verworpen zijt van de aarde, *opdat* uw' voet *niet* aanstoote aan eenen steen.

Er zijn menschen,	יֵשׁ אָדָם.	Vloeijen,	נָזַל.	Met een goed v. k.	טוֹב רֹאִי.
Boosaardig voorkomen,	רַע הַמַּרְאֶה.	Naderen,	נָגַשׁ.	Kussen,	נָשַׁק.
Lippen,	שְׂפָתַיִם.	Bejegenen,	נָגַע.	Vermoorden,	נָגַף.
Honig,	נוֹפֶת.	Verlaten,	נָטַשׁ.	Dezen,	אֵלָיו.
Druppen,	נָטַף.	Edel mensch,	אִישׁ הַנָּדִיב.	Opdat niet,	פֶּן.
Dauw,	טַל.	Edoch,	אָכֵן.	Verworp. z.	נָשַׁל.
		Er zijn,	יֵשׁ.	Aanstooten,	נָגַף.

הַפָּעַל en הִפְעִיל.

1.

Ontbind de strikken der onderdrukking. Doe wat gij gezegd of uit uw' mond hebt doen vloeijen. Laat van al uwe woorden niets ter aarde vallen. Zie niet op 't aanzien van een' mensch, maar wel op zijne daden. Overschrijd niet de grenzen van uwen broeder, en verstoot hem niet van zijne eigendommen. Erken de waarheid.

Ontbinden,	הַתֵּר.	d Vloeijen,	הַבִּיעַ.	Overschrijden	הַסֵּג.
Strik,	אֲגֻדָּה.	Doen vallen,	הַפִּיל.	Verstooten,	הַדִּיחַ.
Onderdrukking,	מוֹטָה.	Ter aarde,	אַרְצָה.	Hem (*aanh.*)	־ הוּ.
Doe,	עֲשֵׂה.	Zien,	הַבֵּט ◦ הַבִּיט.	Eigendom,	נַחֲלָה.
Zeggen,	הַגֵּד.	Maar wel,	כִּי אִם.	Erkennen,	הַכֵּר.

2.

Door zedelijke voorbeelden werden ontbonden, worden ont-

ontbonden, en zullen ontbonden worden, de banden der ondeugd. Door de natuurkunde werd erkend, wordt erkend, en zal erkend worden de oorzaak van vele dingen; in al uwe daden moeten de grenzen uwes broeders door u niet overschreden, en hij van zijne eigendommen niet verstooten worden.

Zedelijke voorbeelden,	מִשְׁלֵי מוּסָר.	Ondeugd,	רֶשַׁע.	Natuurkunde,	חָכְמַת הַטֶּבַע.
		Oorzaak,	סִבָּה.		

3.

Zullen de aangekondigde regels goed onderscheiden worden, men neme telkens de tafels van vervoeging, om dezelve bij herhaling te raadpelgen; men ontbinde door middel van deze kleine voorstellen; weldra zal alle zwarigheid verbannen, en de weg der naarstigheid tevens daardoor benaderd worden; zonder dit zal men met alle poging niet gered worden.

Regels,	כְּלָלִים.	Tafel van vervoeging,	לוּחַ הַבִּנְיָן.	Weldra,	מַהֵר.
Aankondigen,	הִגִּיד.	Bij herhaling,	הָחֵל וְכַלֵּה.	Zwarigheid,	כֹּבֶד.
Onderscheiden,	הִכִּיר.	Voorstel,	מִשְׁפָּט.	Daardoor,	בַּעֲדָם.
Telkens,	כְּפַעַם בְּפַעַם.			Zonder dit,	בִּלְעֲדֵי זֹאת.
				Poging,	פְּעוּלָה.

XXIII. *LES.*

Opstellen over de נָחֵי פ׳ א׳.

1.

Eet niet te veel, en bemin den slaap niet. Diegene welke in den zomer zijn brood zal inzamelen, zal in den winter eten en zich verzadigen. De wijzen hebben verzameld, en zullen verzamelen wijsheid en kennis. De gulzigaards hebben bemind, beminnen, en zullen beminnen veel te eten.

De mieren zamelen in,* hebben ingezameld en zullen inzamelen in den zomer hun voedsel. Hierop zeide Salomo: die in den zomer inzamelt is een verstandig mensch.

Eten,	אָכֹל.	Slaap,	שֵׁנָה.	Inzamelen,	אָגֹר · ב
Veel,	הַרְבֵּה.	z. Verzadigen	שָׂבֹעַ.	Voedsel,	לֶחֶם.
Beminnen,	אָהֹב.	Verzamelen,	אָסֹף.	Zeggen,	אָמֹר.
Die gene,	אִישׁ.	Gulzigaard,	זוֹלֵל.	Een v. m.	בֵּן מַשְׂכִּיל.

2.

De luiaards zullen dagelijks zeggen: er is nog tijd om wijsheid te verzamelen; leer niet van hen, gij mogt uwe ziel bedroeven en u schuldig maken. Stop uw oor niet om te hooren naar de woorden der wijzen; want zoo gij naar hunne woorden luistert, dan zullen ook uwe woorden bekrachtigd worden. Verspil uwen tijd niet met vergeefsche en ijdele beuzelingen, zoo zult gij bemind worden.

Dagelijks,	יוֹם יוֹם.	Gij mogt,	פֶּן.	Verspillen,	הַאֲבֵד.
Er is,	יֵשׁ.	z. sch. maken	הֵאָשֵׁם.	Vergeefs, En ijdele beuzeling	הַבְלֵי שָׁוְא וּמַדּוּחִים.
Nog,	עוֹד.	Stoppen,	הַאְטֵם.		
Bedroeven,	הַאְדִיב.	Luisteren,	הַאְזֵן.		

3.

Beter (is het) zich te vereenigen met arme landlieden wier behoefte hen dwingt de halmen te binden, *dan* met menschen te verkeeren, die zich met hoogmoed omkleeden, op hunnen rijkdom trots zijn, en daardoor de waarde huns evenmenschs onderdrukken.

Beter dan,	טוֹב מ.	Binden,	אַלֵּם.	Omkleeden	הִתְאַזֵּר.
Landlieden,	עוֹבְדֵי אֲדָמָה.	Halm,	אֲלֻמָּה.	Trots zijn,	הִתְאַמֵּר.
Behoefte,	פִּי.	z. Vereenigen,	הִתְאַחֵד.	Onderdrukken,	אַלֵּץ.
Dwingen,	אָכֹף עָלָיו.	Hoogmoed,	גַּאֲוָה.	En daardoor	וּבְזֹאת

Ver-

Vervoeging van een werkwoord, waar de פ׳ הפעל eene י׳ is (יָלֹד Baren).

Aanmerkingen.

1) Bij eenige שרשים dezer גזרה nemen de letters איתן eene חירק aan, als: אִיבַשׁ, אִינַק, en als dan komen bij den verl. tijd en het verleden deelwoord van den הפעיל, de letters איתן met eene צירי, als: אֵינִיק, מֵינִיק, הֵינִיק enz. Weinige werkwoorden worden dus naar יָלֹד vervoegd.

2) Het w.w. יָכֹל *kunnen*, neemt in den verl. tijd den vorm פָּעֹל aan; de עתיד gaat als dan: אוּכַל, תּוּכַל enz. De ontbrokene vormen gaan volkomen naar de שלמים. Edoch hebbe men bij den התפעל op te merken dat bij sommige woorden de י blijft, bij andere wederom dezelve in een ו verandert. Van de eerste soort zijn הִתְיַלֵּד הִתְיַבֵּשׁ, van laatst genoemde הִתְוַכַּח, הִתְוַדַּע.

3) woorden wier פ׳ הפעל eene י en wier ע eene צ is, gaan naar נָגַשׁ: van יָצַג *stellen*, יָצַל *beschermen*, אַצִּיגָה, הַצִּיל enz. (*blaz.* 58. *noot*) Het w. w. יָצָא maakt eene uitzondering, en behoort onder de מֻרְכָּבִים.

V. הִפְעִיל M.

Verl. tijd.
הוֹלַדְתִּי ——
הוֹלַדְתָּ דְתְּ enz

Toek. tijd.
אוֹלִיד ——
תּוֹלִיד לִידִי enz.

Bedr. d. w.
מוֹלִיד מוֹלִידָה

Lijd. d. w.
מוֹלָד enz.

Gebied. wijs.
הוֹלִיד הוֹלִידִי

Onbep. wijs.
הוֹלִיד of הוֹלֵד

הָפְעַל Verl. tijd
הוּלַדְתִּי ——
הוּלַדְתָּ דְתְּ enz.

Toek. tijd.
אוּלַד enz.

Deelwoord.
הוּלָד

Onbep. w.
הוּלַד

V. קַל M.

Toek. tijd.
אֵלֵד אֵדַע
תֵּלֵד לְדִי enz.

Gebied. wijs.
לֵד לְדִי
לְדוּ לֵדְנָה

Onbep. wijs.
יְלֹד of לֶדֶת

נפעל Verl. tijd.
נוֹלַדְתִּי ——
נוֹלַדְתָּ נוֹלַדְתְּ
נוֹלַד נוֹלְדָה enz

Toek. tijd.
אִוָּלֵד ——
תִּוָּלֵד. לְדִי enz.

verl. d. w.
נוֹלָד לָדָה enz.

Gebied. wijs.
הִוָּלֵד לְדִי enz.

Onbep. wijs.
הִוָּלֵד

XXIV. *L E S.*

Opstellen over de נָחֵי פ׳ ו׳.

1.

Zoo gij een' spotter vermaant zoo zal uw smaad bekend worden, gij zult zijne gebreken bekend maken, en hij zal uwe gebreken bekend maken. Laat derhalve zijne ziel niet waardig zijn in uwe oogen, vermijd hem te vermanen, uwe aangename woorden zullen niet baten en uw licht zal hem niet verlichten; edoch vermaan den wijzen, hij zal vele zegenigen op uw hoofd vermeerderen, hetgeen voor zijne ziel beter zal zijn dan al het geschenk dat gij hem zult toebrengen.

Vermanen,	הוֹכֵחַ.	Waardig zijn,	יָקֹר.	Vermeerderen,	הוֹסִיף.
Spotter,	לֵץ.	Vermijden,	חָדֵל.	't g. voor beter z.,	וְהוּטַב לְנַפְשׁוֹ.
Bekend w.,	הִוָּדַע.	Aangename	נְעִימוֹת.	Toebrengen,	הוֹבִיל.
Smaad,	קָלוֹן.	Baten,	הוֹעִיל.	Geschenk,	שַׁי.
Gebrek,	מוּם.	Verlichten,	הוֹפִיעַ (עַל)		

2.

Hij weet dat ook God vermaant dien Hij lief heeft, en gelijk een vader zijn' zoon kastijden zal, zoo zal God den mensch tot stof brengen, opdat hem zijne kwade wegen beleedigen, hij van der dwaasheid slaap ontwake, en zijne daden verbetere, alsdan zal Hij hem helpen en God zal hem ten goede overlaten; want God doet nederdalen om te verheffen, maakt arm om te verrijken.

Weten,	יָדַע.	Beleedigen,	הֵצַר.	Overlaten,	הוֹתִיר.
Kastijden,	יַסֵּר.	Ontwaken,	יָקִץ.	d. Nederd.,	הוֹרִיד.
Lief heeft,	יֶאֱהַב.	Verbeteren	הֵיטִיב.	Verheffen,	הַעֲל.
Brengen,	הוֹרִיד.	Daden,	מַעֲלָלִים.	Arm maken	הוֹרִישׁ.
Tot stof,	עֲדֵי עָפָר.	Helpen,	הוֹשִׁיעַ ל.	Verrijken,	הַעֲשֵׁר.

3.

Wat zult gij na uwen dood overlaten? of wat zal u achter

ter na gaan (*) wanneer gij mogt sterven ? mogelijk de eigendommen die u uwe ouders hebben nagelaten ? neen, wanneer gij gedurende uwen leeftijd den regten weg betreden zult, wanneer gij deugd en regtvaardigheid kent en gij de menschen daarmede bekend maakt; alsdan zal regtvaardigheid voor u gaan, en uwe belooning achter na.

Gaan of betreden,	יָלַךְ.	Eigendom,	קִנְיָן.	uw Leeftijd	בְּחַיִּים.
Wanner gij mogt fterven	אִם תָּמוּת.	Neen,	לֹא.	En uwe belooning	וּמַשְׂכֻּרְתְּךָ
		Nalaten,	הוֹרִישׁ ל.	achterna,	אַחֲרֶיךָ.
Mogelijk,	הַאִם.	Gedurende,	בְּעוֹדְךָ.	Voor u,	לְפָנֶיךָ.

4.

Een dwaas zeide: wie voert mij naar een land waar niemand sterft ? want ik vrees voor den dood, wanneer ik zoo een land wist ik zoude er naar toe gaan, wanneer het ook in dalen lage, ik zal niet moede worden, niet rusten, niet slapen tot dat ik er naar toe ga, want al de rijkdommen zullen mij noch baten, noch helpen, wanneer ik denk: morgen ben ik dood, en dat voor mij niets overblijve, edoch wanneer een rijk der eeuwig levenden mij bekend wierd aldaar zoude ik wonen tot het einde mijns levens.

Voeren,	הוֹבִיל.	Leggen,	הָיָה.	Morgen,	מָחָר.
Mij (aanhangs.)	(־נִי)	Moede worden,	יָגַע of יָעֵף.	Ben ik,	אֲנִי.
In een land,	אֶרֶץ.			Dood,	מֵת.
Waar niemand sterft	לֹא יָמוּת בָּהּ אִישׁ.	Rusten,	יָנַח.	Overblijven	הוּתַר.
		Slapen,	יָשַׁן.	Niet,	לֹא.. מְאוּמָה.
Vreezen,	יָגֹר.	Baten,	הוֹעִיל.	Rijk,	אֲדָמָה.
Aldaar,	שָׁמָּה.	Helpen,	הוֹשִׁיעַ.	Eeuwig lev.	חַיִּים.
Dal,	עֵמֶק.	W. i. denk,	(מקור)	Wonen,	יָשַׁב.

(*) Het werkwoord הָלַךְ gaat in den Verl. tijd en in 't Deelwoord van den קַל en נִפְעַל, en ook door den geheelen הִתְפַּעֵל en פִּעֵל, פֻּעַל naar de שְׁלֵמִים; edoch in den Toekomenden tijd en Geb. w. van den קל en נפעל, gelijk ook de הִפְעִיל en הֻפְעַל, naar יָלַךְ.

Ver-

Vervoeging van een werkwoord alwaar de 'ע een ר is.

(סוּר *Afwijken*).

V.	פִּעֵל	M.	V.	נִפְעַל	M.	V.	קַל	M.
							Verleden tijd.	
—		סוֹרַרְתִּי	—		נְסוּרוֹתִי	—		סַרְתִּי
סוֹרַרְתְּ		סוֹרַרְתָּ	נְסוּרוֹת		נְסוּרוֹתָ	סַרְתְּ		סַרְתָּ
סוֹרְרָה		סוֹרֵר	נָסוֹרָה		נָסוֹר	סָרָה		סָר
—		סוֹרַרְנוּ	—		נְסוּרוֹנוּ			סַרְנוּ
סוֹרַרְתֶּן		סוֹרַרְתֶּם	נְסוּרוֹתֶן		נְסוּרוֹתֶם	סַרְתֶּן		סַרְתֶּם
—		סוֹרְרוּ	—		נָסוֹרוּ	—		סָרוּ
							Toekomende tijd.	
—		אֲסוֹרֵר	—		אֶסּוֹר	אָשׁוּב		אָסוּר
תְּסוֹרְרִי		תְּסוֹרֵר	תִּסּוֹרִי		תִּסּוֹר	תָּסוּרִי		תָּסוּר
תְּסוֹרֵר		יְסוֹרֵר	תִּסּוֹר		יִסּוֹר	תָּסוּר		יָסוּר
—		נְסוֹרֵר	—		נִסּוֹר	נָקוּם		נָסוּר
תְּסוֹרַרְנָה		תְּסוֹרְרוּ יְסוֹרְרוּ	תִּסּוֹרְנָה		תִּסּוֹרוּ יִסּוֹרוּ	תָּסוּרְנָה		תָּסוּרוּ יָסוּרוּ
							Bedrijv. d. w.	
מְסוֹרְרָה		מְסוֹרֵר	נְסוֹרָה		נָסוֹר	סָרָה		סָר
מְסוֹרְרוֹת		מְסוֹרְרִים	נְסוֹרוֹת		נְסוֹרִים	סָרוֹת		סָרִים
							Lijdend d. w.	
מְסוֹרָרָה		מְסוֹרָר		Ontbreekt.		סוּרָה		סוּר
מְסוֹרָרוֹת		מְסוֹרָרִים				סוּרוֹת		סוּרִים
							Gebiedende wijs.	
סוֹרְרִי		סוֹרֵר	הִסּוֹרִי		הִסּוֹר	סוּרִי		סוּר
סוֹרֵרְנָה		סוֹרְרוּ	הִסּוֹרְנָה		הִסּוֹרוּ	סוּרְנָה		סוּרוּ
							Onbepaalde wijs.	
		סוֹרֵר			הִסּוֹר			סוּר בְּסוּר כְּסוּר לָסוּר מִסּוּר

פֻּעַל

Verleden tijd.

סוֹרַרְתִּי

enz. סוֹרַרְתְּ סוֹרַרְתָּ

Toek. tijd

enz. אֲסוֹרֵר

Deelwoord.

enz. סוֹרָר סוֹרָרָה

Onbepaalde wijs

enz. סוֹרֵר

הִפְעִיל Verl. tijd.

הֲסִרֹתִי of הֲסִירוֹתִי

הֲסַרְתָּ (הֲסִרֹתָ) הֲסַרְתְּ

(הֲסִירוֹתִי) הֲסִירוֹת)

הֵסִיר הֵסִירָה

הֲסִרֹנוּ of הֲסִירוֹנָה

הֲסַרְתֶּם (הֲסִרֹתֶן

(הֲסִירוֹתֶם) רוֹתֶן)

הֵסִירוּ

Toek. tijd.

אָסִיר of אָסֵר

enz. תָּסִיר תָּסִירִי

Bedrijv. d. w.

enz. מֵסִיר מְסִירָה

Lijdend d. w.

enz. מוּסָר מוּסָרָה

Gebiedende wijs.

enz. הָסֵר הָסִירִי

Onbepaalde wijs.

enz. הָסֵר

הֻפְעַל

Verleden tijd.

הוּסַרְתִּי

enz. הוּסַרְתָּ הוּסַרְתְּ

Toek. tijd.

אוּסַר

enz. תּוּסַר תּוּסְרִי

Deelwoord.

enz. הוּסָר הוּסָרָה

Onbepaalde wijs.

enz. הוּסַר

הִתְפַּעֵל Verl. tijd.

enz. הִסְתּוֹרַרְתִּי

Toek. tijd.

enz. אֶסְתּוֹרֵר

Deelwoord.

enz. מִסְתּוֹרֵר

Gebiedende wijs.

הִסְתּוֹרֵר

Aanmerkingen.

1) In deze גִּזְרָה is bij den פֻּעַל׳ פִּעֵל en הִתְפַּעֵל de ל dubbeld, om de kenmerkende דגש חזק te vervangen, dewijl dezel ve in de rustende ו niet kan komen. (*)

2) Alhoewel men de שרש מות gevoegelijk onder deze גזרה rangschikt, zoo wordt zij echter op eene afzonderlijke wijze vervoegd; 't heet alzoo in den verleden tijd van den קַל׳ מֵת׳ מֵתָה׳ מַתָּה׳ מַתְּ׳ מַתִּי׳ מֵתוּ מַתֶּם׳ מַתֶּן׳ מַתְנוּ׳ en in de בינוני מֵת׳ מֵתָה׳ מֵתִים׳ מֵתוֹת.

3) Sommige verkwoorden nemen bij de בינוני en עבר van den קַל, de חולם aan, als: van בּוֹשׁ *Beschaamd zijn*: בּוֹשׁ׳ בּוֹשָׁה׳ בּוֹשְׁתָּ׳ בּוֹשְׁתְּ׳ בּוֹשְׁתִּי׳ בּוֹשׁוּ׳ בָּשְׁתֶּם׳ בָּשְׁתֶּן׳ בֹּשְׁנוּ enz. D.w. בּוֹשׁ, enz.

(*) Deze drie בנינים worden dienvolgens nog van sommige schrijvers בִּנְיָן מְרֻבָּע *Vierledige vorm* genaamd; omdat zij uit vier letters zamengesteld zijn.

XXV. *LES.*

Opstellen over de נָחֵי ע׳ ו׳.

1.

Mijn zoon! als de morgen aanbreekt, zoo moet gij u spoeden en opstaan uit uw bed, gij moet niet dralen en wachten tot uwe ouders u twee maal hebben opgewekt. Luiaards zullen niet voort uit hun bed rijzen, maar zij zullen ademhalen, op hunne andere zijde zich keeren, en den naarstigen jongeling versmaden, die *spoedig* in zijn werk *zal zijn*; doch deze zullen (wederom) versmaad worden van verstandige knapen, die weten dat onze dagen snel verloopen en als eene schaduw vervliegen.

Als de morgen,	הַבֹּקֶר.	Opwekken,	הָעִיר.	Zijde,	צַד.
Aanbreken,	אוֹר.	Twee maal,	פַּעֲמַיִם.	Versmaden,	בּוּז.
Spoeden,	הָחִישׁ.	Voort, snel,	מַהֵר.	Naarsti. j.,	בֶּן חָרוּץ.
Opstaan,	קוּם.	Ademhalen,	גּוּחַ.	Versmaad w.	הִבּוֹז.
Dralen,	בּוֹשֵׁשׁ.	Keeren,	שׁוּב.	Verloopen,	רוּץ.
Wachten,	הָחִיל.	Andere,	שֵׁנִית.	Vervliegen,	עוּף.

2.

Wanneer gij uit uwen slaap opgerezen zijt zoo moet gij uw aangezigt afwasschen, als mede uwe handen die vuil zijn van het zweet uws ligchaams; naderhand verhef uwe stem tot God die de slapenden doet ontwaken, en de sluimerenden opwekt. Bereid u om te bidden voor uwen God.

Afwasschen,	הֵדִיחַ.	Zweet,	זֵעָה.	Opwekken,	הָקִיץ.
Als mede,	וְגַם.	Verheffen,	הָרֵם.	z. Bereiden,	הִכּוֹן.
Vuil zijn,	מִתְבּוֹסֵס.	d. Ontwaken,	עוֹרֵר.	Bidden,	שׂוּחַ.

3.

Vergezel u niet met wederspannigen en met spotters;

woon

woon noch verblijf met hen, maak veel minder een verbond met hen; want indien gij een verbond hebt gemaakt met zulke menschen die van hunne wegen afwijken, zoo zult gij ook bespot worden, even als zij. Reeds lang zeide de wijze, behoort hij onder de spotters, hij zal anderen doen spotten.

Vergezellen,	רוֹעֶ.	Veel minder	אַף כִּי.	Bespot worden,	הִתְלוֹצֵץ.
Wederspannig zijn,	שׁוֹבֵב.	Verbond maken,	{ קוּם בְּרִית.	Gelijk zijn,	כְּמוֹהֶם.
Spotten,	לוּץ.			Behoort	אִם לַלֵּצִים.
Verblijven,	לוּן.	Afwijken,	לוּז.	hij, enz.	הוּא.

4.

Woon derhalve niet in hunne woning, vlied hen zoo als men vliedt voor de woede eener giftige slang; want deze zondaars hebben het geheele verbond des vredes verstoord. Als een van hen iemand opwekte, hem zeggende: uwe vrouw is gestorven, keerde hij zich om, legde zich op zijne linker zijde, en zeide: Ach! hoe droevig zal ik morgen wezen.

Wonen,	גוּר.	Zondaars,	חַטָּאִים.	Omkeeren,	שׁוּב.
Woning,	מְגוּרָה.	Verstoren,	(*) הָפֵר.	z. Leggen,	שָׁכַב.
Vlieden,	רוּץ.	(מקור en עבר*)		Zijde,	צַד.
Men,	אִישׁ.	Als een,	כַּאֲשֶׁר אִישׁ.	Linker,	שְׂמָאלִית.
Woede eener giftige slang,	חֲמַת { פֶּתֶן נָחָשׁ.	Van hen,	מֵאֵלֶּה.	Hoe zal ik zijn,	אֵיךְ אֶהְיֶה.
		Opwekken,	הֵעִיר.	Droevig,	אָבֵל.
		Sterven,	מוּת.	Morgen,	לְיוֹם מָחָר.

K Ver-

(*) Wanneer men eene daad, die met nadruk geschiedt, wil uitdrukken dan gaat veeltijds de Verledene of Toekomende tijd, met den מקור gepaard, bij v. b. אָמֹר יֹאמַר *hij zal beweren*, הַעֲנֵק תַּעֲנִיק *gij zult opladen*, enz. טָרֹף טוֹרַף *hij werd verscheurd* enz.

Vervoeging van een w. w. alwaar de ל' הפעל rust.

In den הֵטא שרש bekomt bij den Verl. tijd van den הִפְעִיל de kenmerkende ה eene סגול, terwijl de ח de חטף סגול krijgt, als: הֶחֱטִיא *hij heeft doen zondigen*, enz. (*zie bladz.* 46. *aanm.* 6.).

In den בָּרָא שרש *scheppen voortbrengen* komt bij de פ' הפעל van den פֻּעַל eene קמץ in plaats van eene פתח ter aanvulling van den דגש, als: בָּרָא, *nedervellen*; even zoo als bij de שלמים wanneer de ע' הפעל eene der letters אחהע is. (*zie bladz.* 60. *aanmerking* 1.).

Het w.w. מָלֵא *volzijn* in קל heeft ten opzigte van de ע' הפעל in den verleden tijd, de gedaante van den פָּעֵל, als: מָלֵא, מָלְאת.

Het w. w. קָנָא door ב of ל gevolgd beteekent *benijden*, doch door אֶת geregeerd, *ijverzuchtig zijn*.

קַל Toek. tijd.

מָצָאתִי ——
מָצָאתָ מָצָאת
מָצָא מָצְאָה enz.

Toek. tijd.
אֶמְצָא enz.

Bedrijv. d. w.
מוֹצֵא מוֹצְאָה enz.

Lijdend d. w.
מָצוּא מְצוּאָה

Gebiedende wijs.
מְצָא מִצְאִי
מִצְאוּ מְצֶאנָה

Onbepaalde wijs.
מְצֹא מְצוֹא vinden

נִפְעַל Verl. tijd.

נִמְצֵאתִי ——
נִמְצֵאתָ נִמְצֵאת
נִמְצָא נִמְצְאָה
נִמְצֵאנוּ

Toek. tijd.
אֶמָּצֵא enz.

Deelwoord.
נִמְצָא נִמְצָאָה enz.

Gebiedende wijs.
הִמָּצֵא הִמָּצְאִי
הִמָּצְאוּ הִמָּצֶאנָה

פִּעֵל

מִלֵּאתִי —— enz.

Zoo komt dan door het geheele בנין gedurig een' צירי onder de ע' הפעל en de א rust, uitgezonderd het Lijd. deelwoord 't welk gelijk שלמים eene קמץ onder de ע' הפעל heeft.

פֻּעַל Verl. tijd.

רֻפֵּאתִי enz.

Toek. tijd.
אֲרֻפָּא enz.

הִפְעִיל Verl. tijd.

הִמְצֵאתִי הִמְצֵאתָ
הִמְצִיא הִמְצִיאָה
הִמְצֵאנוּ enz.

Toek. tijd.
אַמְצִיא en zoo door gelijk שלמים, behalve dat de א rust.

הָפְעַל Verl. tijd.

הָמְצֵאתִי ——
הָמְצָא הָמְצְאָה

Toek. tijd.
אָמְצָא enz. al het overige.

הִתְפַּעֵל

הִתְחַבֵּא enz.

XXVI. *LES.*

Opstellen over de נְחֵי לִי א'.

1.

Al hetgeen in den hemel en op de aarde gevonden wordt heeft God geschapen, want zoo heet het in de Heilige schrift: om mijne eer wille heb ik dezelve geschapen, gevormd en ook bereid. Zondig derhalve niet met uw' mond en uw hart, want indien gij u ook mogt verbergen in schuilplaatsen, en tegen God gezondigd hebben, zoo zal de Eeuwige het (nogtans) zien.

Vinden,	מָצָא.	En ook	אַף	Schuil-plaats,	מִסְתָּרִים.
Scheppen,	בָּרָא.	bereid,	עֲשִׂיתִי.	Zal het zien,	יִרְאֶנּוּ.
Dezelve,	־תִיו.	Zondigen,	חָטָא.		
Heeten,	אָמֹר (נפעל)	z. Verbergen	הִתְחַבֵּא	En tegen ...	(וְ)(עבר)

2.

Wanneer iemand met zijne lippen zal spreken ten goede of ten kwade, of hij zal bedenken onregte dingen, Hij die de geheele aarde vervult zal hem vinden. Indien gij in nood zijt en u kwade omstandigheden treffen, roep tot God met geheel uw hart, want hij sprak: ik word gevonden door degenen die mij zoeken. De Eeuwige is nabij allen die Hem aanroepen, allen die hem met opregtheid zullen aanroepen.

Spreken,	בַּטֵּא.	Vervullen,	מָלֵא.	Degenen,	לַאֲשֶׁר.
Ten kwade,	לְהָרַע.	Vinden,	מָצָא.	Mij zoeken,	שְׁאָלוּנִי.
Ten goede,	לְהֵיטִיב.	Indien gij in nood zijt,	בַּצַּר לְךָ.	Die hem aanroepen,	*lees* zullen aanroepen,
Bedenken,	בָּרָא (מִלֵּב)	Omstandigheid,	דָּבָר.	Opregtheid,	אֱמֶת.
Onregte,	לֹא כֵן.				
Hij,	כְּבוֹדוֹ.	Roepen,	קָרָא אֶל.	Hem (aanh.)	־הוּ.

3.

Benijd niemand, want wanneer gij benijd hebt, (*) zal daar-

mede door u iets verworven worden? immers door deze kwade daad zult gij uw ligchaam en uwe ziel bezondigen en uwen broeder innerlijk haten; want nijd baart haat; zoo lang Rachel kinderloos was benijdde zij hare zuster, en haatte haar. De profeet Mozes riep zijn' bedienden, zeggende: benijdt gij mij?

Benijden,	קַנֵּא בְּ׳ לְ׳.	Daardoor,	בָּזֶה.	Nijd,	קִנְאָה.
Niemand	אֵ׳ כָּל אִישׁ.	Immers	הֲלֹא	Baart,	מֵבִיא לִידֵי.
(*) (zie de noot op bladzijde. 73.)		door deze	בְּמִדָּה	Haat,	שִׂנְאָה.
		kwade	הָרָעָה	Kinderloos,	עֲקָרָה.
Zal dan,	הַאִם...	daad,	הַזֹּאת	Bediende,	מְשָׁרֵת.
Door u,	בְּךָ.	Bezondigen,	הַחְטִיא	Benijden,	הַ..אַתָּה.
Verworven,	מָצָא.	Haten,	שָׂנֵא.	Mij,	לִי.

4.

Gelijk de geneesheer het verontreinigde ligchaam geneest en hetzelve reinigt van alle onzuiverheid, even zoo zal de zedemeester de verontreinigde ziel genezen, en dezelve van alle kwade zeden reinigen, beiden zullen (de) beste middelen kiezen, om de genezing van den zieke te bevorderen. Die zijnen evennaasten benijdt, zondigt en doet zondigen; hij zal voor zijne ziel geene rust vinden, en zijne begeerten zullen niet vervuld worden.

Gelijk,	כַּאֲשֶׁר.	Even zoo,	כְּמוֹ כֵן.	Genezing,	רְפָאוֹת.
Genezen,	רָפָא.	Zedemeester	מוֹרֶה תוֹכַחַת.	Bevorderen	הַמְצִיא.
Reinigen,	חַטֵּא.	Kiezen,	בָּרֵא.	Doen zondigen,	הַחְטִיא.
Verontreinigen,	הַטַּמֵּא (*)	Middelen,	רְפָאוֹת.	Begeerten,	תַּאֲוָה.
Onzuiverheid,	טֻמְאָה.	Beste,	יְקָרוֹת.	Vervuld worden,	הִמָּלֵא.

(*) Gaarne zagen wij dit werkwoord in den vorm נפעל overgezet, alhoewel hetzelve insgelijks tot den התפעל behoort; men kan dus algemeen vaststellen, dat overal alwaar bij den התפעל de eerste grond-letter, eene der tongletters ד׳ט׳ת׳ is, bij de vervoeging de kenmerkende ת weg valt, als: הִטַּהֵר *zich reinigen*, הִתָּעוֹת *zich verwarren*, enz. Soms geschiedt dit ook voor de נ en כ, als: הִכּוֹנֵן *vestigen*, הִנַּבֵּא *profeteren* enz.

Vervoeging van een w. w. (גָּלָה *Openbaren*) alwaar de ל eene rustende ה is.

קַל		נִפְעַל	
גָּלִיתִי	—	נִגְלֵיתִי	—
גָּלִיתָ	גָּלִית	נִגְלֵיתָ	נִגְלֵית
גָּלָה	גָּלְתָה	נִגְלָה	נִגְלְתָה
גָּלִינוּ	—	נִגְלֵינוּ	—
גְּלִיתֶם	גְּלִיתֶן	נִגְלֵיתֶם	נִגְלֵיתֶן
גָּלוּ		נִגְלוּ	—
אֶגְלֶה	אֶפְנֶה	אֶגָּלֶה	—
תִּגְלֶה	תִּגְלִי	תִּגָּלֶה	תִּגָּלִי
יִגְלֶה	תִּגְלֶה	יִגָּלֶה	תִּגָּלֶה
נִגְלֶה		נִגָּלֶה	—
תִּגְלוּ } יִגְלוּ	תִּגְלֶינָה	תִּגָּלוּ } יִגָּלוּ	תִּגָּלֶינָה
גּוֹלֶה	גּוֹלָה enz.	נִגְלֶה	נִגְלָה
גָּלוּי	גְּלוּיָה enz.	נִגְלִים	נִגְלוֹת
גְּלֵה	גְּלִי	הִגָּלֵה	הִגָּלִי
גְּלוּ	גְּלֶינָה	הִגָּלוּ	הִגָּלֶינָה
גָּלֹה גְּלוֹת בִּגְלוֹת		הִגָּלֹה	נִגְלֹה
		הִגָּלוֹת	בְּהִגָּלוֹת

Naar deze analogie regelen zich de פִּעֵל, פֻּעַל, en overige בנינים; namelijk: de eerste lettergreep gelijk שלמים en de laatste gelijk deze קל en נִפְעַל; in den פִּעֵל alzoo: גִּלֵּיתִי, גִּלְּתָה, enz. מְגַלֶּה, מְגַלָּה enz. הפעיל אֲגַלֶּה, תְּגַלִּי enz. הִגְלָה, הִגְלוּ, הִגְלֵיתִי, הִגְלְתָה, enz. מַגְלֶה, enz. אַגְלֶה enz. In den Verl. tijd bekomt de ה ook somwijlen de סגול, als: הִגְלֶה, enz. הָגְלָה, הָגְלְתָה הפעל enz. אָגְלֶה, תָּגְלֶה, enz. de התפעל gaat הִתְגַּלָּה, אֶתְגַּלֶּה, enz.

Hier dient nu nog opgemerkt te worden, dat in deze גזרה bij den verl. tijd, die uit een' toek. tijd, door de ו׳ ההפוך, gevormd is, (*zie bladz.* 44. *noot*) de ה׳ ל׳ הַפֹּעַל wegvalt, als: וַיִּבֶן *hij bouwde*, וַתְּחִי *zij leefde*, enz. van נִפְנֶה, אֶרְאֶה, תִּחְיֶה, יִבְנֶה enz. Van יִרְאֶה komt וַיַּרְא *hij zag*; van יַכֶּה *zegt men*, וַיַּךְ *hij sloeg*, enz. van יַגְלֶה, וַיֶּגֶל *hij openbaarde*. Men vindt ook eenige נחי ל׳ ה׳, zonder ו׳ ההפוך naar dien aard gevormd, b. v. אַל יִחַר אַל תֵּפֶן, enz.

XXVII. *LES.*

Opstellen over de נָחֵי ל׳ ה׳:

1.

De grijsaards vertellen wat zij gedaan hebben, de kinderen vertellen, wat zij doen, en de dwazen wat zij zullen doen. De wijze beproeft alles eer hij doet, en de dwaze zal alles doen, eer hij zal onderzoeken of het goed of kwaad is. Doet (dus) niets, alvorens gij nagedacht, en onderzocht hebt, of het regt is of niet, alsdan zult gij slagen waarheen gij u zult keeren. Handel wel met alle menschen; edoch openbaar geene geheimenis zelfs aan uwen vriend.

Grijsaard,	זָקֵן.			Keeren,	פָּנָה.
Vertellen,	סִפֵּר.			Wel, goed,	טוֹב.
Doen of handelen,	עָשָׂה.	Niets,	אַל־דָּבָר.	Doch,	אַךְ.
Beproeven Onderzoeken	בָּחַן.	Nadenken,	הָגָה.	Geheimenis,	סוֹד.
Eer, alvorens,*	טֶרֶם.	Waarheen,	בְּכָל אֲשֶׁר.	Openbaren,	גִּלָּה.
				Zelfs,	גַּם.

(*) *Dit bijwoord is doorgaans door den* עתיד *gevolgd.*

2.

Die de geheimenis zijns naasten openbaart is een booswicht en een dwaas. De weg van het hart tot de tong is eng; het leven zoo wel als de dood (zijn) op dezen weg; zie daarom wel, en denk zeer daarover na, opdat gij niet moogt brengen eene onregte zaak van de eene zijde tot de andere. Verbeuzel uw' tijd niet met ijdelheden, want een oogenblik dien gij nutteloos volbragt hebt, is verloren; onze dagen vervliegen als rook.

Eng,	קְצָרָה.	Opdat niet,	לְבִלְתִּי.	Verbeuzelen,	בַּלּוֹת.
Zien,	רָאָה.	Brengen,	הַפְנוֹת.	ijdelheden	רִיק וָהֶבֶל.
Wel,	הֵיטֵב.	Onregte,	אֵינֶנּוּ נָכוֹן.	Volbrengen, Vervliegen,	כִּלָּה.
Nadenken,	וְ(עתיד).	Van den eene z. tot de andere,	מִקָּצֶה לְקָצֶה.	Rook,	עָשָׁן.
Daarover,	בָּהּ.				

De

3.

De dochters van Jetro schepten (*) water om de kudden van haren vader te drenken, andere herders die zulks zagen wilden haar verstooten; toen Mozes dit merkte wendde hij zich naar de bronnen; hij zeide: waarom drenkt gij uwe schapen niet? drinkt en geeft ook de sehaapjes te drinken, ik zal immer uw bijstand zijn; hij schepte en drenkte hare kudde. Toen zij met drinken gedaan hadden, openbaarden zij zulks aan haren vader: Een Egijptisch man heeft voor ons geschept en heeft ook het kleine vee te drinken gegeven. Jetro gaf hierop zijne dochter Sipora aan Mozes tot eene vrouw.

Scheppen, דָלָה.	Wenden, פָּנָה(ו המהפך)	Bijstand zijn, הַצֵּל.
Drenken, הַשְׁקוֹת.	Immer, (*door de* עתיד *vóór den* מקור *te plaatsen*).	Gedaan hebben, כָּלָה.
Merk. רָאָה(ו המהפך)		Openbaren, גָּלָה.
willen רָצָה(ו המהפך)		Een egijp. man, אִישׁ מִצְרִי.
Verstooten, דָחָה.	Drinken, שָׁתָה.	Voor ons, לָנוּ.

4.

Toen Jakob ten oosten ging zag hij drie schaapherders hun klein vee drenken uit eene bron waaruit al de herders *drenkten*; hij zeide tegen hen: het is nog tijd de kudden bijeen te zamelen, drenkt (eerst) en weidt dan. Al sprekende kwam Rachel met het kleine vee van haar' vader aan, want zij was eene herderin; zoo dra Jakob Rachel zag rolde hij den steen van de bron, drenkte de schapen van Laban en weende. Na verloop van eenigen tijd gaf Laban aan Jakob zijne dochter tot eene vrouw.

(*Voor 't o.z.* ה׳) אַרְצָה.	*Drenken* הַשְׁקֵה עתיד	Zoo voort, וַיְהִי כַּאֲשֶׁר.
Ten oosten, בְּנֵי קֶדֶם.	Al sprekende, עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר.	Rolde hij, וַיָּגֶל.
Drenken, בֵּינוֹנִי פּוֹעֵל.	kw. rachel, וְרָחֵל בָּאָה.	Weenen, בָּכָה.

(*) Het imperf. wordt hier door den בינוני gevormd, voorafgegaan door het werk. w. היה, eigenaardig deszelfs oorspronkelijke beteekenis *waren scheppend*, ··· הָיוּ. Niet zelden wordt het פֹּעַל היה ook verzwegen en er onder begrepen, als: וְהוּא רֹעֶה *hij was weidend of hij weidde*, (noot bladz. 44)

Vervoeging van een werkwoord. כפולים (סבב *Omringen*).

קַל	נִפְעַל	הִפְעִיל	הָפְעַל
סַבֹּתִי	נְסַבֹּתִי	הֲסִבּוֹתִי	הוּסַבֹּתִי
סַבֹּתָ סַבֹּת	נְסַבֹּתָ נְסַבֹּת	הֲסִבּוֹתָ הֲסִבֹּת	הוּסַבֹּתָ סַבֹּת
סַב סַבָּה	נָסַב נָסַבָּה	הֵסֵב הֵסֵבָּה	הוּסַב הוּסַבָּה
סַבֹּנוּ	נְסַבֹּנוּ	הֲסִבֹּנוּ	הוּסַבֹּנוּ
סַבֹּתֶם סַבֹּתֶן	נְסַבֹּתֶם בֹּתֶן	הֲסִבֹּתֶם בֹּתֶן	הוּסַבֹּתֶם תֶּן
סַבּוּ	נָסַבּוּ	הֵסֵבּוּ	הוּסַבּוּ
אָסוֹב	אֶסֹּב	אָסֵב אָהֵל	אוּסַב
תָּסוֹב תָּסֹבִּי	תִּסּוֹב תִּסֹּבִּי	תָּסֵב תָּסֵבִּי	תּוּסַב תּוּסַבִּי
יָסוֹב תָּסוֹב	יִסּוֹב נִסּוֹב	יָסֵב תָּסֵב	יוּסַב תּוּסַב
נָסוֹב	נִסּוֹב	נָסֵב	נוּסַב
תָּסֹבּוּ יָסֹבּוּ תְּסֻבֶּינָה	תִּסֹּבּוּ יִסּוֹבּוּ תִּסֻּבֶּינָה	תָּסֵבּוּ יָסֵבּוּ תְּסִבֶּינָה	תּוּסַבּוּ יוּסַבּוּ תּוּסַבֶּינָה
סַב סַבָּה	נָסַב נְסַבָּה	מֵסֵב מְסִבָּה	הוּסַב הוּסַבָּה
סַבִּים סַבּוֹת	נְסַבִּים נְסַבּוֹת	מְסִבִּים בּוֹת	הוּסַבִּים בּוֹת
סָבוּב סְבוּבָה	Ontbreekt.	מוּסַב מוּסַבָּה	Ontbreekt.
סְבוּבִים בּוֹת		מוּסַבִּים בּוֹת	
סֹב סֹבִּי	הִסֹּב הִסֹּבִּי	הָסֵב הָסֵבִּי	הוּסַב
סֹבּוּ סֹבֶּינָה	הִסֹּבּוּ הִסֹּבֶּינָה	הָסֵבּוּ הֲסִבֶּינָה	
סוֹב סָבֹב	הִסּוֹב	הָסֵב	

פֹּעַל en פֻּעַל gelijk als הִתְפָּעֵל, gaan naar den בִּנְיָן מְרֻבָּע gelijk de נחי ע׳ו: alzoo, פֹּעֵל סוֹבֵב סוֹבְבָה, מְסוֹבֵב, אֲסוֹבֵב enz. פֻּעַל, סוֹבַב enz. הִסְתּוֹבֵב, van גָּלַל *rollen*, הִתְגּוֹלֵל *wentelen* enz.

Men vindt ook w. w. van deze klasse die naar שלמים gaan; als: גָּזַז *scheren*, בָּלַל *verwagren*, צָרַר *binden*, enz.

XXVIII. *L E S.*

Opstellen over de כְּפוּלִים.

א.

Indien vele moeijelijkheden u mogen omringen; wanneer vele en aanhoudende ziekten u mogen vermageren; wanneer afwisselende lotgevallen, en het rad der fortuin, hetwelk op de wereld ronddraait, ook u omringen en uw vermogen berooven; wanneer zij u verbitteren en over u toenemen uwe vijanden; vrees niet, vervloek ook uwe dagen niet, noch laat uw hart terugkeeren van uwen God, alleen verhef uwe oogen hemelwaarts, en hoop op God, (*)want door uwe vele zonden is u dit alles tot uw welzijn overkomen. David zong: wanneer zij mij ook omringden als bijen, ik was vermagerd, zoo hielp hij mij toch.

Indien, wanneer-	אִם.	Rad,	אוֹפָן.	Vervloeken,	אָרֹר.
Omringen,	סָבַב.	Fortuin,	מִקְרֶה.	Terugwenden,	הָסֵב.
v. en aanh.	רַבִּים וְנֶאֱמָנִים.	Ronddraaijen,	סוֹבֵב.	Hopen,	דָמֹם.
Vermageren Heffen,	דַלֵּל.	Berooven,	בֹּז.	Overkomen,	הָסֵב.
Lotgevallen	מְסִבּוֹת.	Verbitteren,	מָרֹר.	Zingen,	שׁוֹרֵר.
Afwisselende,	מִתְהַפְּכוֹת.	Over u, Toenemen	רַבּוּ עָלֶיךָ.	Zoo enz.	וְלִי יְהוֹשִׁיעַ.
		Vreezen,	הָחֵת	(*)De herhaling van het n. w. is noodig.	

ב.

Een gulzigaard, die huis aan huis rondging, bij de menschen om te eten en te drinken, hoorde dat een rijk koopman een grooten maaltijd gaf, dewijl hij het huwelijks-feest van zijne dochter vierde. Toen de genoodigden zich om de tafel schaarden en de Heer zijne armen uitstrekte, om aan een ieder zijn deel te geven, ziet! zoo klopte deze man aan de deur, zeggende: dat hij de heer van 't huis over eenigen handel verlangde te spreken.

L Rond

Rond met gaan, { סוֹבֵב (בינוני) / הֹלֵךְ (בינוני)
Huis aan huis, מִבַּיִת לְבַיִת.
Geven, (עתיד) עָשָׂה
Groote maaltijd מִשְׁתֶּה גָדוֹל.
Dewijl, עַל אֲשֶׁר.

Vieren, חָגַג.
Huw. feest, חַג חֲתוּנָה.
Toen, וַיְהִי כִּי.
z. Scharen, הֵסֵב.
Genoodigden. קְרוּאִם
Uit- strekken (ו המהפך) פָּזַז
Te geven, לָתֵת.

Een ieder לְאִישׁ וָאִישׁ
Ziet, (בינוני) וְהִנֵּה
Kloppen, הִתְדַּפֵּק עַל.
Heer, בַּעַל הַבַּיִת.
Verlangen, בִּקֵּשׁ.
Spreken, דִּבֵּר עִם.
Over eenigen handel, עַל עִנְיַן קִנְיָן וּמִמְכָּר.

3.

De Heer begaf zich (voort) van de tafel, ging naar den man, deze vatte de rede op: ik weet een handel; daaraan kunt gij verdienen vijf duizend G. P. De Heer hernam: wend u eerst naar de tafel; eet en drink; dat het u welga. Hij deed zulks. Eindelijk zeide de gulzigaard: ik heb gehoord dat gij uwen schoonzoon tien duizend G. P. geeft, en dat gij ook nog dochters hebt, geef mij eene met vijf duizend G. P. zoo kunt gij nog vijfduizend verdienen.

Zich begeven, הֵסֵב.
Gaan, יֵלֵךְ (אֵצֶל).
De rede opvatten, עָנָה.
Ook antwoorden, (ו המהפך).
Handel, דְּבַר מִסְחָר.

Tien duizend, עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים.
G. P. בֶּקַע זָהָב.
Dat 't u welga, וְיִיטַב לִבֶּךָ.
Zulks doen, { עָשָׂה כֵּן / ו׳ בחסר ל׳.

Eindelijk, אַחֲרֵי כֵן.
Geven, נָתַן (עתיד).
En dat gij nog hebt, { וְכִי יֵשׁ לְךָ עוֹד.
Vijf- duizend חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים.

XXIX. *L E S.*

Over de מְרֻבָּעִים.

Deze werkwoorden zijn te onderscheiden in hunne soort om dezelve onaangeroerd te laten, dan daar ons bestek niet toelaat om in alle bijzonderheden uit te weiden, zoo zullen wij hier, op de vaardigheid van den leerling vertrouwende, slechts

slechts de afwijking van de behandelde werkwoorden opteekenen; benevens eenige toelichting, de zamengestelde w. w. uit onderscheidene klassen betreffende, laten volgen.

1. Het werkwoord נָתַן *geven*, deszelfs vervoeging gaat naar de חַסְרֵי פ׳ en חַסְרֵי ל׳ נ׳. (*Zie bladz.* 58. *noot*, *bladz.* 60. *aanm.* 3. *en* 5.) In de *H. S.* wordt alleen de קַל נִפְעַל en הָפְעַל, gevonden.

2. Uit חַסְרֵי פ en נָחֵי ל׳ א — נָשָׂא *dragen*, gaat in den נָשָׂא נָשְׂאָה נָשָׂאתָ, קַל enz. tot in den toek. t. gelijk נָחֵי ל׳ א׳. עתיד אֶשָּׂא יִשָּׂא תִשָּׂא תִשְּׂאִי נִשָּׂא תִשְּׂאוּ תִשֶּׂאנָה. מקור נְשֹׂא שְׂאֵת. צווי שָׂא שְׂאִי שְׂאוּ שְׂאֶנָה. נפעל נִשָּׂא נִשְּׂאָה נִשֵּׂאתָ. Voorts het werkwoord נָשָׂא *Verleiden*, hetwelk alleen in נפעל, en הפעיל gevonden wordt. Even zoo vervoegt men נָבָא *profeteren*, alleen in de נִפְעַל, פִּעֵל, פֻּעַל en הִתְפַּעֵל gevonden. De drie laatstgenoemden gaan ten opzigte van de הפעל פ׳ naar שלמים.

3. חַסְרֵי פ׳ met נָחֵי ל ה׳ — gelijk נָכָה *slaan.* הפעיל Verl. tijd. הִכָּה, הִכְּתָה, הִכִּיתָ, הִכִּית, הִכִּיתִי, Bedr. d. w. מַכֶּה, מַכָּה, מַכִּים, מַכּוֹת, L. d. w. מֻכֶּה, מֻכָּה, מֻכִּים, מֻכּוֹת Toek. t. אַכֶּה of אַךְ enz. תַּכֶּה of נַכֶּה, יַךְ, יַכֶּה, תַּכִּי, תַּךְ, נַךְ, תַּכּוּ enz. הָפְעַל Verl. t. הֻכָּה, הֻכְּתָה, הֻכֵּיתָ, Deel w. הֻכָּה, הֻכָּה enz. Toek. t. אֻכֶּה, יֻכֶּה, תֻּכֶּה, תֻּכִּי, תֻּכֶּינָה enz. Voorts נָדָה *Verbannen*, *Verstooten*, alleen in den פִּעֵל; נָהָה *Jammeren*, in den קל en נפעל; נָוָה in den קל, *iets sierlijks hebben*; en in den הפעיל, *roemen*; נָזָה *spatten*, *besprengen*, in den קל en הפעיל; נָחָה *voeren*, *geleiden*, in dezelfde vormen; נָטָה *opslaan* enz., in den קל, נפעל en הפעיל; הַגְלֵה *voltooijen*, in den הִפְעִיל; נִסָּה *beproeven* enz. in den פִּעֵל; נָצָה in קל *vliegen*, in נִפְעַל (*Deponentia*) *twisten*, in הפעיל *doen twisten* of *twist veroorzaken*; נָקָה *onschuldig zijn*, in קל en נִפְעַל, in פִּעֵל *vrijlaten*.

4. נָחֵי פ׳ י׳ met נָחֵי ל׳ א׳. Het w. w. יָצָא *uitgaan*, hetwelk alleen in קל, הפעיל en הפעל gevonden wordt,

wordt aldus vervoegd: Verl. t. יָצָאתָ יָצְאָה יָצָא, Toek. t. אֵצֵא תֵּצֵא, Onbep. wijs יָצֹא of צֵאת לָצֵאת בְּצֵאת, Geb. wijs, צֵאנָה of צֵא צְאִי צְאוּ צְאֶנָה B. d. w. יוֹצֵא יוֹצְאָה. Bij dit woord hebben twee onregelmatigheden plaats, eerstelijk wijkt het af van deszelfs verwanten, wier פ eene י en wier ע׳ הפעל eene צ is; (*Zie bladz.* 67. *aanm.*) ten 2de maakt het eene uitzondering op de נָחֵי ל׳ א׳, dewijl bij deze in den עתיד van den קל, de ע׳ הפעל immer eene קמץ bekomt, en hier met eene צירי gestippeld is, als: יֵצֵא תֵּצֵא enz. Voorts יָרֹא *vreezen*, in den קל, נפעל en פִּעֵל. Verl. t. in קל, יָרֵא יָרְאָה יָרֵאתָ enz. Toek. tijd יִירָא אִירָא תִּירָא תִּירְאִי enz. Onbep. w. יָרֹא, Geb. w. יְרָא יְראוּ, in נפעל, עבר נוֹרָא נוֹרְאָה נוֹרֵאתָ enz. Deelw. נוֹרָא נוֹרָאָה enz. Toek. tijd תִּוָּרֵא אִוָּרֵא enz.

5. נָחֵי פ׳ י׳ en נָחֵי ל׳ ה׳, Hier hebben wij vooreerst het w. w. יָרֹה, in den קל en נפעל *werpen*, in den הפעיל *schieten*, *bevochtigen*, *onderwijzen*, קל Verl. tijd יָרָה יָרְתָה יָרִיתָ, enz. Deelw. יוֹרֶה יוֹרָה, enz. Lijd. d. w. יָרוּי יְרוּיָה, Toek. t. יִירֶה יִירִי יִירוּ תִּירֶינָה אִירֶה תִּירֶה תִּירוּ נִירֶה, Onbep. wijs יָרֹה of יְרוֹת מִירוֹת בִּירוֹת enz. Geb. wijs יְרֵה יְרִי יְרוּ יְרֶינָה, נפעל יִרֶה נוֹרָה נוֹרְתָה נוֹרֵתִי, Toek. tijd יִיָּרֶה תִּוָּרֶה אִוָּרֶה of הוֹרֵת הפעיל הוֹרֵתָה הוֹרֵתְ, יוֹרֶה אוֹרֶה הוֹרָה, enz. Deelw. הוֹרֶה מוֹרֶה enz. Toek. t. תּוֹרֶה אוֹרֶה תּוֹרִי. Voorts יָרֹה in קל en פִּעֵל *werpen*, in הפעיל *loven*, *danken*, en in התפעל הִתְוַדּוֹת *belijden*; יָנֹה in קל en הפעיל *bedriegen*; יָעֹה *vegen*, alleen in den קל, en eindelijk יָפֹה *schoonzijn*, slechts in den קל, פִּעֵל, פֻּעַל en הִתְפַּעֵל te vinden.

נָחֵי ע׳ en נָחֵי ל׳ א׳, בּוֹא *komen*, in קל Verl. tijd בָּא בָּאָה בָּאתָ בָּאת בָּאתִי, Deelw. בָּא בָּאָה בָּאִים בָּאוֹת, Toek. t. אָבוֹא תָּבוֹא תָּבוֹאִי, Onbep. w. בּוֹא, Geb. w. בֹּא בֹּאִי בֹּאוּ בֹּאנָה, הפעיל: הֵבִיא הֵבִיאָה הֵבֵאתָ, Deelw. מֵבִיא, Toek. t. אָבִיא תָּבִיא enz. הָפְעַל, הוּבָא הוּבְאָה הוּבֵאת enz. אוּבָא תּוּבָא

Voorts

Voorts קוֹא *spuwen*, of *braken*, alleen in den קל en הפעיל; נוֹא alleen in הפעיל, *verbieden*, *afwenden*. enz. Meerdere ontwikkeling achten wij hier als overbodig, terwijl de lezing in de *H. S.* en het raadplegen van goede woordenboeken het behandelde in het helderste licht zal stellen. Thans beproeve de leerling zijne krachten in het vertalen der toepasselijke opstellen.

XXX. *L E S.*

Opstellen over de מְרֻכָּבִים.

1.

Indien wij door de tong van de menschen geslagen worden, dan hebben wij meer te vreezen dan of men ons met een' stok geslagen had. Eene bedriegelijke tong evenaart eenen scherpen pijl. De lasteraar heeft geschoten, schiet en zal er mede schieten, werpt, heeft geworpen, en zal er mede werpen, spuwt, heeft gespuwd en zal er mede spuwen veel onheil in onze woningen, hij zal aldaar alle eendragt verbannen en twist verwekken. Er zijn echter menschen genoeg die begeeren liever door eene kwade tong dan met eenig ander werktuig geslagen te worden; zij vreezen niet voor hare woede alhoewel men hen bedriegt.

Hebben te vreezen, (מקור קל)	Ermede (*herhalen*), בָּהּ.	Twist, מְרִיבָה.
Meer dan, יוֹתֵר.	Schieten, werp. יָרֹה.	Verwekken, הָצִית.
Dan of, מֵאֲשֶׁר (הִפְ׳).	Spuwen, הָקִיא.	Echter, וְאַף גַּם זֹאת.
Stok, מַקֵּל, שֵׁבֶט.	Veel, רַבּוֹת.	Genoeg, רַבִּים.
Bedriegelijke רְמִיָּה.	Onheil, צָרוֹת.	Begeeren, הִתְאַוָּה.
Evenaren, שָׁוֹה (עתיד).	Woningen, אַרְמְנוֹת.	Ander werktuig, כְּלִי אַחֵר.
Scherpen p. חֵץ שָׁנוּן	Verbannen, נַדֵּה.	Woede חֵמָה.
Lasteraar, מַלְשִׁין.	Eendragt, שַׁלְוָה.	Bedriegen, הוֹנוֹת.

God

2.

God laat niet ongestraft dien zijne ouders niet vreest; vrees dan God, dan zult gij ook uwe ouders vreezen. Gelijk een instrument zijne stem zal doen hooren, zoo zal de wijsheid op de straten hare stem geven; uit hare bron ontspringt kennis. Door veel raadplegen zal hulp komen. Die jammert over zijne zonden en dezelve belijdt, zal verzoend worden. (Die) leent en te leen geeft zal in zorg zijne dagen verspillen. Geef aan de armen, maar zeg niet: morgen wil ik geven. Reinig uw hart van alle schandelijke neigingen.

Ongestraft laten,	נַקֵּה.	Hulp komen,	בּוֹא (תְּשׁוּעָה)	Te leen geven,	הַלְוֵה.
Vreezen,	יְרָא אֶת.	Jammeren,	נָהֹה.	Verspillen,	בַּלּוֹת.
Instrument,	כְּלִי זֶמֶר.	Zonden,	עֲוֹנוֹת.	Zorg,	דְּאָגָה.
d. Hooren geven,	נָתֹן.	Belijden,	הוֹדֵה.	Reinigen,	נַקֵּה.
Ontspringen,	בּוֹא, יָצֹא	Verzoenen,	כַּפֵּר.	Schandelijke,	מְגוּנוֹת.
d. v. r. pl.	בְּרוֹב יוֹעֵץ.	Leenen,	נָשֹׁה.	Neigingen,	מִדּוֹת.

3.

Iemand vraagde aan Sokrates: vreest gij niet voor Melitus? dewijl hij achter uw' rug kwaad van u spreekt; Sokrates antwoordde: wat deert u, voor wien zal ik vreezen? ik wil hem noch verbieden, noch treurig daarover zijn, (Ja) *al wil* hij mij *ook* slaan, vermits ik er maar niet bij ben. Plato wilde eens zijn' knecht slaan, hij zeide tegen zijn' kameraad die bij hem stond: wees zoo goed en sla hem, want ik ben toornig.

Iemand,	אִישׁ אֶחָד.	*Al wil ook,*	הֵן (עתיד)	wees zoo g.	רְצֵה (נָא)
Voor,	מֵאִישׁ.	Slaan,	הַכֵּה (נֵי)	Slaan,	(וְ) הַכּוֹת.
Achter u,	מֵאַחֲרֶיךָ.	Vermits ik er maar niet bij ben,	אִם אֵינֶנִּי בְּפָנָיו.		(עתיד בְּחֶסְרוֹן ל׳ הַפֹּעַל)
Wat deert u,	מַה לִּי וָלָךְ.			want ik ben toornig,	כִּי חֵמָה יֶשׁ לִי.
Voor wien,	מִמִּי.	Willen,	אָבֹה (עבר)		

De

4.

De vogels laten tusschen het loof gezang hooren. De wijsheid laat hare stem hooren in opene plaatsen. Bij het opgaan der zon gaat de mensch uit naar zijn werk, met den ondergang der zon komt hij t' huis. De regen besproeit, heeft besproeid en zal besproeijen de dorre aarde om koorn uit het aardrijk te doen komen. De landman draagt, heeft gedragen en zal dragen zijne garven naar de schuur, hij veegt, heeft geveegd en zal vegen het koorn uit de schuur. De bakkers hebben gebakken en zullen bakken uit het koorn het brood.

Hooren laten,	נָתֹן.	Opgaan,	צֵאת.	Garven,	אֲלֻמָּה(־וֹת)
Tusschen het loof,	מִבֵּין עֳפָאִים.	Ondergaan,	בּוֹא.	Schuur,	גֹּרֶן.
Gezang,	קוֹל רִנָּה.	Te huis,	הַבַּיְתָה.	Vegen,	יָעֹה.
Openbare plaatsen,	גַּפֵּי מְרוֹמֵי קָרֶת.	Besproeijen,	הַזֵּה.	Bakken,	אָפֹה.
		Dorre,	צְחִיחָה.	Aardrijk,	אֶרֶץ.

5.

De Almogende heeft alle voorwerpen met wijsheid voortgebragt. Als een bruidegom die uit zijn vertrek komt, komt de zon uit de grenzen des hemels en schiet hare stralen op de aarde. *Hoe* schoon en hoe sierlijk is het *niet* te zien de zon uit hare *kimmen* rijzen! Laat ons God loven die zulks met wonderbare wijsheid voortgebragt heeft, en hem vreezen. Jongelingen looft den naam des Eeuwigen en vreest hem, aarde-zoon loof dien grooten schepper en vrees hem! Maagden looft den naam des Eeuwigen en vreest Hem, want Hem alleen past alle lof.

Almogende	כֹּל יָכֹל.	Bruidegom,	חָתָן.	Straal,	נִצּוֹץ, קַו.
Voortbrengen,	הוֹצִיא.	Uitkomen,	יָצֹא.	Sehoon zijn,	יָפֹה.
Alle voorwerpen,	כָּל יְצוּרִים.	Vertrek,	חֻפָּה.	Is sierlijk, past	נָאָה.
		Grenzen,	קְצֵה(יחיד)	Hoe .. niet,	מַה.

Te

Te zien,	לַחֲזוֹת.	Loven,	הוֹדוֹת.	Aarde-zoon	בֶּן אָדָם.
Rijzen *der zon*	צֵאת.	Jongeling,	בָּחוּר.	Hem alleen	לוֹ לְבַדּוֹ.
Kimme tent,	אֹהֶל.	Maagd,	בְּתוּלָה.	Alle lof,	כָּל תְּהִלָּה.

6.

Waarom mijne dochters? zult gijl. den goeden Schepper niet loven, waarom zult gij hem niet vreezen? heft uwe oogen op en ziet de schoone natuur, hoe alles tot ul. welzijn geschapen is: van het kleinste wormpje zult gijl. de kostbaarste zijde verkrijgen, de zeeën zullen u uwe paarlen verschaffen, de aarde zal u hare vrucht voortbrengen, van den boom die druiven draagt komt de verkwikkende wijn. Het paard en de kameel dragen uwe lasten, waarom zult gijl. dan, die den stempel der Godheid op uw aangezigt draagt, als wederspannig beschouwd worden. Mijne leerlingen hebt gij bij deze opstellen uwe krachten beproefd, zoo gaan wij over, ul. regels te geven over de lijdende voornaamwoorden.

Waarom,	מַדּוּעַ.	Kleinste,	קְטַנָּה.	Verkwikken,	שַׂמֵּחַ.
Opheffen dragen,	נָשָׂא.	Kostbaarste,	יָקָר.	Last,	מַשָּׂא.
Schoone,	בְּנוֹעַם.	Zijde,	מֶשִׁי.	Stempel,	צֶלֶם.
Natuur,	תּוֹלְדָה, טֶבַע	Verkrijgen,	הוֹצִיא.	Wederspannig zijn,	הוֹרָה.
Hoe alles,	אֵיךְ כֹּל.	verschaffen Voortbrengen,	הֵבִיא.	Beschouwen,	חָשַׁב.
Welzijn,	טוּב, טוֹבָה			beproeven,	נִסָּה.
Wormpje,	תּוֹלַעַת.	Vrucht,	יְבוּל.	Overgaan,	יָצָא.

XXXI. *LES.*

Over de בִּנּוּיֵי הַפָּעוּל Lijdende (of liever beheerschte) Voornaamwoorden.

Even als de aanhangsels הכנוי"ם bij de naamwoorden de bezittelijke voornaamwoorden, *mijn*, *uw*, *zijn*, enz. aan

aanduiden, (*Les* V — XII) even zoo komen dezelve bij de werkwoorden, om het voorwerp van de rede *mij*, *u*, *hem*, *ons*, enz. te beschrijven; namelijk, in plaats van שָׁמַר אוֹתוֹ, שָׁמַר אוֹתִי, שָׁמַר אוֹתְךָ, zegt men ook — en wel het meest — שְׁמָרַנִי שְׁמָרְךָ שְׁמָרְהוּ of שְׁמָרוֹ enz. Daarbij spreekt het van zelf: 1) dat deze aanhangsels alleen aan bedrijvende werkwoorden aangebragt worden, 2) dat een w. w. van den 2den persoon, niet tevens een aanhangsel van den 2den persoon (ךָ of כֶם) even zoo min als een w. w. van den eersten persoon geen aanhangsel van den eersten persoon (ִי, ־נִי, ־נוּ) aannemen kan; van daar dat de derde persoon van een w. w. 10 annhangsels, de 2de 6 en de eerste 8 heeft, omdat aldaar waar onderwerp en voorwerp een en dezelfde persoon is de wederkeerige vorm הִתְפַּעֵל of נִפְעַל gebezigd wordt. *Gij hebt u prijs gegeven* b. v. b. heet niet מְכַרְתְּךָ maar wel הִתְמַכַּרְתָּ. *Ik heb mij in acht genomen*, niet שְׁמַרְתִּינִי, maar הִשְׁתַּמַּרְתִּי of נִשְׁמַרְתִּי.

Voor zoo verre de deelwoorden als bijv. n. w. betracht worden, en bijzonderlijk de lijdende deelwoorden, hebben derzelver aanhangsels ook de beteekenis der bezittelijke voornaamwoorden. Zoo kan מְלַמְּדִי even zoo goed beteekenen, *mijn onderwijzer* als hij *onderwijst mij*; ervarenheid kan hier in het beste onderscheiden, bij v. b. הַמַּאֲכִלְךָ מָן בַּמִּדְבָּר (*Deut*: 8. 15.) *Die u met manna in de woestijne spijsde*, doch מַדְרִיכְךָ בְּדֶרֶךְ תֵּלֵךְ, (*Jes*: 48 40.) *uw' geleidr op den weg dien gij gaat.* In eenige gevallen echter doet zich het deelwoord door de aanhangsels ־הוּ of ־נִי onderkennen. Zoo beteekent bij v. b. שׁוֹמְרוֹ *zijn behoeder*, en שׁוֹמְרֵהוּ *hij behoedt hem*; שׁוֹמְרִי *mijn behoeder*, שׁוֹמְרֵנִי *hij behoedt mij*, enz.

De Verwisseling van klanken, die door derzelver vermeerdering natuurlijk moeten geboren worden, laten zich beter door voorbeelden afleiden, dan dezelve door regels voor te stellen zijn; doch niettegenstaande wij hier de hulp van den

onderwijzer allezins noodig hebben, zullen wij echter in het vervolg al de Hebreeuwsche woorden die met כנויי הפעול verbonden zijn, ongepunctueerd laten, ten einde dezelve door den leerling te doen onderstippen.

De manier van aanhangen der letters הכנוים geschiedt in dezer voege: Enkelvoudig: 3de pers. M. וֹ– of הוּ–ֵ V., הָ–ָ of הָ–. 2de pers. M. ךָ–, V. ךְ–ֵ, 1ste pers. נִי–. Meerv. 3de pers. M. ם–ָ, V. ן–ָ, 2de p. M. כֶם, V. כֶן, 1ste p. M. en V. נוּ–.

שמר, שְׁמָרַנִי שְׁמָרְךָ שְׁמָרֵךְ שְׁמָרָהוּ (שְׁמָרוֹ) שְׁמָרָהּ
שְׁמָרָנוּ שְׁמַרְכֶם שְׁמַרְכֶן שְׁמָרָם שְׁמָרָן

שמרה, שְׁמָרַתְנִי שְׁמָרַתְךָ ־רָתֵךְ שְׁמָרַתּוּ שְׁמָרַתָּה
שְׁמָרַתְנוּ שְׁמָרַתְכֶם ־תְכֶן שְׁמָרָתַם שְׁמָרָתַן

שמרו, שְׁמָרוּנִי שְׁמָרוּךָ ־רוּךְ שְׁמָרוּהוּ שְׁמָרוּהָ
שְׁמָרוּנוּ שְׁמָרוּכֶם ־רוּכֶן שְׁמָרוּם שְׁמָרוּן

שָׁמַרְתָּ, שְׁמַרְתַּנִי שְׁמַרְתּוֹ ־רְתָּהּ ־תָּנוּ שְׁמַרְתָּם ־תָּן

שָׁמַרְתְּ, שְׁמַרְתִּינִי ־תִּיהוּ (תִּיו) ־תִּיהָ ־תִּינוּ שְׁמַרְתִּים ־תִּין

תשמרנה } שמרתן, } שְׁמַרְתּוּנִי ־תּוּהוּ ־תּוּהָ ־תּוּנוּ ־רְתּוּם ־תּוּן

שמרתי, שְׁמַרְתִּיךָ ־תִּיךְ ־תִּיו ־תִּיהָ ־תִּיכֶם ־תִּיכֶן ־תִּים ־תִּין

שמרנו, שְׁמַרְנוּךָ ־נוּךְ ־נוּהוּ ־נוּהָ ־נוּכֶם ־כֶן ־נוּם ־נוּן

אשמר, אֶשְׁמָרְךָ אֶשְׁמְרֵךְ אֶשְׁמְרֵהוּ (אֶשְׁמְרוֹ אֶשְׁמְרֶנּוּ)
אֶשְׁמְרֶהָ (מְרֶנָּה) אֶשְׁמָרְכֶם ־כֶן אֶשְׁמְרֵם ־רֵן

נשמר, נִשְׁמָרְךָ נִשְׁמְרֵךְ נִשְׁמְרֵהוּ

תשמר, תִּשְׁמְרֵךְ תִּשְׁמְרֵהוּ

תשמרי, תִּשְׁמְרִינִי תִּשְׁמְרִיהוּ (תִּשְׁמְרִיו) תִּשְׁמְרִיהָ

תשמרו } תשמרנה } תִּשְׁמְרוּנִי תִּשְׁמְרוּהוּ ־מְרוּהָ ־מְרוּנוּ ־מְרוּם ־רוּן

ישמר, יִשְׁמְרֵנִי יִשְׁמָרְךָ יִשְׁמְרֵךְ יִשְׁמְרֵהוּ (־מְרוֹ ־רֶנּוּ)
יִשְׁמְרֶהָ יִשְׁמְרֵנוּ יִשְׁמָרְכֶם יִשְׁמָרְכֶן יִשְׁמְרֵם ־רֵן

יִשְׁמְרוּ

ישמרו, יִשְׁמְרוּנִי ־רוּךָ ־רוּהוּ ־רוּהָ

תשמרנה, תִּשְׁמְרוּנִי תִּשְׁמְרוּךָ

שמר, שָׁמְרֵנִי שָׁמְרֵהוּ שָׁמְרֶהָ שָׁמְרֵנוּ שָׁמְרֵם שָׁמְרֵן

שמרי, שִׁמְרִינִי שִׁמְרִיהוּ

שמרו } שִׁמְרוּנִי שִׁמְרוּהוּ שִׁמְרוּהָ
שמרנה,

שמר, Naar de 3de verbuiging (VI. Les) שָׁמְרִי

שׁוֹמֵר, שׁוֹמְרִי שֹׁמְרֵךָ שׁוֹמְרֵךְ שֹׁמְרוֹ שֹׁמְרָהּ
שֹׁמְרֵנוּ שֹׁמֶרְכֶם שֹׁמֶרְכֶן שֹׁמְרָם שֹׁמְרָן

שמרת, Naar de zevende verbuiging (X. Les) שֹׁמַרְתִּי

שומרים, Naar de 1ste verbuiging (V. Les) שׁוֹמְרוֹת

De klankverandering is bij de שרשים van de נחי ע׳ ו׳ en נחי ל׳ ה׳ minder noodzakelijk; want bij deze blijft de punctie der פ׳ הפעל doorgaans onveranderd, bij v. b.

שָׂם. שָׂמַנִי שָׂמְךָ שָׂמוֹ (שָׂמָהוּ) שָׂמָנוּ שָׂמְכֶם שָׂמָם

קָנָה. קָנָנִי קָנְךָ — · —

שָׂמָה. שָׂמַתְנִי שָׂמָתְךָ שָׂמַתּוּ שָׂמַתָּה

קָנְתָה. קָנַתְנִי קָנָתְךָ — —

יָשִׂים. יְשִׂימֵנִי יְשִׂימְךָ יְשִׂימֵךְ יְשִׂימֵהוּ יְשִׂימָהּ

יִקְנֶה. יִקְנֵנִי יִקְנְךָ יִקְנֵךְ יִקְנֵהוּ יִקְנֶהָ

Dit is ook het geval bij de כפולים; met die uitzondering dat bij deze in den עתיד, de punctie van de פ׳ הפעל eenige verandering gedoogt, als:

יָסֹב. יְסֻבֵּנִי יְסֻבְּךָ יְסֻבֵּךְ יְסֻבֵּהוּ יְסֻבֶּהָ יְסֻבֵּנוּ

יָחֹן. יְחָנֵּנִי יְחָנְךָ (יְחֻנֶּךָּ · יְחֻנְךָ) יְחָנֵּנוּ יְחָנֶּנָּה

אלהים יְחָנֵּנוּ ויברכנו יאר פניו אתנו סלה:

M 5 Op-

XXXII. *LES.*

Opstellen over de בִּנְוּיֵ הַפָּעוּל.

1.

God heeft de aarde geschapen, hij heeft haar gevestigd, hij heeft haar niet woest geschapen; maar om te bewonen heeft hij haar gevormd. De vreeze Gods zal ons geleiden op het pad der deugd, ons doen sterven naar hooge wetenschappen en dezelve te beminnen. De moeder zal het kind verzadigen met de melk van hare borst, zij zal het te eten en te drinken geven; doch de vader zal hetzelve tot deugd opleiden, en het in de vreeze Gods doen toenemen.

Vestigen, (*)	כּוֹנֵן.	Wetenschappen,	חָכְמוֹת.	Verzadigen,	רַוֵּה.
Woest,	תֹּהוּ.	Hooge,	רָמוֹת.	Borst,	דַּדִּים.
Geleiden,	נַהֵל. ב	d. streven	הַדְרֵךְ לִרְדֹּף	Doen toenemen,	הַחֲזִיק.

2.

Ieder mensch heeft zijne zorg; toorn en verdriet plaagt hem des daags, en *wanneer hij* te rust *ligt* zullen schrikkelijke denkbeelden hem beangstigen. *Indien* de mensch (ook) *een weinig sluimert*, verschrikken hem valsche droomverschijnselen, doch handelt hij naar vaste grondregelen zoo zal geen angst hem verschrikken, heeft (bij voorbeeld) uw evennaasten u eene geheimenis ontdekt, zoo moet gij dezelve niet openbaren, opdat men u niet overal versmade, terwijl ook daardoor u de angst des doods treffen kan.

Hebben	נָשֹׂא (בִּלְבָבוֹ)	Plagen,	הַפְרִיעַ.	Te rust,	עֲלֵי מִשְׁכָּב.
Toorn en verdriet,	כַּעַס וְעָצֶב.	*Wanneer hij ligt,*	נוֹחַ (מקור)	Schrikkelijke,	בַּלָּהוֹת.

Denk-

(*) Het zij hier aangemerkt, dat voorts de niet opgeteekende w. w., als bekend beschouwd, in den קל als Bedrijv., in נפעל als Lijdend, in הפעיל als tusschenkomend bedrijv. en in התפעל als wederkeerig gebezigd moeten worden.

Denkbeelden,	עשתונות.	Valsche droomverschijnselen	סעיפים ותזיונות.	Versmaden,	בוזות.
Beangstigen,	בהל.	Naar vaste grondregelen h,	כלכל מעשיו בלב נכון.	Overal,	בכל מקום.
Indien een....	הנפש (עתיד)			Treffen,	מצוא.
Weinig sluimert	מעט בשנתו.			Doods angst,	אימת מות.

3.

Een brave vader beval zijne dochters: Neemt het bevel van God in acht! verwerpt niet de leering uwer onderwijzers, bindt dezelve gedurig op uwe borst, versiert uwen hals daarmede, immers in uwe wandeling geleidt zij ul. in uw nederliggen bewaakt zij u, om ul. te behoeden voor de bedriegelijke tong der verleiders, opdat zij ul. niet innemen door verleidende woorden en u overhalen. Eene bedriegelijke tong verleidt den onschuldigen, door veel kunst beweegt zij hem, zij vervoert hem door zoetvloeijende woorden.

Braaf,	נאמן.	Geleiden,	הנחות.	Overhalen,	הטות.
Verwerpen,	נטש.	Bedr. t.,	חלקת לשון.	Onschuldige	בר לבב
Hart,	לב.	Verleiden,	(ה) הסית.	Bewegen,	הטות.
Versieren,	ענד (על)	Zoetvl. woorden,	חלקת אמרם.	Veel kunst,	רוב לקח.
Wandelen,	התהלך.			Vervoeren,	הדיח.

4.

Edelmoedigheid en trouw moeten ul. niet verlaten, bindt dezelve om uwen hals, schrijft dezelve op uw borst-schild; verwerft wijsheid, verlaat haar niet, zij behoedt u, bemint haar, zij bewaart u, schat haar hoog, zij zal ul. verheffen, omhelst haar, zij zal u eerbiedigen. Hiermede (zeide Salomo) heb ik u den weg der wijsheid aangewezen, ik heb u geleid op het pad der regtvaardigheid; want wanneer gij haar gelijk zilver opzoekt, gelijk kostbaarheden (naar) haar graaft dan zult gij de kennis van God vinden.

Ed.

Ed. en tr.	חֶסֶד וֶאֱמֶת.	Behoeden,	(וְ) שָׁמֹר (עָתִ׳)	Omhelzen	(כִּי) חַבֵּק (עָתִ׳)
Binden,	קָשֹׁר.	Hoogschatten.	כַּלְכֵּל.	Hiermede,	בְּזֹאת, בְּאֵלֶּה.
Hals,	גַּרְגְּרוֹת.	שרשים van 4 letters		Aanwijzen (ב	הוֹרוֹת
Borst-schild	לוּחַ לֵב.	w. מרובעים geheeten		Graven,	חַפֵּשׂ.
verwerven,	קָנֹה.	Verheffen,	(וְ) רוֹם (עָתִ׳)	Opzoeken,	בַּקֵּשׁ.

5.

Looft God in Zijn heiligdom! Looft Hem in het uitspansel Zijner almagt! Looft Hem naar zijne verhevene Grootheid. Allerhoogste God, Eigenaar van hemel en aarde! tot nu toe stond Uwe barmhartigheid ons bij, nog hebben ons Uwe gunsten niet verlaten en gij Eeuwige, onze God! zult ons nimmer begeven, want zoo spraakt gij, O Eeuwige: „ om- „ dat hij in mij behagen schept, red ik hem, Ik verhef „ hem dewijl hij Mijnen naam erkent, Hij roept Mij aan, „ Ik verhoor hem, ontruk hem aan het gevaar, en *Verleen* „ *hem eer*, Ik verzadig hem met lengte van dagen." Wij zullen u loven, prijzen en roemen.

Loven,	הַלֵּל.	Bijstaan,	עָזוֹר.	Aanroepen,	קָרָא (עתיד)
Uitspansel,	רָקִיעַ.	Verlaten, Begeven,	עָזוֹב.	Verhooren	עָנֹה (עת׳)
Almagt,	עֹז.	Gunsten,	חֲסָדִים.	Ontrukken (	חַלֵּץ (עָתִ
Verh. Gr.,	רוֹב גָּדְלוֹ.	In mij behagen schep.,	בִּי חָשַׁק.	Vereeren,	(וַ) כַּבֵּד (עתיד)
Allerhoogste God,	אֵל עֶלְיוֹן.	Redden (	(וַ) פַּלֵּט (עָתִ	Verzadigen,	הַשְׂבִּיעַ (עָתִ׳)
Eigenaar,	קוֹנֵה.	Verheffen,	שַׂגֵּב (עתיד)	Prijzen, Roemen	שַׁבֵּחַ, פָּאֵר.
Tot nog toe	עַד הֵנָּה.				

XXXIII. *LES.*

Herhalings oefening over alle soorten van vervoegingen.

1.

יַעֲקֹב אָהַב אֶת יוֹסֵף מִכָּל בָּנָיו וְעָשָׂה לוֹ כְּתֹנֶת פַּסִּים. וַיִּרְאוּ אֶחָיו אוֹתוֹ

אוֹתוֹ וישנאוהו. וַיְהִי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב לְיוֹסֵף: מַדּוּעַ בֹּשֵׁשׁוּ אַחֶיךָ הַיּוֹם לָשׁוּב כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם? לֶךְ־נָא רְאֵה שְׁלוֹמָם והשבני דָּבָר, וַיַּעַשׂ יוֹסֵף כַּאֲשֶׁר צוהו אָבִיו. וַיְהִי כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב אֲלֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ עַתָּה נהרגהו ונשלכהו בְּאַחַד הַבּוֹרוֹת. וַיֹּאמֶר רְאוּבֵן השליכוהו בַּבּוֹר הַזֶּה וְיָד אַל תִּשְׁלְחוּ בוֹ להצילהו מִיָּדָם וַיַּפְשִׁיטוּ אֶת יוֹסֵף אֶת כְּתָנְתּוֹ וישליכוהו הַבּוֹרָה, וַיֵּלֶךְ רְאוּבֵן מֵאִתָּם וַיִּרְאוּ אֹרְחַת סוֹחֲרִים עוֹבְרִים לָלֶכֶת מִצְרַיְמָה. וימשכוהו מִן הַבּוֹר וימכרוהו לְסוֹחֲרִים בְּעֶשְׂרִים כָּסֶף, וַיִּטְבְּלוּ אֶת כְּתֹנֶת הַפַּסִּים בְּדַם שְׂעִיר עִזִּים וישלכוה אֶל אֲבִיהֶם וַיֹּאמְרוּ זֹאת מָצָאנוּ הכירה נָא וַיַּכֵּר יַעֲקֹב אֶת כְּתֹנֶת בְּנוֹ וַיֹּאמֶר חַיָּה רָעָה אכלתהו וַיִּתְאַבֵּל עָלָיו יָמִים רַבִּים.

כְּתֹנֶת פַּסִּים ,	Bonte rok.	שָׁלוֹם ,	Welvaart.	שָׂעִיר עִזִּים ,	Geiten bok.
בּוֹשֵׁשׁ ,	Dralen.	אֹרְחָה ,	Reisgezelschap.	אָכַל ,	Verslinden
כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם ,	Als voorheen.	טָבַל ,	Indoopen.	הִתְאַבֵּל (עַל) ,	Treuren.
		דָּם ,	Bloed.		

3.

וְיוֹסֵף הוּרַד מִצְרַיְמָה ויקנהו פּוֹטִיפַר מִיַּד הַיִּשְׁמְעֵאלִים אֲשֶׁר הורידוהו שָׁמָּה ויאהבהו אֲדֹנָיו ויפקידהו עַל בֵּיתוֹ, וַיְהִי הַיּוֹם ותסיתהו אֵשֶׁת אֲדֹנָיו לַעֲשׂוֹת רֶשַׁע נֶגֶד אֲדֹנָיו, וַתַּלְשֵׁן אוֹתוֹ אֶל אֲדֹנָיו לֵאמֹר: הֵבֵאתָ לָנוּ עִבְרִי לְצַחֶק בָּנוּ ויפיתני לַעֲשׂוֹת רָעָה נֶגְדְּךָ וַיַּאֲמֵן פּוֹטִיפַר לְדִבְרֵי אִשְׁתּוֹ ויתנהו בְּבֵית הַסֹּהַר. אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָטְאוּ מַשְׁקֵה פַרְעֹה וְהָאֹפֶה לַאֲדֹנֵיהֶם ויתנם בְּבֵית הַסֹּהַר. וַיַּחֲלוֹם הַמַּשְׁקֶה חֲלוֹם וַיְסַפֵּר אוֹתוֹ לְיוֹסֵף וַיֹּאמֶר יוֹסֵף זֶה פִּתְרוֹנוֹ: בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים יִשָּׂא פַרְעֹה רֹאשְׁךָ והשיבך עַל כַּנֶּךָ, כִּי אִם זכרתני אִתְּךָ כַּאֲשֶׁר יִיטַב לָךְ והזכרתני אֶל פַּרְעֹה והוצאתני מִן הַבַּיִת הַזֶּה. כִּי גֻנֹּב גֻּנַּבְתִּי מֵאֶרֶץ הָעִבְרִים וְגַם פֹּה לֹא עָשִׂיתִי מְאוּמָה כִּי שמו בַּבּוֹר. וְלֹא זָכַר שַׂר הַמַּשְׁקִים אֶת יוֹסֵף וישכחהו.

הוֹרִיד ,	Brengen, Voeren.	הַלְשֵׁן ,	Aanklagen	כֵּן ,	Voet, ambt
מִצְרַיִם(ה)	Naar Egypte.	וַיְהִי הַיּוֹם	Op een' dag.	כִּי אִם..,	Wanneer. nu maar.
יִשְׁמְעֵאלִי	Ismaëlit.	מַשְׁקֶה ,	Wijnschenker.	אִתְּךָ ,	Bij u.
הִפְקִיד ,	Doen bevelen.	פִּתְרוֹן ,	Toepassing	לֹא.. מְאוּמָה	Niets.
הִסִּית	Verleiden.	נָשָׂא אֶת רֹאשׁ ,	Verheffen	בּוֹר ,	Kuil.

ויהי

3.

וַיְהִי (*) מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חוֹלֵם חֲלוֹם וַיִּקְרָא פַרְעֹה אֶת כָּל
חַכְמֵי מִצְרַיִם לִפְתּוֹר חֲלוֹמוֹ וְלֹא יָכְלוּ וַיֹּאמֶר הַמַּשְׁקֶה אֶל הַמֶּלֶךְ הִנֵּה
כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי אֲנִי וְהָאֹפֶה בְּבֵית הַסֹּהַר הָיָה אִתָּנוּ נַעַר עִבְרִי וַנַּחַלְמָה
חֲלֹמוֹת, וְכַאֲשֶׁר פָּתַר כֵּן הָיָה, וַיִּקְרָא אֶת יוֹסֵף וירצהו מִן הַבּוֹר וַיִּפְתֹּר
יוֹסֵף אֶת חֲלוֹמוֹ, וַיָּסַר הַמֶּלֶךְ טַבַּעְתּוֹ ויתנהו עַל יַד יוֹסֵף וירכבתו
בְּמִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה וַיְהִי רָעָב בְּכָל הָאֲרָצוֹת וּבְאֶרֶץ מִצְרַיִם הָיָה לָחֶם
כִּי יוֹסֵף צָבַר בַּר רָב בִּשְׁנֵי הַשֹּׂבַע וַיָּבֹאוּ גַּם אֲחֵי יוֹסֵף מִצְרַיְמָה לִשְׁבֹּר
אֹכֶל וַיְהִי (*) כִּי בָּאוּ ויכירם יוֹסֵף וְהֵם לֹא הכירוהו וַיְדַבֵּר אִתָּם קָשׁוֹת
לֵאמֹר: מְרַגְּלִים אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו לֹא אֲדֹנִי כֵּנִים אֲנַחְנוּ לִשְׁבֹּר בַּר
בָּאנוּ, וְלֹא שמעים יוֹסֵף וַיִּירְאוּ הָאֲנָשִׁים מְאֹד וַיִּנָּחֲמוּ עַל הָרָעָה אֲשֶׁר
גְּמָלוּהוּ, וַיַּרְא יוֹסֵף כִּי נִכְנְעוּ וַיֹּאמֶר הִנָּחֲמוּ אַחַי כִּי לְמִחְיָה שלחני.
אֱלֹהִים לִפְנֵיכֶם וישמני לְאָב לְפַרְעֹה גְּשׁוּ נָא אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ וינשקם ויחבקם
וַיֵּבְךְּ וְאַחֲרֵי כֵן דִּבְּרוּ אֶחָיו אִתּוֹ.

שְׁנָתַיִם	Twee jaren,	סוּר	Afdoen.	צָבַר בָּר	Koorn vergaderen.
פָּתַר	Verklaren.	טַבַּעַת	Vingerring,	מְרַגְּלִים	Spionnen.
הָיָה	Zijn (naar גָּלָה).	מִרְכֶּבֶת הַמִּשְׁנֶה	Staatswagen.	הִנָּחֵם	Berouw h. z. Troosten
בֵּית הַסֹּהַר	Gevangenis.	שָׁבַר	Koopen.	הִכָּנַע	Zich onderwerpen.
אִתָּנוּ	Bij ons.			מִחְיָה	Behoud,

1.

Jozef zeide toen tegen zijne broeders, spoedt u, gaat naar mijn' vader, en verkondigt (**) hem al mijne eer in Egypte, haast

(*) וַיְהִי *Het was, het gebeurde* (van הָיָה oorspronkelijk *zijn* beteekenende,) wordt niet zelden in verhalen aan het hoofd van eenen volzin gebezigd; Het is alsdan gevolgd door een naamwoord van tijd, door een ander w. w. in den Verl. tijd voorafgegaan door כַּאֲשֶׁר of כִּי *toen*, of door het *Gerundium*; in de beteekenis van *hebben* of *worden* echter, wordt het door de dienstbare ל beheerscht, als: וַיְהִי לִי *ik heb*, וַיְהִי לְאִישׁ *hij werd een man.*

(**) Behalve de ו׳ המהפך עתיד לעבר is er nog eene andere ו׳ ההפוך die den Verl. tijd voorgezet wordt, om daaruit een Toekomende tijd

haast u en brengt mijn' vader met al wat hem behoort (alhier), ik zal u spijzen en al wat u toebehoort; geniet het beste van het land. Hij gaf hun wagens om zijn' vader met deszelfs huisgenooten en goederen te halen; zij ijlden en gingen naar hunn' vader, verkondigden hem dat Jozef nog leefde, en dat hij regeerde over geheel Egypte, edoch hij was ontsteld, dewijl hij hen niet geloofde.

Joz. zeide: וַיֹּאמֶר יוֹסֵף

Wanneer een w. w. met een ו הַמְהַפֵּךְ bij een onderwerp gevoegd is zoo is dit w. w. immer door het onderwerp gevolgd.

Gaan (*naar een land*) { עָלָה* of יָרַד.

* Dewijl de keuze van de ligging der plaats afhangt, zoo heeft het eerste alhier de voorkeur.

Spoeden, Haasten, מַהֵר.

Spijzen (*w.* מרוב׳ יס *gen.*). כַּלְכֵּל.

Ulieden, אֶתְכֶם van אוֹת.

Genieten, (אֵת) אָכַל

Het beste, חֵלֶב.

Wagen, עֲגָלָה.

Goederen (יָחִיד) רְכוּשׁ

Halen, (אֵת) הָבִיא

Dat... { לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף.

Leven, חָיָה.

Ontsteld zijn. { הָפִיג לֵב (והמהפך)

2.

Toen (*) *hij* (eindelijk) de wagens *zag* die Jozef zond om hem

N

Gebiedende wijs, en eindelijk de Tegenw. tijd van de Aanv. wijs te vormen, als: וְהִגַּדְתֶּם *gij zult aankondigen* of *kondigt aan*, וְהֻשִׁיבְךָ ,יְהֵשִׁיבְךָ *hij mogt u brengen*, וּקְרָאתֶם *gij!. zult roepen* of *roept*, וּבֵרַכְתָּ *gij zult loven*, וּמָצָאתִי *ik zal vinden*, וּפָנוּ *zij zullen zich wenden*, וְיָדַעְתִּי *ik zal kennen*, וִישַׁבְתֶּם *gij zult wonen*, וַהֲקִימוֹתִי *en ik zal oprigten*, enz.

Men merke bij deze voorbeelden op. 1) dat indien de ו van eene שׁוא of van eene der letters בּמף gevolgd is, hare oorspronkelijke שׁוא in eene שׁורק afwisselt. 2) dat zij voor eene keelletter die eene gemengde שׁוא heeft, denzelfden aanverwanten klank van de keelletters verkrijgt, en eindelijk. 3) wanneer zij voor eene י komt, zij dan immer eene lange חִירֶק bekomt.

Men onderscheidt dezelve van de ו׳ הַקִּשּׁוּר die den עָתִיד voorgezet, doorgaans de beteekenis van *en* heeft, zonder eenige verwisseling van tijd aan te duiden; doordien een ander w. w. in de Geb. wijs of Toekom: tijd voorafgaat, als: נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע *wij zullen doen en wij zullen volgen*, דַּבֵּר וְאָמַרְתָּ *spreek en gij zult zeggen* (*en zeg*), enz.

hem te brengen schepte hij moed, hij zeide: genoeg dat mijn soon Jozef nog leeft; ik wil hem gaan zien eer ik sterf, Jakob zijne zonen en zijne dochters *vertrokken dus* (*) naar Egypte. *Als* (*) Jozef dit ontwaarde spande hij zijnen wagen in en ging zijn' vader te gemoet naar het land Gozen, Jozef liet *ook* (*) zijn' vader en zijne broeders in het land Ramses wonen, zij behielden hetzelve; zij werden aldaar zeer vruchtbaar en vermenigvuldigden zeer.

Brengen, נָשָׂא.
Moed scheppen, חָיָה רוּחַ.
Genoeg dat mijn soon Josef { רַב עוֹד יוֹסֵף בְּנִי.
Gaan zien, הָלַךְ וְרָאָה.
Vertrekken, נָסַע.

Wanneer het w. w. door 't onderwerp gevolgd is zoo word geen acht geslagen op geslacht en getal, derhalve komt hier het w. w. in 't Enkelv: Mannelijk

Ontwaren, שָׁמַע.
Inspannen (אֵת) אָסַר
Behouden, (בּ) הֵאָחֵז
Vruchtbaar worden, פָּרָה.
z. Vermenigvuldigen, רָבַב.

3.

Jakob leefde in Egypte-land 17 jaar. Toen zijn' tijd naderde om te sterven, vergaderden zich bij hem al zijne kinderen. Toen zij Jakob naderden beval hij hen, hem na zijn'

(*) *Toen, als, dus, ook.* De vertaling der voegwoorden in *historiëlen* stijl, geschiedt doorgaans door de dienstbare ךְ het Werkwoord voor te zetten; die deswegens ondanks hare verwisselende beteekenis onzes erachtens den naam van ו' הַבֵּאוּר overwaardig is; daar zij niet alleen de plaats van *alle* voegwoorden bekleedt, maar daarenboven zelfs eene niet verbindende of liever omschrijvende kracht heeft, hetwelk bij den beginne van verhalen zeer ligt te merken valt. (Zie bladz. 96 noot.) Het verraadt dierhalve eene geringe kennis *van* en onttrekt den gloed *aan* de Hebreeuwsche uitdrukking, indien men deze veelbeteekenende ו *overal* de beteekenis van *en* toekennen wil. (Zie de Vertaling van den beroemden Mendelssohn Genes. VI. 11. 12. De allervolledigste Spraakkunst תלמוד לשון עברי § 358. De Nederd. vertal. Genes XXXII-XXXIII in de Gebeden der Isr: door M. Lemans).
Men vertale dus alhier: *toen hij eindelijk zag* וַיַּרְא, *jozef liet ook wonen* וַיּוֹשֵׁב יוֹסֵף, *jakob vertrok dus* וַיִּסַּע יַעֲקֹב. enz.

zijn' dood over te voeren naar het land Kanaän en hem te begraven in het graf zijner ouders; hierop voerde hem Jozef en zijne broeders naar het land Kanaän, zij begroeven hem op de begraafplaats zijner ouders, in de kuil Machpela.

Tijd, יָמִים. Z. vergaderen הִתְקַבֵּץ Begraafplaats. קְבָרִים

4.

Toen de broeders van Jozef zagen dat hun vader gestorven was, waren zij zeer bevreesd, dewijl zij dachten, indien hij nu maar niet over ons het kwade terugbrengt hetwelk wij hem toegebragt hebben; zij smeekten dus Jozef, zeggende: Verdraag toch de zonden der knechten van den God uwes vaders, want zij hebben u kwaad behandeld. Jozef weende toen zij met hem spraken. Jozef hernam: wees niet bevreesd, ik zal u spijzen, ook al uwe kleine kinderen, hij troostte hen en sprak hen moed in. Jozef stierf honderd en tien jaren oud.

Dewijl zij dachten,	כִּי אָמְרוּ.	Toen zij...	(ב) מקור בכנוי.
Indien hij nu maar niet,	פֶּן.	Hernemen,	עָנָה. את
Terugbrengen,	מקור en עתיד.	Kleine kinderen,	טַף (בנוי).
Toebrengen,	גָּמַל.	Troosten,	נִחַם (את)
Smeeken,	הִתְחַנֵּן אֵלָיו.	Moed in spreken,	דִּבֵּר עַל לֵב.
Zonden verdragen,	נָשָׂא פֶּשַׁע.	110 Jaar,	בֶּן מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים.

5.

Hoort wel en bemerkt (*) gij, die elkander broederlijk toegedaan moest zijn. Wee dengenen die (andere) menschen haat of hen kwaad doet; immers hij beleedigt en haat zijnen lijfelijken broeder. Wee hem die tegen andere menschen

(*) In eenen smeekenden of wenschenden zin wordt de צווי en עתיד of door het woordje נָא of door eene optative ה gevolgd, als: זְכָר נָא of זָכְרָה *bedenk toch*, אֵלְכָה נָא *ik wenschte te gaan*, הַאֲזִינוּ נָא *luistert toch*.

ongunstig en benijdend is. Doet goed aan ieder mensch, deelt den hongeringen brood mede, neemt gasten in uw huis op. Brengt van niemand kwade narigten aan; deze kwade daad veroorzaakte, dat de broeders van Jozef hem hateden, en hem tot slaaf verkochten. In tijd van nood geeft geene hoop op; zat Joz. in diepe gevangenis opgesloten, hij raakte evenwel los om een magtig volk te beheerschen.

Wel hooren, הַאֲזֵן מְאֹד.
Elkander, אִישׁ בְּרֵעֵהוּ.
Broederlijk, כְּאַהֲבַת אַחִים.
Toegedaan zijn, דָּבַק.
Moeten zijn, *lees*: Zullen zijn.
Wee dengeen, אוֹי לַאֲשֶׁר.
Haat, *lees*: zal haten.
Kwaad doen, הָרֵעַ.
Ongunstig zijn, יָרַע (עֵינוֹ).
Benijdend zijn, קַנֵּא (כנויים).
Brood mededeelen, פָּרֹס לֶחֶם.

Gasten, אוֹרְחִים.
Opnemen, אָסֹף.
Kwade narigten. דִּבַּת רָעוֹת אָדָם.
Aanbrengen, הָבִיא.
Niemand, אַל... אִישׁ.
Hoop opgeven, פָּנֹה לְיֵאוּשׁ.
Opgesloten zitten (הָלֹא)הִכָּלֵא.
Diepe gevangenis, בּוֹר תַּחְתִּית.
Loskomen, Losraken, יָצָא.
magtig volk, עַם רָב, עַם עָצוּם.

6.

Bemint de menschen alle zonder onderscheid; zij zijn allen uwe broeders, doet hen louter goed en nimmer kwaad, daardoor zult gij gunst vinden in Gods oogen, die den mensch bemint. Neemt u in acht voor ieder onregt hoe gering het ook zijn moge, want (soms) is eene groote misdaad het gevolg van eene kleine dwaling, Ziet toch hoe groot de magt des ootmoeds is, en welke werking een minzaam woord oefent, door dezen verzachtte Jakob den toorn van zijn' broeder Esau. Is iemand tegen u ingenomen zoek (dan) door minzame woorden zijnen toorn te matigen; hij zal (nog) uw vriend worden.

Alle zonder onderscheid, כֻּלָּם.
Louter goed, טוֹב.

Hen doen, גְּמֹל לָהֶם.
En nimmer kwaad, וְלֹא רָע.

Zult

Zult vinden,	עבר ו׳ המהפך.
Voor ieder onregt,	מִכָּל חֵטְא.
Hoe gering het ook zijn moge,	קָטֹן וְגָדוֹל.
Groote misdaad,	עָוֹן.
Het gevolg zijn van,	מִשֹּׁךְ.
Kleine dwaling,	אָוֶן.
Hoe groot is,	כַּמָּה גָּדוֹל.
En welke werking,	וּמַה פְּעוּלָּה.
Een minzaam woord oefent,	מַעֲנֶה רַךְ.
Toorn verzachten,	הֵשִׁיב חֵמָה.
Is iemand tegen u ingenomen,	וְהָיָה כַּעֲלוֹת עֲלֵיכֶם רוּחַ אִישׁ.
Zal worden (עברו׳ המהפך)	יָשׁוּב הָיָה
Uw vriend,	לָכֶם לְאוֹהֵב.

7.

Weest meester over uwe hartstogten: hierin bestaat (eigenlijk) de sterkte van een mensch, want die immer naar de neigingen van zijn hart streeft, is van een zwak zielsvermogen en kent den weg des vernufts niet. Neemt u in acht voor wangunst; zij verwekt tweedragt tusschen broeders; en ieder menschelijke overtreding omtrent zijnen broeder is immer het gevolg van misgunst en nijd. Bewaart de poorten uwer monden, en spreekt geen kwaad van uwen evennaasten, opdat gij niet die evenaart die met zijne tong eene stad en hare bewoners sloeg, weest gelijk Jozef die goed voor kwaad vergold.

Hartstogt,	יֵצֶר.
Hierin bestaat,	כִּי זֹאת.
Streven naar,	זֹנֶה אַחֲרֵי.
Neigingen van 't hart,	לֵב.
Is van een zwak Zielsvermogen,	כּוֹחוֹ כֵּהֶה.
z. i. a. n. voor,	הִשָּׁמֵר (לָכֶם).
Tweedragt verwekken,	הַפְרֵד.
Mens. overtreding	חַטַּאת אִישׁ.
Is immer het gevolg van misdaad en nijd,	הֲלֹא קִנְאַת מֵרֵעֵהוּ תַּעֲשֶׂה זֹאת.
Kwaad spreken,	יֵלֵךְ רָכִיל.

8.

Bemint uwen vriend met waarheid en opregtheid gelijk Jonathan, niet uit eigenbelang; hij achtte niet eens zijne schade, dat David koning en hij de erfgenaam *van de* kroon, de

de eerste zijner bedienden zijn zoude. Vertrouwt op God ten allen tijde, smaakt in hem zielsvergenoegen, in hem mag uw hart steeds juichen. Maakt ul. zijne beveiliging niet onwaardig uit vrees van ijdele voorvallen. Waarom zal God op ul. toornig zijn, dewijl gij om deze bevreesd zijt en op zijne hulp niet vertrouwt? Hij, Wiens oogen steeds op u zijn gevestigd, om u voor alle gevaar te beveiligen.

Opregtheid,	תְּמִים.	Steeds,	בְּכָל יוֹם.
Uit eigenbelang,	לְבֶצַע.	Juichen,	(וְ) רַנֵּן.
Achten,	חָשׁוֹה (אֵל).	z. Onwaardig maken.	הִגָּאֵל נֶפֶשׁ
Koning zijn,	(כִּי) מָלַךְ.	Zijne beveiliging, *lees*: Om God te hebben tot beschermer.	
Kroon erven,	יָרַשׁ כֶּתֶר.	Uit vrees,	(כִּי) יָרֵא (עָתִיד).
Eerste dien. zijn,	רִאשׁוֹן עֶבֶד.	IJdele voorvallen,	יַלְדֵי הֶבֶל.
Zijner *lees* hem,	עָתִיד בבנוי.	Op u gevestigd zijn,	עֲלֵיכֶם.
Zielsverg. smak.	הִתְעַנֵּג נֶפֶשׁ.	Alle gevaar,	מְחִתָּה.

9.

Is de zondaar beangstigd, zoo plaagt hem zijn geweten, doch gijl. houdt uw hart rein, zoo behoeft gij noch te vreezen noch beschroomd te zijn. Gij zult met den Psalmist zeggen: ga ik ook in het dal der doodschaduw, zoo vrees ik geen kwaad; want gij geleidt mij. Neen, God heeft geen welgevallen aan de ellende eens ligchaams; hij plaagt niet uit behagen, noch krenkt hij de menschenkinderen. Alles in zijne wereld ademt vreugde, en tot vreugde is de mensch geschapen, hij verheuge zich maar in God, op hem moet hij vertrouwen, steeds vergenoegd zijn en met zijne liederen hem loven. De Eeuwige heeft ons met zijne werken verblijd, bezingt dan vrolijk zijne gewrochten.

Is de zondaar beangstigd,	{ הַחוֹטֵא כִּי יִפְחָד.	Maar gijlieden,	וְאַתֶּם.
		Zijn h. rein houden,	טַהֵר לֵבָב.
Zoo plaagt hem zijn geweten,	{ הֲלֹא נָגַע לְבָבוֹ זֶה.	Beschroomd zijn,	עָרַץ.
		Psalmist,	שָׁר בַּתְּהִלָּה.

ik

Ga ik ook, גַּם כִּי (עתיד)
Dal des doods, ; גֵּיא צַלְמָוֶת.
Dan gij geleidt mij כִּי אַתָּה עִמָּדִי
Ligchaams ellende, עִנּוּי בָּשָׂר.
Plagen, עַנֵּה מִלִּבּוֹ.
Krenken, יַגֶּה (ו' המהפך)

Alles in zijne wereld ademt vreugde, *lees*: Op de geheele aarde is vreugde verspreid.
En, (*lees veelmeer*) אַף כִּי.
Vergenoegd zijn, (וְ) עָלוֹז.
En met zijne liederen, וּמִשִּׁירָיו.

10.

Thans, mijne vrienden, hebben wij alleen, in stede van een offer, maar het gebed en het kleine heiligdom, alwaar wij onze klagten voor God uitboezemen, opdat gijl. niet zegt: vorige dagen *waren zoo veel te beter*, waarin de mensch zijne zonde door dierenbloed wegwasschen, en door spijsoffer zijne zonden reinigen kon, neen, mijne kinderen, God is geen mensch, dat hij zijn toorn door geld stilt, geen aarde zoon, om voor losgeld te vergeven, (immers) hij eet geen rams vleesch, en drinkt niet het bloed der bokken.

Hebben wij alleen, אֵין לָנוּ.
In stede, תַּחַת, בִּמְקוֹם.
Kleine heiligdom, מִקְדָּשׁ מְעַט.
Alwaar wij, אֲשֶׁר נָבֹא שָׁמָּה.
Klagten uitboezemen שְׁפֹךְ שִׂיחַ
Waren zoo enz. טוֹבִים מֵאֵלֶּה.
Wegwasschen, הֵדִיחַ.
Spijsoffer, סֹלֶת.
Zonden reinigen, הַלְבֵּן חֵטְא.

Neen mijne kinderen, אַל בָּנַי.
God is geen mensch, לֹא אִישׁ אֵל.
Toorn stillen, הָשִׁיב חֵמָה.
Door geld, בַּכֹּפֶר.
Geen aarde zoon, לֹא אָדָם.
Vergeven, סָלֹחַ, כַּפֵּר.
Losgeld, שֹׁחַד, כֹּפֶר.
Rams vleesch, בְּשַׂר אַבִּירִים.
Bokken, עַתּוּדִים.

11.

Hij heeft alleen offers bevolen, om door derzelver behandeling den mensch opmerkzaam te maken. Bekeert zich de zondaar zoo heeft God welgevallen aan offer, blijft echter zijn hart vol bedrog, en heeft hij geen berouw om zijn

kwaad

kwaad, zoo is zijn offer verworpen; zijn gebed is hem als eene zonde — reinig derhalve uw hart zoo kunt gij door gebed het offer vervangen, bid met een verbroken en onderdrukt hart, zoo zal God het als offer aannemen.

Alleen,	לֹא . . . כִּי אִם.	Verwerpen,	פִּגֵּל.
Offer,	עַל דְּבַר קָרְבָּן.	Offer vervangen,	שַׁלֵּם פָּרִים.
Opmerkzaam maken,	עוֹרֵר.	Gebed,	שִׂפְתוֹתֵיכֶם.
Zoo heeft... offer,	הֵרִיחַ מִנְחָה.	Bidden,	הִתְפַּלֵּל.
Blijft echter,	אַךְ אֲשֶׁר.	Zoo zal het God	וְהָיָה לֵאלֹהִים
Zijn hart vol bedrog	לִבּוֹ מִרְמָה.	als offer aannmen,	לְזֶבַח.

12.

Waarde leerlingen! Eer wij nu deze les eindigen, wil ik u nog met een klein verhaal verassen. In Afrika dragen de olifanten zware lasten gelijk de ezels in onze landen. Er was (dan) een olifant die steeds het huis eens kleeremakers voorbijging, de kleeremaker gaf hem telkens een weinig spijs, daar hij zulks bij herhaling deed, boog de olifant in het voorbijgaan zijnen langen snuit in het venster van zijn huis tot dat hij hem zijne spijs gaf.

Klein verhaal,	סִפּוּר קָטָן.	Voorbijgaan,	עֹבֵר לִפְנֵי (בינוני).
Verassen,	הִתְעַנֵּג נֶפֶשׁ.	Weinig spijs,	אֹכֶל מְעַט.
Afrika,	אֶרֶץ אוֹפִיר.	Bij herhaling,	פְּעָמִים רַבּוֹת.
Olifant,	פִּיל שֶׁנְהַב.	Buigen,	נָטָה.
Zware lasten,	מַשָּׂאוֹת כְּבֵדוֹת.	Lange snuit,	חֹטֶם אָרֹךְ.

13.

Op zekeren dag dat de kleeremaker werkende was, ziet zoo kwam de olifant voor zijn venster en vraagde zijne spijs; doch de kleeremaker stak met zijne naald in deszelfs snuit. De olifant ging zijn' weg naar eene naburige rivier om te drinken, doch toen hij in overvloed gedronken had, vulde hij zijn' snuit met water, en keerde weder naar het venster des

des kleeremakers, deze stond aldaar te lagchen. De olifant ging toen en stortede het huis water uit zijn' snuit in het huis dezes mans, zoo dat hij druipend nat werd.

Op een' dag,	וַיְהִי הַיּוֹם.	Naburige rivier,	עֵין מַיִם קָרוֹב.
Werkend zijn,	עָשָׂה מְלַאכְתּוֹ.	Toen,	הָיָה כַּאֲשֶׁר.
Doch,	אוּלָם.	In overvloed,	שָׂבוֹעַ וְהוֹתֵר.
Steken,	נָקֹב ב.	Deze stond,	וְהוּא עֹדֶנּוּ.
Zijn weg ging,	הָלַךְ לְדַרְכּוֹ.	Gaan toen,	קָרֹב. (ו' המהפך)

1.

לְמֶלֶךְ אֶחָד הָיוּ אִישׁ הַמִּתְהוֹלֶלֶת הַנִּקְרָאוֹת כְּסִילִים חֲצֵרִים הַמַּלְכוּתִים וַתִּהְיֶינָה הַיּוֹם וַתֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לַכְּסִיל הִנֵּה תִּמְסְרִי לְךָ בְּזֶה מַטֶּה קְחִי אוֹתָהּ וְאִם מָצָא אִישׁ אַחֵר עוֹשׂוֹת אִוֶּלֶת יוֹתֵר מִמְּךָ מַהֲרוּ הַשְׁלְכוּ הַמַּטֶּה לְפָנָיו וַיְהִי לוֹ. אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה עֵת כִּי הֶחֱלִינוּ הַמֶּלֶךְ וַתָּבֹאנָה הָאִישׁ הַזֶּה לְבְרָכָה, וְלִשְׁאֲלוּ לוֹ לִשְׁלוֹמָהּ וַתֹּאמַרְנָה הַמֶּלֶךְ הִנֵּה אֶחֱלֶה וּמַהֵר עָזַבְתִּי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת וְשָׁאַל הַכְּסִיל בֶּאֱמוֹר לְאָן אַתָּה הוֹלֶכֶת? וַתַּעֲנֶנָה הַמֶּלֶךְ: „לְאֶרֶץ אַחֶרֶת", וּמָתַי שַׁבְתִּי? „לֹא תָּשְׁבוּ מֵעוֹלָם".

2.

אָמַר הַכְּסִיל עוֹד: הַאִם תְּכִינוֹתָ לְךָ צֵידָה לַדֶּרֶךְ הָרְחוֹקָה הַזֹּאת לְמָקוֹם אֲשֶׁר בִּנְטוֹעַ אֹהֱלֶךָ? „אֵין דָּבָר אִתִּי", אֵין דָּבָר אִתְּךָ? לִשְׁאַל הַכְּסִיל כְּתִמְהוֹן לֵבָב וּמַהֵר וְלַקַּחְנָה הַמַּטֶּה שְׁלָחִי לְפָנָיו וַיֹּאמֶר: מַהֲרִי יִקַּח זֶה כִּי אֵין כְּסִיל כָּמוֹךָ, הַיְאֻמַּן אִם יְסֻפַּר כִּי יֵשׁ עוֹד כְּסִיל כָּזֶה בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הוֹלֵךְ תֵּלֵךְ לְדֶרֶךְ רְחוֹקָה וַיִּסַּע לְמָקוֹם בִּלְתִּי נוֹדָעִים לוֹ טֶרֶם תָּבִינוּ צֵדָה רַבָּה מָזוֹן וּמִחְיָה. וְעַתָּה תַּלְמִידִים יְקָרִים הֲלַכְנוּ לְהוֹרוֹתָם אֶתְכֶם דַּרְכֵי תֹּאֲרֵי הַשֵּׁם וּמִשְׁפָּטָה שְׁמַעְתֶּנִי וְאָנֹכִי אֲחַוֶּכֶם.

XXXIV. *LES.*

Over het Bijvoegelijke naamwoord תֹּאַר הַשֵּׁם.

Het Bijvoegelijke naamwoord betrekt zich altijd op een

 Zelfs-

Zelfstandig naamwoord, en regelt zich naar hetzelve ten opzigte van geslacht en getal, als: נַעַר חָכָם *een verstandige knaap*, בַּת חֲכָמָה *eene verstandige dochter*, עֲבָדִים נֶאֱמָנִים *trouwe knechten*, שְׁפָחוֹת נֶאֱמָנוֹת *trouwe dienstmaagden.* [*] Het staat ook somtijds zonder שֵׁם עֶצֶם en beteekent alsdan den beroeps- of bijnaam van den persoon, als: חָכָם *een wijze*, לֵצָה *eene spotster*, זְקֵנִים *ouden (mannen)*, זְקֵנוֹת *ouden (vrouwen)*. Van daar dat ook de deelwoorden onder de Bijvoegelijke naamwoorden behooren, terwijl men deze soort תְּאָרִים meestal als בֵּינוֹנִים (of Verl. tijd voor בינונים gebezigd) beschouwen kan, gelijk zulks bij de aangehaalde voorbeelden duidelijk zigtbaar is.

Het תֹּאַר staat doorgaans na het שֵׁם עֶצֶם wanneer de hoedanigheid beschouwd wordt als reeds tot de zelfstandigheid behoorende, zonder zulks als door eene omschrijving te bevestigen; het verkrijgt dan al of niet de הֵ' הַיְדִיעָה, naar mate deze ה al of niet bij het zelfstandige geplaatst is; bij v. b. הַבַּת הַקְּטַנָּה *de kleine dochter*, אֶרֶץ גְּזֵרָה *een verwenscht land*; edoch indien de hoedanigheid beschouwd wordt als het gezegde van het voorstel alsdan bekomt hetzelve de ה, niet tegenstaande het zich evenwel naar geslacht en getal van het zelfst. n. w. regelt, als: הָעִיר הַזֹּאת קְרוֹבָה *deze stad*

---

[*] Wij kunnen hier niet voorbij den leerling opmerkzaam te maken, dat indien men ook de slotklanken ־ִים, en ־וֹת, die het meervoudig aanwijzen, tevens als geslachts-eindiging kennen wil, zulks alleen bij Bijv. n. w. geschieden mag, terwijl bij alle *Zelfst.* n. w. (geen deelwoorden,) het geslacht aan het *enkelvoud* gekend moet worden. (II. Les.) Men zal derhalve dwalen wanneer men *groote vrouwen* door נָשִׁים גְּדוֹלִים, *schoone bijen* door דְּבוֹרִים יָפִים, *groote lichten* מְאוֹרוֹת גְּדוֹלוֹת vertalen wilde, (uit verkeerd begrip) dewijl eerst gen. ־ִים, en laatste ־וֹת, eindigen maar men moet zeggen: נָשִׁים גְּדוֹלוֹת, דְּבוֹרִים יָפוֹת, omdat אִשָּׁה en דְּבוֹרָה (V. Les 2.) zonder tegenspraak Vrouwel. *moeten* zijn; terwijl men met de H. S. (Gen. 1. 16.) מְאוֹרוֹת גְּדוֹלִים zal bezigen, omdat מָאוֹר in denzelfden tekst als mannel. voorkomt, en aldaar in Enkelv. הַמָּאוֹר הַגָּדוֹל he et.

stad is nabij, וְהָאֶבֶן גְּדוֹלָה *de steen is groot*, וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָיו מְאֹד *Mozes was zeer ootmoedig*, הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה שְׁלֵמִים הֵם *deze lieden zijn vreedzaam*, enz.

Daar de staat van סמיכות de woorden zoodanig zamenvoegt dat het 2de woord als omschrijving van het eerste dient (III. Les) zoo spruit daaruit natuurlijk voort dat sommige bijv. n. w. gevormd worden door twee Zelfst. n. w. in סמיכות te stellen, vooral deze, waarmede men wil te kennen geven de stof waaruit iets gemaakt is, bijzonderlijk ook die welke in 't Nederduitsch op *ig* of *lijk* eindigen, als: קַעֲרוֹת כֶּסֶף *zilveren schotels*, מִכְנְסֵי בַד *eene linnen broek*, סִפּוּרֵי מוּסָר *zedelijke verhalen*, לְשׁוֹן רְמִיָּה *eene listige tong*, enz. waarbij de achterste woorden, כֶּסֶף, בַּד, מוּסָר en רְמִיָּה de plaats van de hoedanigheid bekleeden. In sommige gevallen echter kan ook het voorste der zamengestelde woorden de hoedanigheid beschrijven, alsdan wordt uit deze verbinding, als het ware, een zamengesteld naamwoord geboren, als: גְּבַהּ עֵינַיִם *trotsch van blik*, יְשַׁר דֶּרֶךְ *opregt in wandel*, נְקִי כַפַּיִם *rein van handen*, בַּר לֵבָב *zuiver van hart*, עַזֵּי מֵצַח *halsstarrigen*.

Uit mannelijke bijv. n.w. kan men vrouwelijke en uit vrouwelijke mannelijke vormen, zoo kan men door bijvoeging of wegnemig van (ָ–ה), (ֶ–ת), (ִ–ית) en (–וּת) voor het enkelvoud, door (ִ–ם) voor het mann. M. V. en door (–וֹת) voor het vr. M. V. als van חֹרֵשׁ *een slijper* kan men zeggen, חֹרֶשֶׁת *eene slijpster*, van שׁוֹשַׁנָּה פּוֹרַחַת (voor פּוֹרַחַת om de ח wille) *eene bloeijende roos*, עֵץ פּוֹרֵחַ *een bloeijende boom*, van גַּנִּים נֶחֱמָדִים *liefelijke tuinen*, בְּרֵכוֹת נֶחֱמָדוֹת *aangename vijvers*, enz. Bij Familienamen echter wordt het mannelijke תֹּאַר הַשֵּׁם gevormd door bij den naam der geboorteplaats of stam (ִ–י) te voegen, en voorts door afscheiden of bijvoegen naar de gewone analogie te handelen, zoo heet bij voorbeeld רְאוּבֵנִי *een Rubeniter* van רְאוּבֵן *Ruben*, יִשְׂרְאֵלִית *Israëlitische vrouwen* van יִשְׂרָאֵל *een Israëliet*, אֶפְרָתִים

Euphraters van אֶפְרָת *Euphraat*, עִבְרִית of עִבְרִיָּה *eene Hebreeuwsche vrouw*, van עֵבֶר de naam eener rivier, enz. deze soort van שְׁמוֹת הַתֹּאַר worden שֵׁם הַיַּחַס stam of Familienamen geheeten. Men merke hier nog op dat indien uitgemelde oorzaken twee י zich ontmoeten eene der beide wegvalt men schrijve dienvolgens לֵוִי en niet לֵוִיי׳ עִבְרִים en niet עִבְרִיים dewijl anders de הַיַּחַס י׳ en הַתֹּאַר י׳ zamen moesten komen hetgeen een wangeluid te weeg brengt. Ook kan men door deze aanleiding vele שְׁמוֹת עֶצֶם כְּלָלִי, tot תֹּאֳרִים vormen; zoo zegt men voor יָם הָאֶמְצַע *middellandsche zee* יָם אֶמְצָעִי, voor רוּחַ צָפוֹן *noordewind*, רוּחַ צְפוֹנִית (*).

Alhoewel de trappen van vergelijking הַדְרָגַת הַשָּׁוֶה van dien gewigtigen aard niet zijn dat dezelve eene afzonderlijke les vorderen, zoo moet men echter weten dat de vergelijkende trap יַחַס הַדִּמְיוֹן die in het Nederduitsch door het woordje *als* gevormd wordt, in het Hebreeuwsch door eene כ aangewezen wordt, als: גָּדוֹל כַּיָּם *groot als de zee* חָכָם כְּיוֹסֵף *verstandig als Jozef* deze כ wordt derhalve כ׳ הַדִּמְיוֹן genaamd. De overtreffende trap יַחַס הַיֶּתֶר wordt gevormd door het voorzetsel מִן of מ voor het naamwoord te plaatsen, als: יָפֶה מִבְּדוֹלַח *schooner dan kristal*, קָטֹן מִנְּמָלָה *kleiner dan eene mier*. De overtreffende trap יַחַס הַהַפְלָאָה wordt gevormd, 1) door eene ב als: הַיָּפָה בַּנָּשִׁים *de schoonste onder de vrouwen*; 2) door מִכָּל als: עָרוּם מִכָּל *de listigste onder alle*; 3) door herhaling, als: גָּדוֹל גָּדוֹל *zeer groot*; 4) door מְאוֹד׳ רַבִּים מְאוֹד *zeer veel*; 5) door het meervoudige wanneer het op een enkelvoudig onderwerp betrekking heeft, als: בְּהֵמוֹת *het grootste dier*, אֱלֹהִים *de magtigste*; 6) door bijvoeging van den H. naam God, als: הַרְרֵי אֵל *Gods berg*, de hoogste berg.

Wanneer twee of meer שְׁמוֹת van verschillende geslachten

(*) Men beschouwe deze manier om woorden te vormen als eenen rijkdom der heilige taal; terwijl men door zulke kunstmiddelen de werken uit alle levende talen overzetten, en zijne gedachten onbeschroomd uiten kan.

slachten met een תֹּאַר verzeld gaan, dan regelt zich het תֹּאַר wanneer het in לְשׁוֹן רַבִּים staat doorgaans naar 't שֵׁם van het mannelijke geslacht, bij v. b. *de mensch en het vee leven op de aarde*, הָאָדָם וְהַבְּהֵמָה חַיִּים עַל הָאֲדָמָה; staat echter het תֹּאַר in לְשׁוֹן יָחִיד, zoo kan hetzelve zich slechts op een der שְׁמוֹת עֶצֶם betrekken en wel op het laatste, bij v. b. *de vernielende gramschap en toorn* הָאַף וְהַחֵמָה מְשַׁבֶּרֶת, enz.

XXXV. *LES.*

Opstellen over de תֹּאַר הַשֵּׁם.

1.

בְּנִי שָׂא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִי בָרָא הַשָּׁמַיִם הַגְּדוֹלִים וְהַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה וּגְדוּדֵי כּוֹכָבִים מַזְהִירִים אֲשֶׁר בָּהֶם, אַף כִּי גַּלְגַּלֵּי מָרוֹם הַנִּפְלָאִים הָאֵלֶּה, הַסּוֹבְבִים תָּמִיד בְּמִשְׁטָר הַיָּשָׁר וְהַנָּכוֹן, מָה רַבָּה הַתֵּבֵל הַזֹּאת אֲשֶׁר בָּרָא אֵל עֶלְיוֹן, רַבָּה הָאֲדָמָה אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יוֹשְׁבִים בָּהּ הֲלֹא כַּמָּה אֲלָפִים עָרִים וּכְפָרִים עוֹמְדִים עָלֶיהָ. בֵּין הֶעָרִים הָרַבּוֹת הָאֵלֶּה, וּבֵין הַכְּפָרִים הָרַבִּים הָאֵלֶּה שָׂדוֹת רַבִּים גְּדוֹלִים וּרְחָבִים, יְעָרוֹת רַבּוֹת אֲרוּכוֹת וּרְחָבוֹת, הָרִים רַבִּים גְּדוֹלִים וַעֲצוּמִים, מִדְבָּר וַעֲרָבָה אֲרוּכוֹת מִדָּה, וֶאֱמוֹר בְּלֵב שָׂמֵחַ עִם הַשִּׁיר בַּתְּהִלָּה: הָאֵל הַטּוֹב מָה רַבּוּ מַעֲשֶׂיךָ, כֻּלָּם בְּחָכְמָה נִפְלָאָה עָשִׂיתָ.

שָׁמַיִם (ז),	Hemelen.	מָרוֹם,	Hemelsch.	יַעַר (נ),	Woud.
נוֹרָא,	Vreesselijk	נִפְלָא,	Wonderbaar.	אָרוֹךְ,	Lang.
גְּדוּדִים,	Menigte.	מִשְׁטָר (ז)	Overheid.	רָחָב,	Breed.
כּוֹכָב (ז),	Ster.	יָשָׁר וְנָכוֹן	Regelmatig	אָרוֹךְ מִדָּה	Langwerpig.
מַזְהִיר,	Glinsterend	עִיר (נ) (*)	Stad.	רְחַב יָדַיִם,	Uitgebreid.
אַף כִּי,	Bijzonderlijk.	כְּפָר (ז),	Dorp.		
גַּלְגַּל (ז),	Ligchaam.	שָׂדֶה (ז),	Veld.		

2.

הָאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָנוּ לָשֶׁבֶת הִיא כַּדּוּרִית, חֶלְקֵי אֵשׁ הָעוֹלִים מִמֶּנָּה

יהיו

(*) De in ( ) staande נ en ז beteekenen זכר en נקבה.

יִהְיוּ נֵר הַמַּתְעֶה, כַּדּוּרֵי אֵשׁ. אוֹר הַצְּפוֹנִי וְהַבָּרָד, תְּמוּנוֹת הַנּוֹגְהוֹת
אֲשֶׁר תִּהְיֶינָה מִן הָאֵדִים הָעוֹלִים הֵמָּה גוּפוֹת עֲגוּלוֹת הַסּוֹבְבוֹת אֶת
הַשֶּׁמֶשׁ וְהַיָּרֵחַ. עַל הַיָּם תֵּלַכְנָה אֳנִיּוֹת מִמָּקוֹם אֶל מָקוֹם, אֳנִיּוֹת
קְטַנּוֹת הַמּוּלָכוֹת בְּמְשׁוֹטִים יִקָּרְאוּ אֳנִי שַׁיִט, וְהַגְּדוֹלוֹת אֲשֶׁר הָרוּחַ
מְנַשֶּׁבֶת מוֹלִיךְ אוֹתָן יִקָּרְאוּ סְפִינוֹת. הָרוּחַ הַנּוֹשֶׁבֶת בַּיָּם רוּחַ
סְעָרָה תִּקָּרֵא.

Kogel. כַּדּוּר,	Noorden, צָפוֹן,	Schip. אֳנִיָּה, סְפִינָה,
Licht, נֵר (1),	Weerlicht בָּרָק (1),	Roer. שַׁיִט,
Dwalen. תָּעָה,	Glinsteren נָגַהּ,	Storm. סְעָרָה,

3.

מֵי הַיָּם מְלוּחִים וְאֵינָם רְאוּיִם לִשְׁתִיָּה, עַל קַרְקַע הַיָּם נִמְצָאִים הָרִים
וּסְלָעִים גְּדוֹלִים לֵאלֹהִים, פְּעָמִים הֵמָּה עַד אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הַמַּיִם יֵרָאוּ
וְגַם יֵשׁ הָרֵי חוֹל בְּתוֹךְ הַיָּם, הָאָרֶץ לְחָמֵשׁ חֲלָקִים נֶחְלְקָה, שְׁלֹשָׁה חֲלָקִים
הָרִאשׁוֹנִים הֵמָּה עוֹלָם הַיָּשָׁן, וְחֵלֶק אמעריקא עוֹלָם חָדָשׁ יִקָּרֵא
וְהוּא גָּדוֹל וְרָחָב עַד מְאֹד אֲבָל מְחֻבָּר מִן אִיִּים רַבִּים. אַרְבָּעָה יַמִּים
הָרָאשִׁים הֵמָּה, יַם הַקֶּרַח, יַם הוֹדוּ, יַם אמעריקא יַם הַדְּרוֹמִי.

Zouten. מָלַח,	Klip. סֶלַע (1),	Eiland. אִי (1),
Bruikbaar רָאוּי,	Somtijds. פְּעָמִים,	IJs. קֶרַח (1),
Drank. שְׁתִיָּה,	Tot dat. עַד אֲשֶׁר,	Indie. הוֹדוּ,
Grond. קַרְקַע (1),	Zamenstellen חִבֵּר,	Zuiden. דָּרוֹם,

1.

Een trouwe opregte vriend is zeldzaam. Een zachtmoedig, beleefd en nederig mensch is bemind bij iedereen. Slechte gezelschappen bederven goede Zeden. De inwoners onzes vaderlands zijn werkzame, zindelijke en zuinige lieden. De dood spaart *noch* rijken, *noch* armen, *noch* zuigeling *noch* grijsaard. De tong is een klein lid, dat groote dingenze gt.

Trouw, נֶאֱמָן.	Vriend, יְדִיד.	Zachtmoedig רַחֲמָן.
Opregt, יָשָׁר.	Zeldzaam, מִיּמְצָא.	Beleefd, מְכֻבָּד.
		Nederig

Nederig,	נְכֵה רוּחַ.	Vaderland,	אֶרֶץ מוֹלֶדֶת.	Sparen,	הָדֹר פָּנִים.
Slecht,	רַע.	Werkzaam,	חָרוּץ.	(Tot herhaling),	נָשֹׂא פָנִים.
Gezelschap,	חֶבְרָה.	Zindelijk,	נָקִי.	Lid,	אֵבֶר. (ז)
Bederven,	יַשְׁחִיתוּ.	Zuinig,	מִסְתַּפֵּק.	Groote dingen,	גדולות.
Zeden,	מִדָּה מִשְׁפָּט.				

2.

De zuivere zon en maan, de onmeetbare groote sterren, de regelmatige loop der hemelsche ligchamen, de vruchtbare aarde, de nuttige regen, wind donder en weerlicht; de wonderbare zamenstelling van het menschelijke ligchaam, de stroomen der zee en duizend andere wonderen der natuur, zijn doorslaande bewijzen der goddelijke aanwezigheid.

Zuiver,	צַח.	Regelmaat,	סִדּוּר (ז).	Stroomen,	גַּלִּים (ז).
Zon,	שֶׁמֶשׁ (ז).	Vruchtbaar,	צוֹמֵחַ.	Doorslaand	מֻחְלָט.
Maan,	יָרֵחַ (ז).	Donder,	קוֹלוֹת (ז׳ ל״ר)	Bewijs,	מוֹפֵת [ז].
Ster,	כּוֹכָב (ז).	Weerlicht,	בָּרָק (ז).	Aanwezen,	מְצִיאוּת.
Loop,	מֵרוּץ (ז).	Zamenstel,	הַרְכָּבָה	God,	אֱלֹהַּ.

3.

Een vermaard schrijver schreef voor den zeer grooten tuin eener wijze koningin: „ aan een vergenoegd mensch „ zal deze fraaije tuin gegeven worden". Binnen weinige dagen kwam een oude gierigaard, en vraagde om het groote en schoone geschenk, zeggende: dat hij zeer vergenoegd was, zelfs vergenoegder dan alle andere menschen. De listige koningin antwoordde: (mijn) waarde vriend indien gij vergenoegd waart zoudet gij niet om mijn' tuin vragen.

Schrijver,	סוֹפֵר.	Persoon,	אִישׁ.	Fraai,	נֶחְמָד.
Vermaard,	מָהִיר	Vergenoegd,	שָׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ.	In dien gij vergenoegd waart,	לוּ שָׂמַחְתָּ בְּחֶלְקְךָ.
Koningin,	מַלְכָּה v מֶלֶךְ:				

De

4.

De raad eens vernuftigen jongelings is waardiger dan die van eenen onbesuisden ouden; het uiterlijke aanzien is geen trouwe getuige der wijsheid, maar wel de innerlijke omstandigheden. Hierom zeiden onze Talmudisten: Zie niet op de kruik maar wel wat dezelve bevat; er is soms eene nieuwe kruik vol oude wijn, en wederom eene oude kruik zonder nieuwe wijn zelfs. De zon is grooter dan de aarde. Het tijdperk van het leven is kort. Geene ondeugd is zoo gehaat als de hoogmoed. Het deugdzaamste wezen des heelals, (zegt een wijze), is een regtvaardig mensch, worstelende met tegenspoed.

Jong,	נַעַר.	Betrachten	הִסְתַּכֵּל בְּ	Haten,	תָּעַב[יוֹתֵר]
Waardige,	יָקָר.	Kruik, (Talm.)	קַנְקַן.	Hoogmoed,	מִדַּת הַגַּאֲוָה.
Onbesuisd,	סָכָל.	Maar (Talm.	כִּי אִם(אֶלָּא	Wezen,	נֶפֶשׁ (ג).
Uiterlijke,	חִיצוֹנִי.	Wat,	מַה שֶׁ.	Deugdzaam,	נִבְחָר.
Innerlijke,	פְּנִימִי.	Dezelve bevat	יֵשׁ בָּהּ	Heelal,	עוֹלָם. [ז]
Getuige,	עֵד (ז).	En wederom,	וְיֵשׁ.	Worstelend,	הִלָּחֵם.
Omstandigheid,	דָּבָר (ז).	Geene ondeugd,	אֵין מִדָּה (ג)	Tegenspoed,	צָרָה.

XXXVI. *LES.*

Over de Telwoorden מִלּוֹת הַמִּסְפָּר.

Even als het שֵׁם הַתֹּאַר is ook het מִלַּת הַמִּסְפָּר aan geslacht en getal onderhevig, als: אִישׁ אֶחָד *één man*, אִשָּׁה אַחַת *ééne vrouw*, שְׁנֵי אֲנָשִׁים *twee mannen*, שְׁתֵּי נָשִׁים *twee vrouwen;* edoch wat den uitgang der woorden betreft, heeft van het getal 3 tot 10 juist het tegengestelde van andere veranderlijke woorden plaats; vermits hier het mannelijke gesl. (ָה) aanneemt en het vrouwelijke niet, als: שְׁלשָׁה, אַרְבָּעָה, עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים 3. 4. 10. *mannen*, שָׁלשׁ, אַרְבַּע, עֶשֶׂר נָשִׁים 3. 4. 10. *vrouwen*

vrouwen; van 10 tot 20 behoudt het getal 10 de gewoonlijke eindiging, als: חֲמִשָּׁה עָשָׂר אֲנָשִׁים 15 *mannen*, חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה נָשִׁים 15 *vrouwen*; van 20 tot 100 bekomen de tienheden in beide geslachten de meerheid eindiging (ים—) als: עֶשְׂרִים 20. שְׁלֹשִׁים 30 enz. Komen er nog eenheden bij, dan kunnen dezelve zoo vóór als achter staan, als: שְׁמוֹנִים וְאֶחָד of אֶחָד וּשְׁמוֹנִים 81. De honderden eindigen in (וֹת); 100 heet מֵאָה; de eenheden die er nog bij komen hebben altijd de vrouwelijke eindiging behalve (ה—); van 1000 tot 10000 hebben den uitgang (ים—) als: שְׁנֵי אֲלָפִים 2000 enz. De eenheden die er bij komen regelen zich naar het geslacht des onderwerps, als: שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ 3000 *mannen*, אַרְבַּע אֲלָפִים שְׁפָחוֹת 4000 *dientmaagden*; 10000 heet רְבָבָה of רִבּוֹא welke beide woorden altoos van het vr. gesl. zijn, als: שְׁתֵּי רְבָבוֹת 20000; 200, 2000, en 20000 nemen wel eens het רִבּוּי הַזּוּגִי aan, als: מָאתַיִם׳ אַלְפַּיִם׳ רִבּוֹתַיִם.

Boven de tien worden de grondgetallen מִסְפָּר יְסוֹדִי voor de getallen van orde מִסְפָּר סִדּוּרִי gebezigd, als: שְׁנַת הָאַחַת עֶשְׂרֵה *het elfde jaar*, בְּיוֹם שְׁנֵים עָשָׂר *de twaalfde dag*, enz. De getallen van orde kunnen de ה הידיעה bekomen, zij maken derzelver meervoud door (ים—) voor het mannelijke en door (ית—) voor het vrouwelijke.

Voor de breuken gebruikt men de vrouwelijke getallen van orde, als: שְׁלִישִׁית *een derde*, רְבִיעִית (רֹבַע רֶבַע) *een vierde* חֲמִישִׁית (חֹמֶשׁ) *een vijfde*; *de helft* wordt niet anders uitgedrukt dan door חֲצִי חֵצִי מַחֲצִית. — De onbepaalde telwoorden zijn רַב כַּבִּיר הַרְבֵּה רוֹב *veel*, מְעַט *een weinig*, מִקְצָת מִקְצָה *een weinig*, כֹּל *alles*, אֵין כֹּל *niets*, מְאוּמָה *iets*, לֹא מְאוּמָה *niets*, אִישׁ אִישׁ׳ כָּל אִישׁ *een ieder*. De vermenigvuldigende getallen zijn שְׁנַיִם שְׁנַיִם *twee aan twee* שִׁבְעָה שִׁבְעָה *zeven aan zeven*, כִּפְלַיִם *dubbel*, אַרְבַּעְתָּיִם *viervoudig*, שִׁבְעָתַיִם *zevenvoudig*. De bijwoorden van telling zijn פַּעַם אֶחָד *eens* of *eenmaal*, פַּעֲמַיִם *tweemaal*, שָׁלֹשׁ פְּעָמִים רְגָלִים *driemaal*, אַרְבַּע פְּעָמִים *viermaal*, עֲשֶׂרֶת מוֹנִים *tienmaal*.

Zie hier eene tafel der getallen. De letters van het Alphabet worden gebruikt om de nevens dezelve staande getallen uit te drukken; terwijl de laatste kolom de getallen van orde bevat.

M.	M. en V.			סמיכות	V.	סמיכות (*)	M.		
רִאשׁוֹן	20	עֶשְׂרִים	כ		אֶחָת of אַחַת	אַחַד	אֶחָד	1	א
שֵׁנִי	30	שְׁלֹשִׁים	ל	שְׁתֵּי	שְׁתַּיִם	שְׁנֵי	שְׁנַיִם	2	ב
שְׁלִישִׁי	40	אַרְבָּעִים	מ	(שְׁלֹשׁ)	שָׁלֹשׁ	שְׁלֹשֶׁת	שְׁלֹשָׁה	3	ג
רְבִיעִי	50	חֲמִשִּׁים	נ	אַרְבַּע	אַרְבַּע	אַרְבַּעַת	אַרְבָּעָה	4	ד
חֲמִישִׁי	60	שִׁשִּׁים	ס	חֲמֵשׁ	חָמֵשׁ	חֲמֵשֶׁת	חֲמִשָּׁה	5	ה
שִׁשִּׁי	70	שִׁבְעִים	ע	(שֵׁשׁ)	שֵׁשׁ	שֵׁשֶׁת	שִׁשָּׁה	6	ו
שְׁבִיעִי	80	שְׁמֹנִים	פ	שְׁבַע	שֶׁבַע	שִׁבְעַת	שִׁבְעָה	7	ז
שְׁמִינִי	90	תִּשְׁעִים	צ	שְׁמֹנֵה	שְׁמֹנֶה	שְׁמֹנַת	שְׁמֹנָה	8	ח
תְּשִׁיעִי	100	מֵאָה	ק	תְּשַׁע	תֵּשַׁע	תִּשְׁעַת	תִּשְׁעָה	9	ט
עֲשִׂירִי	200	מָאתַיִם	ר		עֶשֶׂר	עֲשֶׂרֶת	עֲשָׂרָה	10	י
V.									
רִאשׁוֹנָה	300	שְׁלֹשׁ מֵאוֹת	ש		אַחַת עֶשְׂרֵה		אַחַד עָשָׂר	11	יא
שֵׁנִית שְׁנִיָּה	400	אַרְבַּע מֵאוֹת	ת	——	עַשְׁתֵּי	——	עַשְׁתֵּי		
שְׁלִישִׁית	1000	אֶלֶף		——	שְׁתֵּים	——	שְׁנֵים	12	יב
רְבִיעִית	2000	אַלְפַּיִם		——	שְׁלֹשׁ	——	שְׁלֹשָׁה	13	יג
חֲמִישִׁית	3000	שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים		——	אַרְבַּע	——	אַרְבָּעָה	14	יד
שִׁשִּׁית	10000	רִבּוֹא of רְבָבָה		——	חֲמֵשׁ	——	חֲמִשָּׁה	15	טו
שְׁבִיעִית	20000	רִבּוֹאתַיִם		——	שֵׁשׁ	——	שִׁשָּׁה	16	טז
שְׁמִינִית				——	שְׁבַע	——	שִׁבְעָה	17	יז
תְּשִׁיעִית	40000	אַרְבָּעִים אֶלֶף		——	שְׁמֹנֶה	——	שְׁמֹנָה	18	יח
עֲשִׂירִית	100000	מְאַת אֶלֶף		——	תְּשַׁע	——	תִּשְׁעָה	19	יט

(*) Het סמיכות der telwoorden welke door sommige schrijvers, als een verzamelend telwoord, beteekenende *een drietal een zevental*, enz. gekend wordt, kan ook gepastelijk als een gewoon getal gebruikt worden שִׁשָּׁה יָמִים, zoo wel als שֵׁשֶׁת יָמִים beteekenen dienvolgens zes dagen.

XXXVII. *L E S.*

Opstellen over de מִלּוֹת הַמִּסְפָּר.

1.

בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה אִישׁ בֹּשֶׁת בֶּן שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ עַל יִשְׂרָאֵל וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלָךְ׳ שִׁשָּׁה בָנִים יֻלְּדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׳ שֵׁם הָרִאשׁוֹן אַמְנוֹן׳ הַשֵּׁנִי כִּלְאָב׳ הַשְּׁלִישִׁי אַבְשָׁלוֹם, הָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה׳ הַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה׳ וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם. הַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה שִׁשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ (*) עֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ׃ מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה אֶחָת שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכַּר זָהָב׳ וַיְהִי לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת׳ וּפִילַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת. הַשְּׁרָצִים יֵשׁ לָהֶם רַגְלַיִם רַבִּים: לִזְבוּבִים שֵׁשׁ רַגְלַיִם. לִשְׂמָמִית שְׁמוֹנֶה רַגְלַיִם; וְיֵשׁ תּוֹלָעִים אֲשֶׁר לָהֶם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה רַגְלַיִם. וְיֵשׁ אֲשֶׁר לָהֶם מֵאָה רַגְלַיִם. יְמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה, וְאִם בִּגְבוּרוֹת שְׁמוֹנִים שָׁנָה.

ארֶךְ (כנוי) Lengte.
רֹחַב (כנוי) Breedte.
קוֹמָה (כנוי) Hoogte.
(*) De hoegrootheid der ellemaat kan in het Hebreeuwsch niet dan door שמות עצם, in סמיכות of met de aanhangsels הכנוים uitgedrukt worden, als: שִׁשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ 60 ellen lang, enz.

שָׂרָה, Vorstin.
פִּילֶגֶשׁ, Bijwijf.
כִּכָּר, Talent.
בָּהֶם, Daaronder zijn.
וְאִם בִּגְבוּרוֹת, Ten hoogste genomen.

2.

בְּמוֹרֵי הַשָּׁעוֹת שְׁנֵי מוֹרִים יִמָּצְאוּ אֶחָד גָּדוֹל וְאֶחָד קָטֹן׳ הַקָּטֹן יוֹרֶה עַל הַשָּׁעוֹת מִן א׳ עַד י״ב, וְהַגָּדוֹל יוֹרֶה עַל הַחֲלָקִים וְאִם יוֹרֶה הַגָּדוֹל עַל שָׁעָה ג׳ אָז הוּא רְבִיעִית הַשָּׁעָה אוֹ ט״ו חֲלָקִים׳ וְאִם יוֹרֶה עַל שָׁעָה ו׳ אָז הוּא חֲצִי הַשָּׁעָה (ל׳ חֲלָקִים), וְאִם עַל שָׁעָה ט׳ יוֹרֶה אָז הוּא שָׁלֹשׁ רְבִיעִית שָׁנָה (מ״ה חֲלָקִים)׳ וְאִם עַל שָׁעָה י״ב יוֹרֶה הַמּוֹרֶה הַגָּדוֹל אָז הִיא שָׁעָה שְׁלֵימָה.

מוֹרֵה שָׁעָה Horologie.
מוֹרֶה (י) Wijzer.

חֵלֶק, רֶגַע, Minuut.

שָׁעָה, Uur.
שָׁלֵם, Geheel.

1.

De arke Noachs was 300 ellen lang, 50 ellen breed en 30 ellen hoog. Al waar levensadem in was kwam twee aan twee in de arke, namelijk één mannetje en één wijfie. Noach was 600 jaar oud toen het water van den zondvloed op de aarde kwam. In het 600 ste jaar van den leeftijd van Noach op den 17den dag van de 2de maand werden de sluizen des hemels geopend; en er was regen op de aarde 40 dagen en 40 nachten; 15 ellen hoog verhief zich het water boven de gebergten. Noach leefde nog 350 jaar na den zondvloed; (doch) toen hij 950 jaren bereikt had zoo stierf hij.

Levensadem,	רוּחַ חַיִּים.	Sluis,	אֲרֻבָּה.	Bereiken,	הָיָה.

2.

Salomo regeerde over zeer vele Koningrijken. De spijs van den Koning Salomo was voor één dag 30 kur meelbloem en 60 kur meel, tien gemeste runderen en tien weide runderen, en 100 schapen; hij had ook eene ontelbare menigte paarden, benevens 12000 ruiters; hij maakte eenen elpenbeenen troon met goud belegd. De troon had zes trappen, waarop twaalf leeuwen stonden, twee leeuwen op ieder' trap. De koning sprak 2000 spreuken, zijne liederen waren 1005 in getal. Het gewigt van het goud dat voor Salomo in één jaar inkwam, was 666 talenten gouds, hij had ook vele vorstinnen en bijwijven.

Koningrijk,	מַמְלָכָה.	Meel,	קֶמַח.	Beleggen,	צִפָּה.
Spijs,	לֶחֶם.	Gemeste runder.,	בָּקָר בְּרִאִים.	Elpenbeen,	שֵׁן.
Meelbloem,	סֹלֶת.	Weide r.,	בָּקָר רְעִי.	Trap,	מַעֲלָה.

3.

In de 2de maand van het 480 jaar na den uittogt der Israë-

liten

Jiten, of het vierde jaar zijner regering, werd de grond gelegd van het huis des Eeuwigen, en in de achtste maand van het elfde jaar was het voltooid; zeven jaar heeft Salomo daaraan gearbeid, doch aan *zijn* huis bouwde hij dertien jaar; hij kreeg 30000 man, daarenboven had hij 70000 lastdragers, 80000 steenhouwers op de gebergten behalve nog 3300 opzigters over deze werklieden. Zie daar eene geringe schets van zijne pracht; meer daarvan is te vinden, in 't eerste boek der koningen, van 't 4de hoofdstuk 22ste vers tot aan het einde van het 10de hoofdstuk.

Grondleggen,	יָסַד.	Opzigter,	נִצָּב.	Vers,	פָּסוּק.
Arbeiden,	בָּנָה.	Geringe schets,	שְׁמֶץמִמֶּנִּי.	Zie daar,	הֵא לְךָ.
Last,	סָבַל.	Pracht,	תִּפְאֶרֶת.	Is te	הֲלֹא הִיא.
Houwen,	חָצַב.	Hoofdstuk,	פָּרָשָׁה.	vinden,	כְּתוּבָה.

XXXVIII. *L E S.*

Over de מִלּוֹת הַיַּחַס, in betrekking met de כִּנּוּיִם.

Het מלת היחס voorzetsel geeft de betrekking der naamwoorden tot elkander te kennen. (IV LES) De letters בכלם die hiertoe de voornaamste plaats bekleeden, als ook de geheele woorden, worden met de aanhangsels הכנוים verbonden, om door deze (naar derzelver aard) lijdende of beheerschte voornaamwoorden te vormen, als: לְפָנֵינוּ *vóór ons*, לִי *tot mij.* enz. Zoo kan ook het woordje אֵת dat den Nederduitschen 4den naamval uitdrukt, met aanhangsels gebezigd worden, als: שָׁאַל אֶתְכֶם (*) *hij heeft ul. gevraagd*, enz.; men ver-

(*) Eene naauwkeurige beschrijving te leveren van 't gebruik der voorzetsels behoort niet tot ons bestek; edoch om eene goede keuze hierin te beoogen kunnen wij ruimschoots het raadplegen van de H. S. en andere goede werken aanbevelen, want daar de oorzaak in de beheersching der w. w. ligt zoo moet zij in de oorspronkelijke taal zelve gezocht worden.

verwissele het echter niet met אֶת in de beteekenis van *met* alwaar bij de verbuiging de דגש in de ת eene verzwegene ת kenmerkt: het heet alzoo met de כנויים: אִתִּי *met mij*, אִתְּכֶן *met ul*, enz. Het aanhangen van eene of twee der letters הכנוים achter de voorzetsels geschiedt in diervoege.

אֶת	אוֹתִי	אוֹתְךָ	אוֹתָךְ	אוֹתוֹ	אוֹתָהּ	אוֹתָנוּ	אֶתְכֶם	אֶתְכֶן	אוֹתָם
מ of מִן	מִמֶּנִּי	מִמְּךָ	מִמֵּךְ	מִמֶּנּוּ	מִמֶּנָּה	מִמֶּנּוּ	מִכֶּם	מִכֶּן	מֵהֶם
בּ	בִּי	בְּךָ	בָּךְ	בּוֹ	בָּהּ	בָּנוּ	בָּכֶם	בָּכֶן	בָּהֶם
לְ	לִי	לְךָ	לָךְ	לוֹ	לָהּ	לָנוּ	לָכֶם	לָכֶן	לָהֶם
כּ	כָּמוֹנִי	כָּמוֹךָ	כָּמוֹךְ	כָּמוֹהוּ	כָּמוֹהָ	כָּמוֹנוּ	כְּמוֹכֶם	כְּמוֹכֶן	כְּמוֹהֶם
אֵצֶל	אֶצְלִי	אֶצְלְךָ	אֶצְלֵךְ	אֶצְלוֹ	אֶצְלָהּ	אֶצְלֵנוּ	אֶצְלְכֶם	אֶצְלְכֶן	אֶצְלָם
אֵת	אִתִּי	אִתְּךָ	אִתֵּךְ	אִתּוֹ	אִתָּהּ	אִתָּנוּ	אִתְּכֶם	אִתְּכֶן	אִתָּם
עִם	עִמִּי	עִמְּךָ	עִמֵּךְ	עִמּוֹ	עִמָּהּ	עִמָּנוּ	עִמָּכֶם	עִמָּכֶן	עִמָּהֶם
בִּגְלַל	בִּגְלָלִי	בִּגְלָלְךָ	בִּגְלָלֵךְ	בִּגְלָלוֹ	בִּגְלָלָהּ	בִּגְלָלֵנוּ	בִּגְלַלְכֶם	בִּגְלַלְכֶן	בִּגְלָלָם
בַּעֲבוּר	־בוּרִי	־בוּרְךָ	־בוּרֵךְ	־בוּרוֹ	־בוּרָהּ	־בוּרֵנוּ	־בוּרְכֶם	־בוּרְכֶן	־בוּרָם
לְמַעַן	לְמַעֲנִי	לְמַעַנְךָ	לְמַעֲנֵךְ	לְמַעֲנוֹ	לְמַעֲנָהּ	לְמַעֲנֵנוּ	לְמַעַנְכֶם	לְמַעַנְכֶן	לְמַעֲנָם
בְּעַד	בַּעֲדִי	בַּעַדְךָ	בַּעֲדֵךְ	בַּעֲדוֹ	בַּעֲדָהּ	בַּעֲדֵנוּ	בַּעַדְכֶם	בַּעַדְכֶן	בַּעֲדָם
בֵּין	בֵּינִי	בֵּינְךָ	בֵּינֵךְ	בֵּינוֹ	בֵּינָהּ	בֵּינֵינוּ	בֵּינֵיכֶם	בֵּינֵיכֶן	בֵּינֵיהֶם
נֶגֶד	נֶגְדִּי	נֶגְדְּךָ	נֶגְדֵּךְ	נֶגְדּוֹ	נֶגְדָּהּ	נֶגְדֵּנוּ	נֶגְדְּכֶם	נֶגְדְּכֶן	נֶגְדָּם
נֹכַח	נִכְחִי	נִכְחֲךָ	נִכְחֵךְ	נִכְחוֹ	נִכְחָהּ	נִכְחֵנוּ	נִכְחֲכֶם	נִכְחֲכֶן	נִכְחָם
אֶל	אֵלַי	אֵלֶיךָ	אֵלַיִךְ	אֵלָיו	אֵלֶיהָ	אֵלֵינוּ	אֲלֵיכֶם	אֲלֵיכֶן	אֲלֵיהֶם
עַל	עָלַי	עָלֶיךָ	עָלַיִךְ	עָלָיו	עָלֶיהָ	עָלֵינוּ	עֲלֵיכֶם	עֲלֵיכֶן	עֲלֵיהֶם
אַחֲרֵי	אַחֲרַי	־חֲרֶיךָ	אַחֲרַיִךְ	אַחֲרָיו	אַחֲרֶיהָ	אַחֲרֵינוּ	־חֲרֵיכֶם	אַחֲרֵיכֶן	־רֵיהֶם
תַּחַת	תַּחְתַּי	־חְתֶּיךָ	־הְתַּיִךְ	תַּחְתָּיו	־חְתֶּיהָ	־חְתֵּינוּ	־חְתֵּיכֶם	־חְתֵּיכֶן	־תֵּיהֶם
עַד	עָדַי	עָדֶיךָ	עָדַיִךְ	עָדָיו	עָדֶיהָ	עָדֵינוּ	עֲדֵיכֶם	עֲדֵיכֶן	עֲדֵיהֶם

De aanwijzende voorn. w. zijn: זֶה, זוּ, הַזֶּה M. *Deze*, זֹאת הַזֹּאת, זוּ V. *Deze*, הַלָּזֶה *Gene* M. הַלֵּזוּ *Gene* V. אֵלֶּה, הָאֵלֶּה *Deze* M. en V. Meervoud. הַהוּא, הַהִיא, הָהֵם, הָהֵן *Die*. Zij worden met de voorzetsels בכלם in alle betrekkingen gebezigd.

Om de betrekkelijke voorn. w. *die, dewelke* etc. uit te drukken plaatst de Hebreër eene ה voor het w. w. wanneer hetzelve in de בינוני staat, als: הָאוֹמֵר *die zegt*, הַמְרַחֵם *die zich erbarmt*, edoch indien zulks in den verl. of toek. tijd staat

zoo

zoo wordt hetzelve door het voegwoord אֲשֶׁר voor afgegaan, als: אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ (Ps. 1. 1.) *die niet wandelde*, אֲשֶׁר יָבוֹא אֶל הֶחָצֵר (Esth. 5. 2.) *die in den hof zal komen* enz. Soms gaat dit in den vorm van שֶׁ of שַׁ nadrukshalve met andere taaldeelen gepaard, als: שֶׁלִּי *hetgeen* MIJ *behoort* עַד שַׁקַּמְתְּ *tot* GIJ *zijt opgekomen*, enz. voor אֲשֶׁר לִי, אֲשֶׁר קַמְתְּ.

De vragende voornaamwoorden zijn מִי *wie?* מֶה ׳ מָה . מַה *wat?* לְמִי *aan wien?* מִמִּי *van wien?* enz.

XXXIX. *LES.*

Over het bijwoord תֹּאַר הַפֹּעַל.

Het תֹּאַר הַפֹּעַל is een woord hetwelk te kennen geeft 1) de hoedanigheid van een werkwoord, namelijk *hoe* eene daad geschiedt, 2) de bijkomende omstandigheden, als *waar*, of *wanneer* de werking plaats heeft. Onder de eerste soort woorden behooren מַהֵר *spoedig*, הֵיטֵב *wel*, רָחוֹק *ver*, enz. Deze soort van bijwoorden komen in den vorm van een w. w. achter hetwelk het hoofdzakelijke w. w. en dat omschreven moet worden, in gerundium komt. Zoo komt מִהַרְתָּ לָלֶכֶת *gij gingt spoedig*, voor הֲלַכְתָּ מַהֵר, הֵיטַבְתָּ לִרְאוֹת *gij hebt goed gezien*, voor רָאִיתָ הֵיטֵב, enz. Zoo zijn er ook nog w.w. onder welker grondbeteekenis die van het bijwoord reeds begrepen wordt en alzoo geene verdere omschrijving vorderen, als: הַשְׁכֵּם *vroeg opstaan*, הָשֵׁב *teruggeven*, enz. De op zich zelve staande תֹּאֲרֵי הַפֹּעַל zijn:

1. VAN HOEDANIGHEID EN VAN WIJZE. — בְּלִי דַעַת *onopzettelijk*; בְּלֹא רְאוֹת *onvoorziens*; לְתוֹם *eenvoudig*; פִּתְאֹם *plotselijk*; לְפֶתַע פִּתְאֹם *alleronverwachts*; בְּחִפָּזוֹן (*) *met haast*; בַּלָּאט *in stilte*; חִנָּם ׳ לַשָּׁוְא *vergeefs*; פֶּה אֶל פֶּה *mondeling*; פֶּה אֶחָד *eenparig*

(*) Zoo kan men door alle שמות המקרה in verbinding met de letters בלם bijwoorden vormen, als: לְשָׁלוֹם *gelukkig*, בְּחֶמְלָה *erbarmlijk*, enz.

parig; לְיַד יַד *onmiddellijk*; עַל יַד *door*; בְּפָנִים פָּנִים *open-baar*; עַיִן בְּעַיִן *zigtbaar*; בְּיָד רָמָה *openlijk*.

2. VAN ONDERVRAGING EN TWIJFELING. — אֵיכָה, הֵיךְ, אֵיךְ *hoe?* אָנָה *waarheen?* אֵי, אַיֵּה, אֵיפֹה *waar?* מָתַי *wanneer?* עַד מָתַי *hoe lang?* הֲכִי *is het ook omdat?* .. עַל מָה *waarover?* עַד מָה, עַד אָנָה *hoe lang nog*; פֶּן *opdat niet*; אוּלַי *welligt*; מַדּוּעַ *waarom?* לָמָּה *waartoe?* כַּמָּה *hoe veel?*

3. VAN PLAATS — מֵעַל *op*, *over*; עַל, מִמַּעַל, לְמַעְלָה *boven*; בֵּין *tusschen*; תַּחַת *onder*; מִלְּמַטָּה *beneden*; מִבַּיִת *van binnen*; מִחוּץ *van buiten*; לִפְנֵי *voor*; בְּתָוֶךְ, בְּתוֹךְ, תּוֹךְ *in*, *midden*; אַחַר *na*, *achter*; כֹּה, הֵנָּה, פֹּה, הֲלוֹם *hier*; כֹּה וָכֹה *hier en daar*; הֵנָּה וְהֵנָּה *heen en weer*; אָנֶה וְאָנָה *nergens*; שָׁם *daar*; שָׁמָּה *daar heen*; הָלְאָה *verder op*; אַחֲרֵי *ver weg*; לְעֻמַּת, נֶגֶד נֹכַח, מוּל *tegen over*; עַד *tot*; עַד כֹּה, עַד הֵנָּה, עַד פֹּה *tot hier*; מִקָּצֶה וְעַד קָצֶה *van het eene einde tot het andere*.

4. VAN TIJD EN DUURZAAMHEID. — הַיּוֹם *heden*; לְעֵת, כַּיּוֹם *ten tijde*; בְּעֶצֶם הַיּוֹם *op denzelfden dag*; עַתָּה *nu*; אֶתְמוֹל, תְּמוֹל *gister*; שִׁלְשֹׁם *eergister*; תְּמוֹל שִׁלְשֹׁם *voorheen*; לְפָנִים *voordezen*; עַד עֶדֶן, עַד כֹּה, עַד הֵנָּה *voor*; אַחֲרֵי *na*; עַד, טֶרֶם *eerder*; לִפְנֵי *voor*; עַד עַתָּה *tot nu toe*; אָז *toen*; מֵאָז *sedert*; מֵעוֹלָם, מִנִּי אָז *van oudsher*; עוֹלָם *eeuwig*; תָּמִיד *steeds*; עוֹלָם וָעֶד, עֲדֵי עַד *immer en eeuwig*; מִדֵּי *zoo dikwijls*, עוֹד *nog*; כָּל עוֹד *zoo lang*; הָלְאָה *verder*; עַד כֹּה וְעַד כֹּה *intusschen*; כְּפַעַם בְּפַעַם *als telkens*.

5. VAN BEVESTIGING EN ONTKENNING. — כֵּן, הֵן *ja*; יֵשׁ *wel is waar*; אַיִן, אַל, בַּל *niet*; לֹא *neen*, *niet*; אָמְנָם אָכֵן *waarlijk*;

6. VAN VERGELIJKING EN VERHOUDING. — כְּמוֹ *gelijk*, *als*; כַּאֲשֶׁר *even als*; כֵּן, כֹּה, כָּכָה *zoo*, *zoo ook*; כְּמוֹ כֵן *even zoo*; עוֹד *nog*; יוֹתֵר *meer*; מְעַט *weinig*; מְעַט מִזְעֵיר *zeer weinig*; מְעַט מְעַט *allengskens*; מְאוּמָה, מְאוּם *iets*; מְאֹד *zeer*; מְאֹד מְאֹד, עַד מְאֹד *zeer veel*; דַּי *genoeg*; כְּדֵי *omtrent zoo veel*; בְּדֵי *in groote menigte*; כֵּן *genoeg*; שֶׁךְ *eene menigte*; לְפִי *naar mate*. Sommige worden de persoonletters aangezet, als אַיֶּכָּה *waar zijt gij?* דַּיָּם *zij hebben genoeg*.

Over

XL. *LES.*

Over de zamenvoegsels מִלּוֹת הַקִּשּׁוּר.

De voegwoorden, die de voorstellen onderling verbinden, laten zich het gepastelijkste onderverdeelen in:

1. Zamenbindende. — אַף *ook, en*; גַּם *ook*; גַּם – גַּם *zoo wel als*; אַף לֹא ... כִּי גַם, כִּי גַם *niet alleen ... maar ook*; enz. Voor EN wordt zoo wel bij werkw. als ook bij andere taallen de dienstbare ו gebezigd (zie noot bladz. 96. 97. en 98), zij bekleedt daarenboven de plaats der overige voegwoorden.

2. Omschrijvende. — כִּי, אֲשֶׁר of (ש) שֶׁ *dat*.

3. Voorwaardelijke. — אוֹ....אוֹ, אִם....אִם *of....of* אִם *wanneer*; כִּי...אָז *wanneer....alsdan*; כִּי, אִם *indien*; אָז *alsdan*; כִּי אִם *maar, ten zij.*

4. Van uitzondering. — בִּלְעֲדֵי, בִּלְתִּי, מִלְּבַד, זוּלָתִי *behalve*;

5. Redegevende. — כִּי *want*; יַעַן *dewijl*; לָכֵן *daarom*; בַּעֲבוּר *weshalve*; עַל כֵּן, בַּעֲבוּר, לְמַעַן *opdat*; פֶּן *opdat niet*;

6. Ophelderende. — הֵן ... אַף כִּי, הֵן ... וְאַף *zelfs...hoe veel te meer.*

7. Vergelijkende. — כַּאֲשֶׁר *gelijk*; כֵּן *zoo*; כַּאֲשֶׁר...כֵּן *hoe meer ... des te.*

8. Tegenstellende. — אָכֵן, אוּלָם *echter*; אַךְ *nogtans*; *even wel*; לֹא כִּי *neen maar.*

9. Toestaande. — אַף *ofschoon*; אַף גַּם, אַף גַּם זֹאת *alhoewel.*

10. Tijdvolgende. — כַּאֲשֶׁר *als*; מֵאָז *sedert*; מִדֵּי *gedurende*; כִּמְעַט *naauwelijks*; טֶרֶם *alvorens*; enz.

Over de Tusschenwerpsels מִלּוֹת הַקְּרִיאָה.

Deze kunnen alleen als uitdrukkingen des gemoeds beschouwd worden en vorderen dus geene taalkundige beschrijving als:

1. Van vreugde — הֶאָח, הֶאָח! *ha! ha! ha!* הֵידָד *hoezee!*
2. Van klagte. — אַלְלַי, אֲבוֹי! הוֹי! אוֹי! הָהּ! *ach! wee!*
3. Van verwondering. — אֲהָהּ! מָה! *O! hoe!*

4. Van hartelijk smeeken — בִּי, נָא, אָנָּא *ei lieve; ik bid u;*

5. Van voorbereiding en aanmoediging. — הָבָה, לְכוּ, לְכָה *wel-aan, op,* enz.

6. Van zwijgen. — הַס *st!* van daar het werkwoord וַיַּהַס *hij deed zwijgen.*

7. Wenschende. — לוּ, מִי יִתֵּן *mogte! gave God!* hierbij kan men nog tellen het woordje סֶלָה als slotgalm eens gedichts en bij 't einde zoo wel als bij den beginne eens Goddelijken lieds het heilige woord הַלְלוּיָהּ.

XLI. *LES.*

NEFTALI EN TIRZA.

Een oostersch verhaal tot oefening van het voorgaande.

Toen Salomo, de zoon van David, de koning van Israël in zijne tent zat, die hij bij den stroom G... opsloeg, om zich voor den regen te beveiligen, botte de vijgenboom reeds zijne jonge spruitjes uit, en de wijnstokken verspreidden eenen aangenameren reuk dan de kostelijkste wierook. Wanneer, op eenen helderen zomerdag, de zon in vollen luister scheen en op het hoofd der menschen brandde, ging Salomo in het veld wandelen, en nam twee hofbedienden mede; deze gingen achter hem, ten einde op te teekenen wat de koning hun zeide, opdat deze zaken in het boek geschreven wierden waarin de koning leerde en onderzocht over de planten en boomen van den Den op Libanon tot den Hijzop aan den muur.

Om zich voor regen te beveiligen,	מִכְּתוֹר לְנַפְשׁוֹ מִזֶּרֶם.	Kostelijk wierook	אַבְקַת רוֹכֵל.	Branden,	הִכָּה (עָלָיו)
		Wan. *enz.* tot dag,	כַּיּוֹם.	Opteekenen,	רָשַׁם.
				Planten,	עֵשֶׂב הַשָּׂדֶה
Botten,	הוֹצִיא.	Schijnen,	יָצָא (מָקוֹר)	Hijzop aan den muur,	אֵזוֹב בַּקִּיר.
Jonge spruitjes	יוֹנֵק.	Vollen luist.	גְּבוּרָתוֹ.		

Toen

2.

Toen de koning heen en weer zag, werd hij gewaar, dat een meisje van eene schoone gestalte digt bij eene bron zat, om water uit hare kruik te storten en de lieve schaapjes te drenken die dorstig waren. Zij beviel hem, want zij was schoon als de zon, blank als de maan, hare oogen fonkelden als de sterren des hemels, hare lippen waren rood als karmozijn, en hare git zwarte haren hingen van hare beide schouders die zoo zuiver als albast waren. De koning zeide haar: wees gezegend onder de meisjes, gij liefelijke maagd! eilieve! zeg mij toch hoe is uw naam! Met tranen op de wangen boog zij twee maal ter aarde en antwoordde hem: Tirza wordt uwe maagd genaamd.

Storten,	הִזִּיל.	Maan,	לְבָנָה.	Zuiver,	צַח.
Kruik,	כַּד.	Fonkelen,	בָּרָק	Als albast,	כְּעֵין הַשַּׁיִשׁ.
Rood,	אָדוֹם.	Karmozijn,	תּוֹלָע.	Traan,	דִּמְעָה.
Dorstige,	צְמֵאִים.	Git zwart,	שָׁחוֹר כָּעוֹרֵב	Liefelijk,	יְפֵיפִי.
Blank,	בָּרָה.	Hangen,	גָּלַשׁ.	Maagd,	עַלְמָה.

3.

Doch des konings hart juichte, dit meisje te zien, en hij sprak: Gij zijt schoon, mijne gezellin; kom hier! kom! want gij bevalt mij. En voor dat zij opstond wilde zij haar gezigt bedekken; doch Salomo rukte weldra den sluijer van haar voorhoofd, en zeide: O! verberg u toch niet voor uwen koning, want met eeuwige liefde bemin ik u, het lust mij, u in mijn serail te doen brengen. Toen het meisje deze woorden hoorde werd haar gezigt bleek als de maan; zij stond zeer verbaasd. De knechten gehoorzaamden het bevel des konings, zij voerden haar in de tent, en leverden haar over aan zijne vrouwenbewaarder, namelijk der koninklijke bijzitten.

Gezellin,	רֵעָה.	*Voor* lusten,	כָּסַף	Verbaasd,	מַחֲרִישׁ
Bukken,	לָקַח.	*neemt men.*	כָּלָה נֶפֶשׁ.		מִשְׁתָּאָה.
Sluijer,	רְדִיד.	Serail,	שַׁעַר הַנָּשִׁים.	Bediende,	סָרִיס.
Verbergen,	הִתְחַמֵּק.	Toen...	כְּשָׁמוֹעַ.	Tent,	סֻכָּה.
Eeuwig,	עוֹלָם.	Bleek word.	חָוַר פָּנִים.	Gehoorzamen,	עֲבֹד.

4.

De bewaarder beval om de handen van Tirza met druivenbloed te wasschen, hare haren met sterk riekende kruiderijen te zalven, en haar zijden kleederen aan te trekken, doch, als een schaap dat ter slagtbank geleid wordt, beefde Tirza; haar hart klopte onder de handen der maagden, zij stond sprakeloos bij het aanschouwen der kleederen, die zoo schoon en prachtig waren. De koning riep: Tirza! met een vrolijk gemoed en juichend hart zeide hij haar: mijne vriendin, mijn duifje, wat is uwe begeerte? waarom zijn uwe oogen zoo rood en uwe wangen zoo bleek? doch zij antwoordde niet, zij zuchtte uit bedroefdheid; Salomo hernam: zeg toch eens Tirza, wat verlangt gij? Eindelijk verhief zij hare oogen en sprak: Neftali, die ginds dezen wijnstok geplant heeft, is mijn beminde.

Sterkriek. kruiden,	קִנְמָן בֹּשֶׂם.	Te zien enz.	לַחֲזוֹת.	Juichend hart,	לֵב שָׂמֵחַ.
Slagtbank,	טֶבַח.	Vrolijk gemoed,	נֶפֶשׁ חֲפֵצָה.	Duifje,	יוֹנָה.

5.

Het hart van Salomo smolt als was, hij zeide tegen haar: kom mijne dochter! kom toch hier! het zij verre van mij zulks te doen, om de beminde van mijn' knecht tot mijne vrouw te nemen; ga in uw vertrek, tot dat ik u roepen zal; Salomo zond ook iemand naar Neftali; zeggende: „ Neftali! de koning verlangt naar u; volg mij opdat gij „ zijn verlangen ontwaart." Neftali volgde den knecht en kwam

kwam voor den koning, gelijk iemand dien vrees en angst omringden, want sedert hij zijne beminde verloren had was hem het leven lastig. Salomo zeide hem: is het waar, NEFTALI dat TIRZA, de schoone herderin, uwe beminde is? Als hij deze woorden hoorde boog hij zich tot op de aarde, zijne oogen ontglipten tranen, en met een verscheurd hart riep hij: 't is mijne beminde!

Smelten,	נָמַס.	het zij verre van mij,	חָלִילָה לִּי,	Ontwaren,	יָדַע.
Was,	דּוֹנַג.	Het leven lastig z.,	קוּץ בַּחַיִּים.	Ontglippen,	יָרַד.
Vertrek,	חֶדֶר.			Verscheuren,	קָרַע.

6.

Nu wilde Salomo NEFTALI beproeven, en zeide: Hoor NEFTALI, prachtig zilver en kostbaar goud zal ik u uit mijne schatkameren doen uitreiken om uwe beminde, indien gij dezelve aan mij wildet afstaan haar (want ik bemin haar zeer,) haar onder mijne vrouwen te scharen. Toen verhief NEFTALI zijne stem; hij weende en sprak tot den Koning: Ach! gij kunt mij doen omkomen, doch geenszins TIRZA aan mijn hart ontrukken. Deze woorden bevielen den koning, en hij beval den oppersten zijner bedienden: gij! voer TIRZA hier; de koning gebood en het geschiedde; edoch toen TIRZA in de zaal kwam en haren beminde ontmoetede, glinsterde haar gelaat als de maan in hare volheid; noch koning noch hof bemerkende, strekte zij hare armen naar haren beminde uit.

Kostbaar g.	זָהָב מוּפָז.	Afstaan,	נָתַן.	Bevallen,	מָצָא חֵן.
Schatkameren.	גְּנָזִים.	Scharen,	מָנָה.	In hare volheid,	בַּחֲצִי הַחֹדֶשׁ.
Uitreiken,	שָׁקַל.	Ontrukken,	גָּרַף(מ).		

7.

Tewijl Salomo haren bruidegom toesprak, zeggende: NEFTALI, zie daar nu uwe bruid; rein en onschuldig geef ik haar

haar aan u over; laat ons uwe bruiloft vieren, ik zal den maaltijd betalen, en nog daarbij voegen het zilver en goud, waarvoor ik de liefde van uwe TIRZA, de schoonste onder de vrouwen koopen wilde. NEFTALI en TIRZA bogen zich voor den koning terwijl hare oogen tranen als water storteden; met een hart vol vreugde, gelijk een granaatappel, keerden zij naar hunne tenten, en duizend zegeningen in hunne monden. Zij kusten de slip des met goud geborduurden koninklijken mantels, en Salomo deed even als hij beloofd had. Zoo menigmaal de koning zich deze zijne daad herinnerde, zeide hij: „ Een langmoedige is beter dan een held, en die zijne hartstogten beheerscht is beter dan een stadveroveraar."

Bruid,	כלה.	Slip,	כנף.	Langmoedig,	ארך אפים.
Onschuldig,	נקי כפים.	Mantel,	מעיל.	Hartstogt,	רוח.
Granaatappel	רמון.	Borduren,	רקם.	Veroveren,	לכד.

LIJST DER ONVERTAALD GEBLEVENE WOORDEN.

אדמה	Aarde.
אולת	Dwaasheid
אוכל	Ik kan.
אחיך	Uw' broeder,
אפה	Bakker.
ארצה	Ik begeer.
אש	Vuur.
את הכל	Alles.
בבות	Oog-appelen.
בגד	Kleed.
בוצר	Wijnlezer.
בורא	Schepper.
בטן	Buik.
בית	Huis.
בשפה	In de taal.
גב	Rug.
גבור	Held.
גרון	Keel.
גשם	Regen.
דג	Visch.
הגון	Bekwaam.
הכין	Toebereiden.
המית	Dooden.
התהולל	z. zinneloos houden.
ואל תמרי	Streef niet tegen.
והנם לפני	Daar zijn zij.
ויתנם	En legt ze.
זרוע	Arm.
חום	Hitte.
חות	Onderwijzen.
חזה	Borst.
חלה	Ziek zijn.
חיך	Verhemelte.
חלום	Droom.
חמם	Verwarmen.

חָצֵר	Hof.
יָד	Hand.
יוֹם	Dag.
יוֹגֵב	Akkerman.
יוֹצֵר	Schepper.
יֶקֶב	Kuip.
יִשּׁוּב	Zamenleving.
כָּבוֹד	Eer.
כָּתֵף	Schouder.
לָאוֹכֵל	Tot spijs.
לְהוֹצִיא	te verschaffen.
לְהַשְׁקוֹת	Te drenken
לִתְפּוֹשׂ	Te vangen
מוֹחַ	Hersens.
מָזוֹן	Spijs.
מַחְלְקוֹת	Afdeeling.
מַטֶּה	Stok.
מְלַאכְתּוֹ	zijn arbeid
מוּכָנִים	Toepassel.
מִצְוָה	Bevel.
מָרוֹק	Zalven.
נָהָר	Rivier
נוֹקֵף	Slaat af.
נְעִים	Veraangen.
עָגוֹל	Rond.
עוֹלֵל	Nalezer.
עַכְבָּרִים	Muizen.
עַפְעַפַּי	Oogleden.
עֵץ	Boom.
עָשָׂה	Maakte.
צוֹרֵף	Zilvesmid.
צֵידָה	Voorraad.
צְדָדִים	Zijden.
צַר	Leed.
קוֹר	Koude.
קְטַנִּים	Kleinen.
קִפָּאוֹן	Vorst.
קֶרֶב	Ingewanden
קָצִין	Heer.
רָשׁ	Arme.
רֶמֶשׂ	Insekt.
רַעְיוֹנוֹ	zijn gedachte
שְׁכֶם	Schouder bl.
שָׁלוֹם	Vrede.
שְׁמוֹר	Neem in acht
שִׁנַּיִם	Tanden.
תּוֹעֶלֶת	Nut.
תַּנִּין	Zeedier.
תִּמָּהוֹן	Bedwelming

Aard-appel,	תַּפּוּחַ אֲדָמָה
Band,	מֵיתָר
Bekrachtigd worden,	הֶאֱמֵן
Beval,	צִוָּה
Booswicht,	רָשָׁע
Bijen,	דְבוֹרִים
Doorzigt,	תְּבוּנָה
Druipend nat word.	שָׁחָה בַּמַּיִם
Eigenaar,	מַפְקִיד
Geheugen,	זִכָּרוֹן
Geluk,	אֹשֶׁר
Genegenheid,	חֵן
Gewormte,	רִמָּה
Gewrocht,	מַעֲשֵׂה יָד
Gezegden,	אֲמָרִים
Hulp,	עֵזֶר, יְשׁוּעָה
Kleeremaker,	תּוֹפֵר
Kleur,	תֹּאַר
Kwaad,	רַע
Kruipt,	זוֹחֶלֶת
Kuil, spelonk,	מְעָרָה
Naald,	מַחַט
Nooddruftige,	אֶבְיוֹן
Nutteloos,	בְּלִי מוֹעִיל
Onderdrukt,	נִרְדָּף
ondersteuning	מִסְעָד
Onmeetbaar,	לְאֵין מִדָּה.
Oplettende,	בֵּן שׁוֹמֵעַ
Regtvaardige,	צַדִּיק
Regenboog,	קֶשֶׁת
Rust,	מָנוֹחַ
Rijkdom,	עֹשֶׁר
Schedel,	קָדְקֹד
Slaap,	רַקָּה
Snoeit,	קוֹצֵר
Straten,	חוּצוֹת
Tijdperk,	זְמָן.
Uitwisschen,	הַדִּיחַ
Verbieden,	הָנִיא
Verdienen,	הִשְׂתַּכֵּר
Veroorzaken,	הֵסִיב
Voedsel,	מִחְיָה
Vrucht,	פְּרִי
Welzijn,	שָׁלוֹם
Zuchten,	אָנֹחַ

EINDE

MISSTELLINGEN EN DRUKFEILEN.

BLAD:	REGEL:		STAAT:	LEES:
9	9	v. ond.	Vloeit	Bloeit
—	2	———	darmen	ingewanden
16	8		leerling	leerl. der 2de klasse
26	15		וַיִּשְׁמְרֻהוּ	וַיִּשְׁמְרוּהוּ
26	1		violen (*lees liever*)	kleedjes
—	6		Viool עוּגָב	kleedje מַחֲלָצָה
—	8		שְׁמָרֵם	שְׁמָרְתַן
27	4	v. ond.	m. v. lippen	met uwe lippen
32	3		hare	zijne
34	1		slapen	rusten
36	10		תִּקְפּוֹץ	תִּקְפְּצִי
—	12		תִּמְצָא	תִּמְצְאִי
37	10		moge gelukkig	moget gelukkig
—	13		אֱהוֹב	אֱהוֹבִי
—	13		תַּמְרָה (*ook*) הַט	תַּמְרִי (*en*) הַטִּי
—	14		תַּגְדֵּל	תַּגְדִּלִי (*idem in de kant.*)
38	3	regt. kol. v.o.	שִׁמְרוּ	שְׁמֹרְנָה
46	17		eerstelijke	eerstelijk
52	9	v. ond.	שָׁאוּל	שָׁאוּל
54	4	———	מְצָא	מָצָא
61	16		Jakob	Joab
76	13		verworven	verwerven.
84	15	v. ond.	יִירְי	תִּירְי
89	9	———	*geleide*	*geleider*
92	4		sterven	streven
93	7		borst	hart
95	8		וישלכות	וישלחות
106	15	v. ond.	de ה	geene ה
107	13	———	zoo kan men	namelijk:
109	8		תֹּאַר	תֹּאֲרִי
—	10	v. ond.	וֶאֱמוֹר	וֶאֱמוֹר
110	1		וְהַבְרֵר	וְהַבְרֵק
—	4		הַמְּולְכוֹת	הַמּוּלְכוֹת
—	3	v. ond.	dingenze gt	dingen zegt

NAAMLIJST
der
INTEEKENAREN.

Abrahams (I. de)
Abrahams (D.) *te 's Hage.*
Abrahams (M.) *Idem*
Alexanders (I. S.)
Alvares (M.) *Onderw. te 's Hage*
Ancona (G. d')
Andreson (I.) *te Leijden*
Andries (E. I.) *te 's Hage*
Andries Sz. (G.) *Idem*
Ange (I. Teissedre L') *Predik. en Lid van 't Koninkl: Nederl: Instituut*
Anspach (I. A.) *Student.*
Azevedo (D. C. D.)
Bakker (Cornelis) *Student*
Barends (I.)
Bassan (I.) *Onderwijzer*
Batteké (G.) *Student*
Beer (L. S.)
Beit (I.) *te Rotterdam*
Belinfante (S. Sadz.)
Belinfante (S. C.) 2 *Exempl.*
Belinfante (M. C.) *te 's Hage* 3 *E.*
Bendix (D.)
Bendixson (L.)
Benedictus (P.)
Benedictus (S.)
Benjamins (I. B.)
Benjamins (I. I.)
Benjamins (I.)
Benjamins (de Weduwe)
Benjamins (I. E.)
Benjamins (H. I.)
Benjamins (M.)
Berenstein (S.) *Opper-Rabbijn der Steden* AMSTERDAM *en* AMERSFOORT *en derzelver Synagogaal Ressort*
Berlijn (Wolff Israël)
Beurs (J. J.) *Onderwijzer*
Binger (H.)
Bisschoffsheim (L. R.)
Boas (S.) *Commiss: v. Policie*
Boas Jr. (T.) *Griffier*
Boas (*Mr.* D. S.) *Advokaat*
Boas (Sam:) *Onderw: te Rotterdam*
Boer (B. I. C. de)
Boer (Z. H. de)
Boer (S. M. de) 2 *Exempl.*
Böhme (I.)
Boldingh (I.) *St: te Utr:* 2 *E.*
Bonga (P. van) *Student*
Bouman (H.) *Prof: te Utrecht*
Brans (A. S.)
Breslau (I.) *te 's Gravenhage*
Brinkman (G. I.) *Student*
Bromet Nz: (Ph.) *te 's Hage*
Bromet (M.)
Broms (C. A.) *Student*
Buhrmann (F.) *Idem*

Calisch (N. I.)
Campbell (Mr J. W.)
Canter (M. C.)
Capadoce (Emanuël) *Ridder, en President van de Hoofd Com: tot de zaken der Israël:*
Capadoce (Jb Collaço)
Cardoza (I. van Raph Jessurun *Voorz. bij de Port. Isr. Gemeente*
Carrillon (A. C.) *Onderwijzer*
Castro (H. de) *Lid der H. C. tot de zaken der Isr: te 's Hage*
Castro (M. H. de)
Castro (D. H. de)
Catz (M. S.)
Caun (M. S.)
Chevalier (A.) *Predikant*
Clarisse (I.) *Prof: te Leijden 2 E.*
Cleeff (A. A. van) 2 *Exempl.*
Cleeff (M. L. van)
Cleeff (I. van) *te Rotterdam*
Cohen (S. D.)
Cohen (I. S.) *te Weesp*
Coronel (Dd)
Coronel (Jz van Dd)
Costa (Juda da)
Costagomez (G. da) de la Penha
Coster (B. M.) Coster (S. M.)
Cune (H. W.)
Curiël (M.)
Dampiere (de Chaufepié.)
Deinse (B. S.)
Davids (E. L.) *Translateur*
Dentz (S. N.)
Denekamp (E M.) *te Amersf:*
Dresden (I. E.)
Dresden (Z. E.)
Dresden (M. E.)
Dupuij (P. P.) *Student*
Dusseldorp (Marks)
Dijk (B. S. van)
Eckelboom (H. D.) *Student*
Elten (H L.) *te Alkmaar*
Elze (S. I.) *Student*
Embden (S. I. van)
Es (E. S. van)
Ezechiels (D. M.) *Raad der Stad Rotterdam*
Ezechiels (E.) *Idem*
Ezechiels (Marcus) *Idem*
Ferrarees (I. van Eliaz:) *Dajan*
Fidanquie (I.) *te Ouderkerk*
Frankfoort (Izaak)
Friede (S. I.) *Voorzanger*
First (I. E.)
Gans Jr. (L. H.)
Gans (H. M) *te Rotterdam*
Gelder (S. van) *te Amersfoort*
Gelder (N. van) *te 's Hage*
Geldere (I. M.) *Idem*
Gerritsen (S. H.) *Student*
Germans (I.) *Onderw: te Tilburg*
Gobez (Salomon)
Gobez (A. Z.)
Godefroi (H.)
Godefroi (I.)
Goudsmit (Emanuel) *te Leijden*
Graadt (R. H. Jonkers) *Stud:*

Greuningen (I. van) *Student*
Griethuizen (I. G.) *Idem*
Groot (M. de) *te 's Hage*
Gulpen (W. van) *Idem*
Haar (B. ter) *Idem*
Haas (L. P.)
Hackenbrock (B.)
Hagenberg (C. H.) *Stud:*
Hamaker (H. A.) *Hoogl: te L:*
Hanau (H. I.)
Hanau (Jaques)
Hardij (I. E. G.) *Student*
Harencaspel (I. P. van) *Idem*
Harmsen (G. I. E.) *Idem*
Hartman (I. I.) *Idem*
Hart (M. M. de)
Hartogh Abm. (Alexander)
Hartog (H. de)
Hartog (S.) *te Leijden*
Heeringa (E. I.) *Prof: te Utr:*
Heidman (C.)
Heigmans *Onderwijzer*
Heilbron (D.) *Med: Dr:*
Hendrix (I. A.)
Hengel (W. A. van) *Th. Prof:*
Henochsberg (A.)
Henriques (M. de Mesquita)
Hertz (Lion)
Heijerman *te Rotterdam*
Heijm (Felix van der)
Heijm (S. van der)
Heijmans (*Mr.* I. B.) *te Amersf:*
Heijmans (I. E.) *te Meidrecht*
Heijmans (N. A. S.) *te Rotterd:*

Hoeven (A. des Amorie v. d.) *Predikant te Rotterdam*
Hoeven (A. H van der) *Student*
Hollander (D. S.)
Holtzapfel (C. I.) *Student*
Hoogstraten (I. F. van)
Hooijkaas (I.) *Student*
Huijdecoper (T. C. A.) *Student*
Jacobson (S. L.)
Jacobsohn (I.)
Jacobson (Sam: L.)
Jacobson (M. L.)
Jacobson (A. L.)
Jacobs (P A. Z.)
Jacobs (S. L.)
Jacobson (P. I. L.) *te Rotterd:*
Janssen (L. I. T.) *Stud: te Utr:*
Jitta (W. I.)
Jong (I. D.)
Jong (M. I. Barend) *te Weesp*
Jong (de)
Jongh (H. M. de) *te Naarden*
Jongh (E. P.) *Lid der Commissie tot de zaken der Is: 4 Exems*
Jongh (I. L. de)
Joosten (H.) *Student*
Joosting (P.) *Stud: te Utrecht*
Judels (I.)
Junius (H. W. P. B.) *Student*
Kann (Eduard), Kann (M.)
Ketel Jr. (B. A van) *St: te Utr:*
Kanteman (N.)
Keijzer (S. L.) *te Brussel*
Keijzer (E. A)

Kerkhoff (H.) *Student*
Kinderman (I. C.) *Idem*
Knap (I. I.) *Idem*
Knippel (A. S.)
Koning (R. I.) *Stud: te Utrecht*
Koning (W.) *Student*
Königsveld (I. T. W.) *Id: te Leid:*
Koo (Abm: de) *Idem*
Koolhaas (H. G.) *Idem*
Koopmans (R.) *Th: Professor*
Korijn (E. A.) *te Maarsen*
Koster (D. M.) 2 *Exempl:*
Koster (S. M.)
Kramers (A. v. Diepen) *Stud:*
Krijn (R. S.)
Kuijp (G. L. van der) *St: te Utr:*
Kuijper (I. F.) *Idem*
Kuijt (S. N.) *te Leijden*
Labat Jr. (Jos:)
Langenberg (I.) *Stud: te Utr:*
Lantzendorffer (I. F.) *Idem*
Laun (A. van)
Lee (A. van)
Leeuw (H. van der) *St: te Leij:*
Leeuwen (I. van) *Idem*
Lehmans (I. H.) *Opper-Rabbijn te 's Gravenhage*
Lehren (H.) *Idem*
Lehren (M.), Lehren (A.)
Lemans (A.)
Lemans (M.) *Onderwijzer*
Lennep (D. I. van) *Prof: in de Griek: en Lat: Taal en Oudheden*
Lensberg (M. N.) *te 's Hage*
Leon (I. L.) *Onderw: te Amersf:*
Leon (I. Mendes de)
Leoni (P.)
Levijssohn (D. H.) *te Leijden*
Lier (D. van) *te Utrecht*
Lier (E. van) *Idem voor de Isr: Gemeente aldaar 2 Exempl:*
Lier (Sz.) (Jacob van) *te Utr:*
Lipman (*Mr.* I. C.) *Advokaat*
Lissa (M.) *te 's Hage*
Lissaur (I.)
Lissaur (S. D.)
Lobatto (R.) *te 's Hage*
Loeza (I. I.)
Loon (H. M. van)
Loon (Izaak van) *Stud: te Leijd:*
Loonsteijn Nz: (M.) *onderwijzer*
Machielse (A.) *te Leijden*
Manus Jr. (M.)
Manus (P. H.)
Manus Jr. (P.)
Markas (*Mr.* E. D.) *Advokaat*
Merans (L.) *Predikant te Utr:*
Mendes (A. van David)
Mendes (Em. de Rap. da Costa)
Mendes (R. van A. da Costa)
Mendels *Voorzanger te Amersf:*
Meppen (C. N.) *Student*
Mesquita (A. Henriques da)
Mesquita (A. B.) *te Maarsen*
Metz (Samuel) 2 *Exemplaren*
Meijer (*Mr.* I. D.) *Advokaat*
Meijer (Izaak Philip)
Meijere (I. L. F. de) *Student*

Meijes (R. Posth.) *Student*
Meza (Aron de)
Minden (S. van)
Minden (I. van)
Mok (W. A.)
Mok (S. A.)
Molenkamp (G.) *Stud: te Utr:*
Molster (I. H. de) *Idem*
Monk (Simon)
Moorrees (W. H.) *Idem*
Morell (M. H.)
Mortier (M.)
Moulin (I. du)
Mulder (S. I.) *Translateur* 4 *E.*
Mulder (P.) *Student*
Muurling (W.) *Idem te Utr:*
Nathans (N.) *te Leijden*
Netto (Daniël) *Onderwijzer*
Nias (H. M.) *te Alkmaar*
Niermeijer (I. F.) *Stud: te Utr:*
Nova (A. H.)
Nova Jr. (I. H.)
Nijkerk (*Mr.* D. E.) *Advokaat*
Nijkerk (E. S.) *Procureur*
Nijkerk (Lev: Joz:) *te Naarden*
Nunes (D. R.)
Oven Az: (S. van) *te 's Hage*
Palache (Iz:) *Voorz: te Naarden*
Palm (I. H. van der) *Hoogleeraar in de gewijde Welsprekendheid en Oost: Talen*
Pan (M. A.)
Pardo (I.)
Pareau (I. H.) *Hoogl: te Utrecht*
Parson (P.) *Student*
Penha (Daniël de la)
Philips (I. T.) 2 *Exempl:*
Pincoffs (M. L.) *te Rotterdam*
Pinto (I. D.) *te 's Hage*
Pluim (N. Mentz) *Stud: te Utr:*
Pluschke *Th: Professor*
Polak (H. M.) 2 *Exempl:*
Polak (Simon)
Polak (W. R.)
Polak (M. I.) *Voorz: te Hoorn*
Polak (A. Daniëlsz:) 2 *Exem:*
Polak (G.) *Onderwijzer*
Polak (I. S.)
Polak (A. S.)
Polak (M. G.) *te 's Hage*
Pos (M. H.)
Pos (S. H.)
Posno (I. M.)
Praag (S. van)
Praag (B. van) *Notaris*
Praag (van) *Med: Dr: te Leijde*
Praag (I. van)
Presburg (B.)
Prins (L. M. A.)
Proes (L.) *Student*
Pijzel (D.) *Idem te Utrecht*
Raalte Joëlz: (I. van)
Raalte (L. A. van)
Raphael (S.)
Reens
Rensburg (L.)
Rensburg (A. I. H.) *Student*
Renu (M. H.)

Retemeijer (T. F. L.) *Stud:*
Reijs (A. I. H.) *Student*
Ricardo (M. I.)
Ries (I. S.)
Riet (W. van) *Student*
Rippe (A. Z.) *te Rotterdam*
Rippe (I. S.)
Roemer (N. van) *Idem*
Römer (W. A.) *Idem*
Rodrigus (M.) *Med: Dr:*
Rood (I. M.) *te Haarlem*
Roodenburg (H. M.)
Rosen (E. M.)
Rozen (E. M. Is!)
Roscam (P. Abbing) *St: te Utr:*
Roskes (H. T.) *Pred: te Tamen*
Roijaards (H. I.) *Hoogl: te Utr:*
Rubens (M. B.), Rubens (S. A.)
Rijswijk (I. W. van) *St: te Utr:*
Saffrie (I.) *Student*
Salomons (D. D.)
Solomon (Morris)
Salomo (H.)
Salomons (I. N.) 2 *Exempl:*
Salomons (P.)
Salvador (Abraham)
Salzedo Dz: (S. L.)
Salzedo (R. I.)
Samson (D. A.) *te Rotterdam*
Samuels *te Rotterdam*
Sanders (L.) *Stud: te Utrecht*
Sarphati (Emanuel)
Sarlouis *te 's Hage*
Saportas (Jakob)

Schaap (B. M.) *te Amersfoort*
Schiff (S.) *Predikant te Weesp*
Schipper (I.) *St: te Utrecht*
Schoonhoven (A. I. Jansen) *Id:*
Schröder (M. I.) *Student*
Schreuder (A. I.) *Idem*
Schuikes (B. I.) *Idem*
Schutte (H.) *Idem*
Scott (S.)
Senus (A. H. C. van) *St: te Utr:*
Siebles (I.) *Student*
Sieble *Idem te Leijden*
Simons (H. A.) *Student*
Simons (S. L.) *te Weesp*
Silva (M. Da) *Voorzanger bij de Port: Isr: Gemeente*
Slogteren (I. v.) *Pred: te Hoorn*
Smaje (E.)
Snapper (I. I.) *Onderwijzer*
Snitzelaar (A.)
Snitzelaar (A. S.)
Snoek (I. H.)
Soelen (I. V.) *Stud: te Utrecht*
Solla (I. M. de) *Onderwijzer*
Sonstral (I. H.) *Candid: Th:*
Spitz (Marc: Andr:) *te Naard:*
Spoelstra (O. v. Goch) *St: te Utr:*
Spoor (I. M.) *Stud: te Utrecht*
Spijker (H. I.) *Student*
Steenbergen (H. van) *St: te Ut:*
Steijn (S. E.) *te 's Hage Lid van de Hoofd Commissie tot de zaken der Israëliten*
Stetterogge (I. D.) *Student*

Stoederum (A. N.) *Onderwijz:*
Suasso (Abr. Lopes) *te 's Hage*
Swalve (E. B.) *Stud: te Leijden*
Sijmons (B.) *te Rott: 2 Exempl:*
Sijmons (N. I.) *2 Exemplaren*
Sijmons Jr. (E. I.)
Sijmons I. E.)
Tall (Alexander)
Teixeira (de Mattos Joz: de Iz:)
Teixeira (S. V. I. de Mattos)
Teixeira (Abr: de Mattos)
Teixeira (de Mattos I. de Jong)
Teixeira (B. de Mattos)
Tels (H. S.) *te Rotterdam*
Terlet (H.) *Student*
Terplegt *Idem*
Tersteeg (I. H.) *Idem*
Themans (L. I.) *te Leijden*
Thomson (I. A.) *Student*
Thors *Idem*
Tueski (A. M.)
Valkenau (Jakob)
Valkenhuizen (N.)
Veder (W. B.) *Idem*
Veen (A. van der) *Opper Voorzanger te Hoorn*
Veermans (I. A.) *Stud: te Leijd:*
Verkerk (A.) *Idem te Utr:*
Verkozen (M. I.) *te Alkmaar*
Verveer (S. A.) *te 's Hage*
Vitta (I. M.)
Vogel (I. L.) *2 Exempl:*
Vogel (M. L.) *te Rotterdam*
Voorzanger (Mozes Philip)
Vollenhoven (van Beeck) *Geheimraad, Consul van Z. M. den Koning van Pruissen.*
Vollenhoven (H. W. v. Daalen) *Student te Utrecht*
Voogt (I. E.) *Idem*
Vos (B. H.) *te Leijden*
Vosmaer (*Mr.* I.) *Adv: te 's Hage*
Vrendenberg (C. H.) *Student*
Vries (Elkan de) *2 Exempl:*
Vries (S. de)
Vries (A. E. de)
Vries (S. I.) *te Ouderkerk*
Vries (M. I. de)
Vries (H. A. L. de) *2 Exempl:*
Vijgh (H. van der) *Student*
Waal (I. D.) *Idem te Utr:*
Warradein (I.)
Weddik (B. T. L.) *Student*
Weerden (van) *te 's Hage*
Weeren de *Student*
Wessels (B. S. G.)
Westerborg (S. van) *te Rott:*
Wetschrijver (I. S.) *te Weesp*
Wetering (A. van) *Predikant te Purmerende*
Weijers (G. A.) *Stud: te Leijd:*
Wilde (E. M. de) *te 's Hage*
Willmet (I.) *Professor in de Oostersche Talen Oudh: Geschiedk: en uitlegk: der Bijbel*
Woerden (I. C. W. van) *S: te U:*
Wolfroij (B.) *te 's Hage*
Wulff (M. de) *Onderw: 2 Ex:*

Ximenes (I. A.) *Onderwijzer*	Zieprecht (I. G.) *Stud: te Utr:*
Ysendijk (E.) *Student*	Zwart (H.)
Zeelander (A. L.)	Zwart (P. M.) *Onderwijzer*

AANMERKING.

Omtrent de *Errata* moeten wij onzen dank betuigen aan hen, die ons eenige der opgegevene feilen aantoonden; doch zoo er onverhoopt nog onopgemerkt mogten zijn gebleven, zoo zal de opgave derzelve ons welkom zijn, en zullen ook van den opgever met dankbaarheid aangenomen worden, ten einde, (zij het de wil des *HEEREN* dat deze Uitgave eenen herdruk beleve!) van dezelve nuttig gebruik te maken. — Voorts ware het te wenschen dat de onderwijzers der jeugd, bij het gebruik van dit boek, de drukfeilen vooraf verbeterden, opdat alle de daaruit voortvloeijende zwarigheden uit den weg geruimd wierden.

Deze SPRAAKKUNST, uitgegeven voor rekening van den SCHRIJVER, is bij denzelven te bekomen, te Amsterdam in de Weesper-Kerkstraat bij den Amstel N°. 4. alsmede bij de Gebroeders LISSAUR Eerste Hoogstraat N°. 3. en bij de Boekverkoopers N. M. LOWENSTAM Joden Breestraat N°. 28.

J. M. LEMANS Rapenburgerstraat N°. 7.

I. MEEUWISSEN Jonge Roelensteeg bij de Kalverstraat.

De Prijs *f* 1, 65 Cents.